

Χωρίς τήν παραμικρή ἀλλαγὴ τῆς στάσεως τοῦ Βατικανοῦ στό ζήτημα τῆς Οὐνίας, πού ἦταν καί ἡ αἰτία γιά τήν ἀπόφαση νά μὴν ἀποσταλοῦν ὀρθόδοξοι παρατηρητές στήν Β΄ Βατικανή Σύνοδο, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπιδιώκει παρά ταῦτα τήν ἀποστολή παρατηρητῶν στό Βατικανό καί τήν ἐπίσημη ἔναρξη τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν.

Συγκαλεῖ γιά τόν σκοπό αὐτό ἐσπευσμένα (στίς ἀρχές Σεπτεμβρίου 1963) τήν δευτέρη Πανορθόδοξη Διάσκεψη τῆς Ρόδου καί μάλιστα σέ διάστημα λίγων μόνο ἡμερῶν, χωρίς τήν ἐλάχιστη προετοιμασία, χωρίς τήν προηγούμενη ἐπιλογή τῆς θεματολογίας καί παραβιάζοντας κάθε σχετική κανονική διαδικασία.

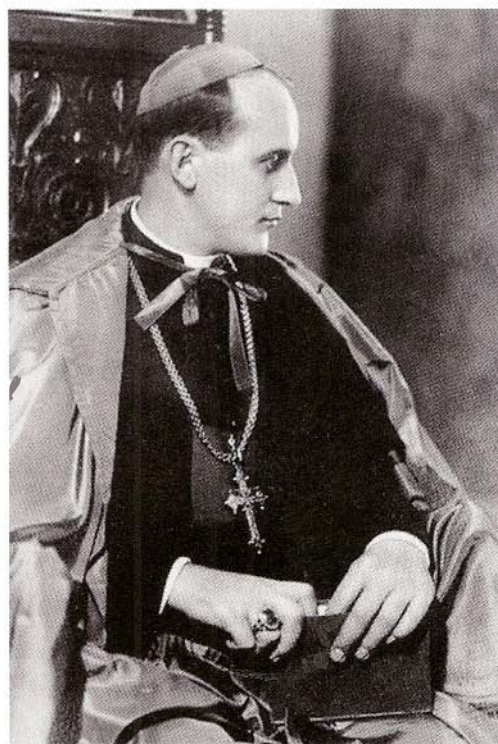
Ἀξίζει ἐδῶ νά ἀναφέρουμε τήν κατηγορηματική καί μετά σθένους ἄρνηση τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στήν πρόσκληση τοῦ Βατικανοῦ γιά ἀποστολή Ὀρθοδόξων παρατηρητῶν στήν Α΄ Βατικανή Σύνοδο πού πραγματοποιήθηκε τό 1870.

Ἡ ἀντίθεση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Στήν σπουδή αὐτή τοῦ Πατριάρχου Ἀθιναγόρα καί τήν προσπάθειά του γιά τήν ἐπιβολή τετελεσμένων στήν Πανορθόδοξη Διάσκεψη ἀντιτάχθηκε σθεναρά ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπός της Χρυσόστομος Β΄ (Χατζησταύρου).

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ὑπῆρξε ἓνας ἀπό τοὺς ἐπιφανέστερους ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ τότε Μητροπολίτου Δράμας (τοῦ ἱερομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης) ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στήν ὀργάνωση τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα. Διετέλεσε Μητροπολίτης Τράλλων, Φιλαδελφείας καί Ἐφέσου. Ἐπέστρεψε στήν Ἑλλάδα μετά τήν μικρασιατική καταστροφή καί ἐξελέγη Μητροπολίτης Καβάλας καί κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν.

Στήν μακρόβια ζωή του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος «ἔχοντας ζήσει τὴ σύμπραξη τοῦ Βατικανοῦ μὲ τοὺς Κομμουνιστὰς στὸν Μακεδονικὸ Ἀγώνα, τὴ βοήθεια τῶν Καθολικῶν πρὸς τὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ, καθὼς καὶ τὴ δράση τῆς Οὐνίας, δὲν μποροῦσε νὰ κατανοήσει τὴ βιασύνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθιναγόρα καὶ τὴν ἄνευ ὄρων συμφωνία του στό «διάλογο τῆς Ἀγάπης» μὲ τὸν Πάπα τὸν ΣΤ΄» (Γ. Καραγιάννη, Ἐκκλησία καὶ Κράτος, ἐκδ. Τό Ποντίκι, σελ. 153). Ἐχοντας, λοιπόν, ἰδίᾳ ἀντίληψη γιά τίς τακτικές τοῦ Βατικανοῦ δὲν ἦταν διατεθειμένος νά

Ἐπάνω: Οἱ σφαγεῖς 800.000 Ὀρθοδόξων Σέρβων Στρατηγός Πάβελιτς (τέταρτος ἀπὸ δεξιά) καὶ Καρδινάλιος Στέπινιτς (πρῶτος ἀπὸ δεξιά).

Κάτω: ὁ Καρδινάλιος Στέπινιτς στενός συνεργάτης τῶν ναζί καὶ ἀναγνωρισμένος ὡς «ἅγιος» ἀπὸ τὸ Βατικανό.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' Χατζηγεωργίου (1962-1968) ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπιφανέστερους ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ τότε Μητροπολίτου Δράμας (τοῦ ἱερομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης) ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στὴν ὀργάνωση τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα. «Γνώρισε ἀπὸ κοντὰ τὴ σύμπραξη τοῦ Βατικανοῦ μὲ τοὺς Κομιτατζήδες στὸν Μακεδονικὸ Ἀγώνα, τὴ βοήθεια πὺ πρὸσέφερε τὸ Βατικανὸ στὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ καὶ τὴ δράση τῆς Οὐνίας».

ἀποδεχθεῖ καὶ νὰ συνθηκολογήσει μὲ τίς νέες μεθοδεῖες τοῦ καὶ τὴν «ἐπίθεση στὰ νῶτα».

Στὸν αἰφνιδιασμὸ τοῦ Πατριάρχου ἀπαντᾷ μὲ σθένος καὶ ἀποφασιστικότητα. Στὴν ἔκτακτη σύγκλησὴ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία «...ἠσχολήθη μὲ τὸ καταθλιψαν τοὺς Ποιμένους αὐτῆς θέμα... κατεδίκασεν ὁμοφώνως τὸν ἔξω πάσης Κανονικῆς δεοντολογίας τρόπον, δι' οὗ ἐπιδιώκεται ἡ συγκρότησις τοῦ περὶ οὗ πρόκειται Διορθοδόξου Συνεδρίου, κωλυμένη ἐκ τῶν Ἱ. Κανόνων νὰ ἀναγνωρίσῃ μονοκρατορίαν, εἰς οἰονδήποτε τῶν Πρωτοκαθέδρων Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας» (Χρυσοστόμου Β', Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Τὰ Πεπραγμένα ἀπὸ 15-7-1963 μέχρι 15-7-1964, σελ. 18-19).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος λαμβάνοντας ὑπόψη τὴν πάγια τακτικὴ τοῦ Βατικανοῦ κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας «διαχωρίσασα καθηκόντως τὰς ἑαυτῆς ἱστορικὰς εὐθύνους» καταλήγει στὴν ἀπόφαση νὰ μὴν λάβει μέρος στὴν Β' Πανορθόδοξη διάσκεψη τῆς Ρόδου. Τὸ σκεπτικὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἦταν τὸ ἑξῆς:

«Ἐκτιμῶσα πρεπόντως (ἡ Ἱερά Σύνοδος), ἀφιλαδέλφους, ἀντευαγγελικὰ καὶ κατακρίτους ἐνεργείας καὶ μηχανορραφίας, ἀπαρᾶλτάκτως πάντοτε γινομένης ἐκ μέρους τοῦ Παπισμοῦ εἰς βάρος τῆς μιᾶς Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μὴ ἀποβαλόντος τοῦ Παπισμοῦ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, οὐδέ τὰς ἀνετίμους μεθόδους τοῦ μέσῳ τῆς οἰκτρᾶς Οὐνίας ἐπιδιωκόμενου δολίου προσηλυτισμοῦ, ἀπέληξεν εἰς τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν, ὅπως μὴ μετάσχη τῆς ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ μόνον ἀποφασισθεῖσης Διορθοδόξου ταύτης Διασκέψεως, ἧς αἱ ἐπιπτώσεις θέλουσι ἀσφαλῶς κατεργασθῆ τὴν καταρράκωσιν τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας ἡμῶν. Εἰς τὴν ἀπόφασίν της ταύτην ἡ Ἱερά Σύνοδος σύμμαχον ἔχει καὶ ἅπασαν τὴν Γερασμίαν χορείαν τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σπεύσασαν τηλεγραφικῶς νὰ καταδικάσῃ τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἀκαίρως καὶ ἐν σπουδῇ ἀποφασισθέν τοῦτο Συνέδριον» (ὁ.π., σελ. 19-20).

Τὴν ἴδια σθεναρὴ στάση κράτησε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ στὴν περίπτωση τῆς συναντήσεως Πάπα-Πατριάρχου στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τῆς ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων μεταξύ Φαναρίου καὶ Βατικανοῦ, γεγονότα πὺ γνώρισαν τὴν κατακραυγὴ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ρῆξη, λοιπόν, μεταξύ Φαναρίου καὶ Ἀθήνας ἦταν ἀναπόφευκτη, γεγονός πὺ ἔφερε σέ δύσκολη θέση τὸν Ἀρχιεπίσκοπο στὴν σχέση του μὲ τὴν ἐλληνικὴ Κυβέρνηση. Εἶναι ἡ περίοδος πὺ «οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης δέχονται συνεχεῖς πιέσεις ἀπὸ παράγοντες τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ NATO νὰ στηρίξουν τὴν προσπάθειαν γιὰ τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφοῦ θεωροῦν ὅτι μόνον μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο δὲ μπορέσει νὰ ἀντιμετωπιστεῖ ἡ Σοβιετικὴ ἔνωση καὶ τὸ

Σύμφωνο της Βαρσοβίας» (Μαρίας Άντωνιάδου, Από τόν άφορισμό του 1054 στην έπίσκεψη του 1999, Τό Βήμα, 12/9/1999).

Στίς 23 Ιουνίου του 1966 σέ συνάντηση του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου μέ τόν τότε Άντιπρόεδρο της Κυβερνήσεως κ. Γ. Αθανασιάδη-Νόβα και τόν Υπουργό Παιδείας κ. Στ. Άλαμανή, ό Υπουργός δηλώνει στόν Αρχιεπίσκοπο ότι «ή κυβέρνησις βαρέως φέρει τήν αντίθεσιν της Έκκλησίας της Ελλάδος πρός τόν Οίκουμενικόν Πατριάρχην και τό Πατριαρχείον, διότι ή αντίθεσις αυτή ένδαρρύνει τας Σλαβικάς Έκκλησίας ένάντιον του Οίκουμενικοῦ Πατριαρχείου και δέν πρέπει νά άδεται ή άφορμή αυτή από τήν Έκκλησία της Ελλάδος».

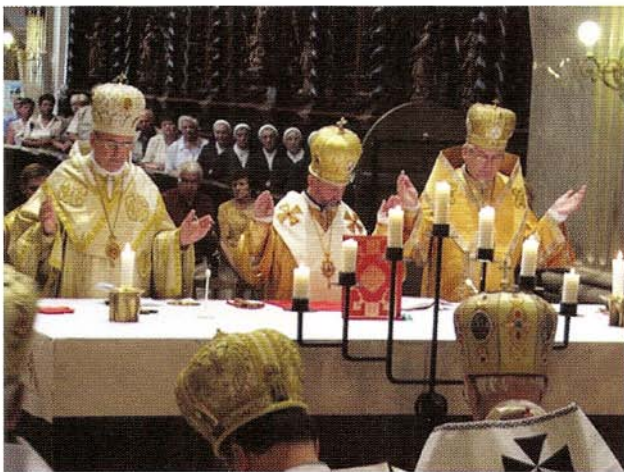
Και ό Αρχιεπίσκοπος άπαντά μέ παρησιία και άποφασιστικότητα: «Όχι. Δέν εϊμεθα διατεθειμένοι νά έγκαταλείψωμεν τήν Όρθοδοξίαν μας, ή όποία είναι άπ' αίωνων συνηφασμένη μέ τήν Ιστορίαν του Έθνους. Εϊμεθα πρόθυμοι νά ύποστώμεν και θυσίαν χάριν της όρθοδόξου πίστεώς μας. Εϊς τό Βιετνάμ θυσιάζονται εϊς τήν πυράν Βουδισται μοναχοί χάριν της πίστεώς των...». (Γ. Καραγιάννη, Έκκλησία

Η «λύση» στό ζήτημα δόθηκε μόλις ένα χρόνο μετά από τό δικτατορικό καθεστώς πού εκδίωξε τόν Χρυσόστομο Χατζησταύρου από τόν αρχιεπισκοπικό θρόνο για νά αναβιβάσει τόν Ιερώνυμο Κοτσώνη, πρωδιερέα έως τότε των Άνακτόρων.

Θά πρέπει έδω νά αναφέρουμε παρενθετικά ότι ή στάση της Έκκλησίας της Ελλάδος ήταν, σέ γενικές γραμμές, πάντοτε φειδωλή στίς οικουμενικές της έπαφές μέ τούς έτεροδόξους. Οί εκπρόσωποι της Έκκλησίας μας στούς έπίσημους διαλόγους τηρούσαν, κατά κανόνα, τήν όρθοδοξότερη στάση και ήταν αυτοί πού έπέφερον τά μεγαλύτερα προσκόμματα και εξέφραζαν τίς μεγαλύτερες αντιρρήσεις σέ συμφωνίες άπαράδεκτες από όρθοδόξου θεολογικής άπόψεως. «Επανειλημμένως οί εκπρόσωποι της Έκκλησίας της Ελλάδος στίς συναντή-

Σταθερή είναι ή ύποστήριξη του Βατικανου στην άνθελληνική πολιτική των Σκοπίων και τήν σχισματική Έκκλησία τους. Αύτή εκφράσθηκε και τόν Μάιο του 2008 κατά τήν έπίσκεψη της σκοπιανής αντιπροσωπείας στό Βατικανό (έπάνω) μέ έπι κεφαλής τόν Πρωθυπουργό Νίκολα Γκρούεφσκυ (κάτω) για τήν έορτή των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, όταν και ό σχισματικός Αρχιεπίσκοπος κ. Στέφανος (κέντρο) εξέφώνησε τά άλυτρωτικά του κηρύγματα κατά της ελληνικότητας των δύο Αγίων φωτιστών των Σλάβων και της Θεσσαλονίκης.

Μετά την πτώση τῶν κομμουνιστικῶν καθεστώτων τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης τό Βατικανό ἐνίσχυσε τήν διείσδυσή του στίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες μέσφ τῆς Οὐνίας. Ἐπάνω: ὁ Οὐνίτης Πατριάρχης τῆς Οὐκρανίας Husar. Στό κέντρο: Καρδινάλιοι καί Οὐνίτες στήν Τσεχία καί κάτω: οὐνιτικό "ἀρχιερατικό σὺλλεϊτουργο" στήν Οὐκρανία.

σεις μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς ἐπεδείκνυαν σκληρή στάση... Πολλές φορές ὁ πρῶν συμπρόεδρος τοῦ διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθόδοξης καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας κ. Στυλιανός συγκρούστηκε μέ τούς ἱεράρχες καί τούς θεολόγους πού ἐκπροσωποῦσαν τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος» (Μαρίας Ἀντωνιάδου, Ἡ ὑπέρβαση τοῦ κ. Χριστοδοῦλου, Τό Βῆμα τῆς Κυριακῆς, 10/12/2006).

Κλασική περίπτωση αὐτῆς τῆς στάσεως ἦταν ἡ Σύνοδος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στό Βαλαμανδ τοῦ Λιβάνου τό 1993, ὅπου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μαζί μέ πολλές ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἀρνήθηκε νά συμμετάσχει, διαμαρτυρούμενη γιά τήν κλιμάκωση τῆς Οὐνίας στίς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Ἄσκησε μάλιστα δριμεία κριτική στό κείμενο τοῦ Βαλαμανδ, τό ὁποῖο δέν συνυπέγραψε καί ἡ εὐθύνη τοῦ ὁποῖου βαρύνει τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Ἡ γραμμή αὐτή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνατράπηκε ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο πού μέ τά οἰκουμενιστικά του ἀνοίγματα (μέ κορυφαία τήν ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στήν Ἀθήνα καί τοῦ Ἀρχιεπισκόπου στό Βατικανό) ἀνέτρεψε τήν ἐκκλησιαστική μας παράδοση προσχωρώντας στήν τακτική τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ νέα αὐτή γραμμή φαίνεται νά ἀκολουθεῖται καί ἀπό τόν νέο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Ἰερώνυμο, ἔτσι ὅπως διατυπώνεται στήν πρόσφατη συνέντευξή του στήν ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ Avvenire (14 Ἀπριλίου), ὅπου θεωρεῖ τό Κείμενο τῆς Ραβέννας «ἕνα θετικό βῆμα τό ὁποῖο περιμένει καί τήν συνέχειά του» συμπληρώνοντας ταυτόχρονα πώς ὁ δρόμος γιά τήν ἐνότητα εἶναι «ἕνας δρόμος χωρίς ἐπιστροφή».

Ἡ ἀποδοχή ὡς «θετικοῦ» τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας πιστοποιεῖται καί ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς Ἱερῆς Συνόδου γιά τήν συμμετοχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν Σύνοδο τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τόν προσεχῆ Ὀκτώβριο στήν Κύπρο, ὀρίζοντας ὡς ἐκπρόσωπό της τόν Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομο. Μία ἀπόφαση ἡ ὁποία ἐλήφθη ἐνῶ ἀκόμη ἐκκρεμεῖ ἡ ἔγκριση ἢ μή τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Ὁ ἐπίσημος Θεολογικός Διάλογος Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν

Ὁ διάλογος «ἐπί ἴσοις ὅροις» πού ἀποφασίστηκε, χωρίς τήν συμμετοχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στήν Δεύτερη Πανορθόδοξη Διάσκεψη τῆς Ρόδου, λαμβάνει τήν ἐπίσημη μορφή του τό 1980, ὅταν συνέρχεται γιά πρώτη φορά ἡ Διεθνῆς Μικτή Ἐπιτροπή Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Πάτμο καί τήν Ρόδο.

Ἡ Δεύτερη Σύνοδος τῆς ὀλομελείας τῆς Διεθνούς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς συνήλθε στό Μόναχο τό 1982 καί ἐξέδωσε τό κείμενο μέ θέμα «Τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Εὐχαριστίας ὑπό τό φῶς τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος». Ἡ Τρίτη Σύνοδος τῆς Ἐπιτροπῆς συνήλθε στό Κολυμπάρι τῶν Χανίων τό 1984 μέ θέμα «Πίστις, μυστήρια καί ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας» ἡ Ἐτάρτη στό Βατί τῆς Ἰταλίας τό 1987 μέ θέμα «Πίστις, μυστήρια καί ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας» ἡ Πέμπτη στό Νέο Βάλαμο τῆς Φιλανδίας τό 1988 μέ θέμα «Τό μυστήριον τῆς ἱερωσύνης ἐν τῇ μυστηριακῇ δομῇ τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδίᾳ ἡ σπουδαιότης τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς διὰ τόν ἀγιασμόν καί τήν ἐνότητα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ».

Ὁ «Πατριάρχης» τῶν Οὐνιτῶν τῆς Οὐκρανίας Καρδινάλιος Lubomir Husar (ἐπάνω) καί ἡ οὐνιτική ἱεραρχία (κάτω) μέ τόν Πάπα Βενέδικτο κατά τήν ἐπίσκεψή τους στό Βατικανό.

Τήν περίοδο ἐκείνη τό Βατικανό κλιμακώνει, μέσω τῆς Οὐνίας, τίς ἐπεκτατικές του ἐπεμβάσεις εἰς βάρος τῶν καθημαγμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί προκαλεῖ τήν δίκαιη ἀγανάκτηση τῆς ὀρθόδοξου πλευρᾶς. Οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Τσεχοσλοβακίας ἀρνοῦνται τήν παρουσία ἀντιπροσώπων τους στήν Ἑκτη Συνέλευση τῆς ὀλομελείας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς πού συνέρχεται στό Freising τῆς Γερμανίας τό 1990. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ζητᾷ τήν ἀναστολή τοῦ Διαλόγου καί τελικά μετά ἀπό συζητήσεις καί διαπραγματεύσεις ἀποφασίζεται νά μὴν συζητηθεῖ τό προγραμματισμένο θέμα «Ἐκκλησιολογικά καί Κανονικά Συνέπειαι τῆς Μυστηριακῆς Φύσεως τῆς Ἐκκλησίας – Συνοδικότης καί Αὐθεντία», ἀλλά τό πρόβλημα τῆς Οὐνίας (βλ. σχ. Γρηγόρης Μ. Λιάνας, Διορθόδοξος Διακονία τοῦ

Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ἡ συμβολή τῶν δύο Ἐκκλησιῶν στούς διμερεῖς θεολογικούς διαλόγους μέ τή Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία καί τήν Ἐκκλησία τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἐκδ. Κορνηλία Σφακιανάκη 2009, σελ. 202).

Τό Κείμενο πού ἐκδόθηκε στό Freising ἦταν μία καταδίκη τῆς Οὐνίας, πού πολύ σύντομα, ὅμως, ἀνατράπηκε ριζικά στήν ἐπόμενη ἑβδομη Συνέλευση τῆς Ἐπιτροπῆς στό Βαλαμανδ τοῦ Λιβάνου τό 1993. Ἐκεῖ ἀναγνωρίστηκε καί ἐπισήμως ἡ Οὐνία μέ εὐθύνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καθώς πολλές Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες δέν μετεῖχαν στήν Συνέλευση καί ἄσκησαν δριμεία κριτική στό Κείμενο. Μεταξύ τῶν ἀντιδρώντων στό Κείμενο τοῦ Βαλαμανδ ἦταν καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς ὁποίας μέ ἐπιστολή της πρός τόν Οἰκουμενι-

τό ἀδιέξοδο τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, πού καταλήγει σέ ναυάγιο καί ὀδηγεῖ σέ παραίτηση τόν ἐπί εἰκοσαετία Συμπρόεδρο (ἀπό ὀρθοδόξου πλευρᾶς) τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀρχιεπίσκοπο Αὐστραλίας κ. Στυλιανό. Ὁ κ. Στυλιανός ἐξηγώντας τούς λόγους τῆς παραίτησέως του δηλώνει ἀργότερα ὅτι «μετά τήν 20ετή ἐπίτονη Προεδρία μου εἰς τόν ‘Ἐπίσημο Θεολογικό Διάλογο’ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, παραιτήθηκα οἰκειοθελῶς, διὰ νά μὴ ἔχω πλέον οὐδεμίαν σχέση μέ ἕνα τέτοιο ‘ἀνούσιο πάγιο’» (Τό Βῆμα τῆς Ἐκκλησίας, Ἰούλιος 2005).

Νέος Ὀρθόδοξος Συμπρόεδρος ὀρίζεται ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ὁ Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης Ζησιούλας.

Ὁ Διάλογος ἐπαναλαμβάνεται καί πάλι τό 2006 στό Βελιγράδι στήν Ἑνατη Ὀλομέλεια

Ὁ Ὀρθόδοξος Συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης στήν παπική λειτουργία. Βατικανό 2006.

κό Πατριάρχη κ. Βαρδολομαῖο τό χαρακτήριζε «ἀπαράδεκτο ἀπό ὀρθόδοξη ἄποψη» (Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια, 393/16-1-1994).

Στήν Βαλτιμόρη τῶν Η.Π.Α., ὅπου τό 2000 συνέρχεται ἡ Ὁγδοη Συνέλευση τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀναδεικνύεται μέ ἀνάγλυφο τρόπο

τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς μέ θέμα «Ἡ θεολογία τῆς κοινωνίας (πρωτεῖο τοῦ Ρώμης καί τό συναφές ζήτημα τῶν ἀνατολικῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν)». Ἡ Οὐνία συνεχίζει νά ὑφίσταται, ἀλλά αὐτό δέν ἀποτελεῖ πλέον πρόβλημα, ἀφοῦ ξαφνικά θεωρήθηκε πῶς «δέν ἀποτελεῖ ἀνπκείμενο τοῦ παρόντος διαλόγου».

Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος πού στήν τελευταία Δέκατη Σύνοδο τῆς Ἐπιτροπῆς τό 2007 στήν Ραβέννα τῆς Ἰταλίας μέ θέμα «Ἐκκλησι-

ολογία καί κανονικά συνέπειαι τῆς μυστηριακῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας, Ἐκκλησιαστική Κοινωνία, Συνοδικότης καί Ἐξουσία» ἡ συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς Οὐνίας (Κείμενο Βαλαμανδ) μετατίθεται στό «ἐγγύς μέλλον», χωρίς αὐτό νά προσδιορίζεται.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ἡ ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεῖα στήν Σύνοδο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2008.

Ἡ μέθοδος τοῦ διαλόγου

Σύμφωνα μέ ἀπόφαση τῶν δύο μερῶν ὁ διάλογος ξεκινᾷ ἀπό τά «ἐνοῦντα», ἐνῶ ἡ συζήτηση γιά τίς δογματικές διαφορές τοποθετήθηκε στό ἀπώτερο μέλλον. Σκοπός τῆς ἐπιλογῆς ἦταν νά δημιουργηθεῖ τό κατάλληλο κλίμα μεταξύ τῶν δύο πλευρῶν, τό ὁποῖο εἶχε ἀρχίσει νά καλλιεργεῖται μέ τόν διάλογο τῆς ἀγάπης καί τό ὁποῖο κινδύνευε νά ἀνατραπεῖ ἂν ἐτίθετο τό ζήτημα τῶν δογματικῶν διαφορῶν.

Ὁ ψυχολογικός παράγοντας ὑπερισχύει γιά μία ἀκόμη φορά ἔναντι τῆς πραγματικότητος καί τῆς ἀληθείας μέ τραγικές καί ἀνυπέρβλητες συνέπειες γιά τήν δεύτερη. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι σήμερα, ὀδεύοντας πρός τήν συμπλήρωση μίας τριακονταετίας ἐπισήμου θεολογικοῦ διαλόγου μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί ἐνῶ ἔχουν ἐκπονηθεῖ 10 σχετικά κείμενα ἀπό τήν Μικτή Ἐπιτροπή, τό συμπέρασμα στό ὁποῖο καταλήγουν οἱ δύο πλευρές εἶναι ὅτι δογματικές διαφορές δέν ὑπάρχουν, παρά μόνο ἄλλες παραδόσεις, πού μποροῦν νά συνυπάρξουν καί νά ἐμπλουτισθοῦν ἀμοιβαῖα.

Χρειάστηκε δηλαδή μισός αἰώνας περίπου «ψυχολογικῆς προετοιμασίας» γιά νά ἀποδεχθοῦν οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπισήμως τίς ἀποφάσεις τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου γιά κοινή ἀποστολική πίστη καί παρά-

Ὁ ψυχολογικός παράγοντας ὑπερισχύει γιά μία ἀκόμη φορά ἔναντι τῆς πραγματικότητος καί τῆς ἀληθείας μέ τραγικές καί ἀνυπέρβλητες συνέπειες γιά τήν δεύτερη.

Στήν δέκατη όλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς στήν Ραβέννα τό 2007 φθάσαμε στό σημείο νά θεωρεῖται πώς τό μόνο έκκρεμές ζήτημα μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα καί αὐτό μόνον νά συζητοῦμε.

Οἱ γνωρίζοντες, βεβαίως, καλύτερα τά πράγματα ἦταν σέ δέση νά τά προβλέπουν ὅλα αὐτά ἐδῶ καί τριάντα χρόνια περίπου.

«Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει εἰς τούς σοβαρῶς ἀμφοτέρωθεν καί ἔξωθεν παρακολουθοῦντας τόν Διάλογον τοῦτον, ὅτι αἱ κυριώτεραι δυσκολίαι τελικῶς θά συνοψισθοῦν εἰς τά ἔχοντα σχέσιν πρός τό πρωτεῖον καί τό ἀλάθητον τοῦ Πάπα, κατά δεύτερον δέ λόγον εἰς τήν διά τοῦ *Filioque* εἰσαχθεῖσαν καί ἐπικρατήσασαν διαφοράν, ἡ ὁποία, εὐτυχῶς

ψη ἐξ ὀλοκλήρου». (ό.π., σελ. 36). Αὕτη ἦταν ἡ ἐκτίμηση τοῦ Μητροπολίτου Φιλαδελφείας (νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου) κ. Βαρθολομαίου σέ ὁμιλία του στά πλαίσια τοῦ 32^{ου} Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ ἰδρύματος «*Pro Oriente*» στήν Βιέννη στίς 11 Ἰανουαρίου 1983.

Στήν ἴδια ὁμιλία του ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὑπερασπιζόμενος τήν ἐπιλογή νά ξεκινήσει ὁ διάλογος ἀπό τά «ἐνοῦντα» τίς δύο πλευρές, δίνει μία ἐνδιαφέρουσα, ὅσο καί ἀποκαλυπτική, ἐρμηνεία καί γιά τό ζήτημα τῆς Οὐνίας:

«Ἐάν ὁ Διάλογος ἤρχιζεν ἀπό τάς μείζονας μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διαφοράς, ἡ πρόοδος του θά καθίστατο προβληματική, διότι θά εἶχομεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δυσκολίας, τῶν ὁποίων αἱ ψυχολογικῆς φύσεως δέν θά ἦσαν ἀσφαλῶς αἱ τελευταῖαι. Ἀλλά καί πάλιν, δηλαδή καί τώρα πού ἤρχισεν ὁ Διάλογος ἀπό τά ἐνοῦντα, αἱ ψυχολογικαί δυσχέρειαι δέν ἀπέλιπον. Θά ἀναφέρω ἕν μόνον παράδειγμα: τό θέμα τῆς Οὐνίας, ἐπί τοῦ ὁποίου οἱ ὀρθόδοξοι γενικῶς ἔχουν ἀλλεργίαν καί ἀντιδρῶν, διότι τοῖπο συνάπτεται μέ

Ὁ Πάπας στήν διάρκεια τῆς Ὁρθόδοξης Θείας Λειτουργίας (ἐπάνω) καί ἐνῶ ἀσπάζεται τό Ἱερό Εὐαγγέλιο πού τοῦ προσφέρει ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης (κάτω). Φανάρη Νοέμβριος 2006.

Ο νέος επίσκοπος των Ουνιτών

Ένα άγιο ποτήρι προσέφερε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος ως δώρο στο νέο επίσκοπο των βυζαντινής παραδόσεως Ρωμαιοκαθολικών (Ουνιτών) της Ελλάδος κ. Δημήτριο (Σαλάχα), που χειροτονήθηκε και ενθρονίστηκε προχθές Σάββατο, στο ναό τον οποίο διαθέτουν στην οδό Αχαρνών. Κατά την ενθρονιστήρια ομιλία του ο νέος επίσκοπος των Ουνιτών της Ελλάδας, που πήρε τον τίτλο «Καρκαβίος», μιας παλιάς επισκοπής στην περιοχή της σημερινής Τυνησίας, σημείωσε ότι επισκέφθηκε τον Οικουμενικό Πατριάρχη στο ξενοδοχείο που διέμενε, κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα, και τον ενημέρωσε για την εκλογή του και εκείνος του δώρισε το άγιο ποτήρι, το οποίο, όπως είπε, υπό τη χειροκροτήματα των παρόντων, θα το χρησιμοποιεί σε κάθε λειτουργία, την οποία θα τελεί από δω και πέρα. Ο κ. Δημήτριος είναι μετριπαθής κληρικός, άριστος γνώστης της ορθόδοξης διδασκαλίας και παράδοσης, καθηγητής σε καθολικό πανεπιστήμιο, από τους πιο ειδικούς σε θέματα Κανονικού Δικαίου, εκ των στελεχών της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας που συμμετέχουν στη Μεικτή Επιτροπή Θεολογικού Διαλόγου με τους ορθοδόξους και παλιός γνώριμος του κ. Βαρθολομαίου.

Τό δημοσίευμα της έφημερίδος Έλευθερος Τύπος (26-5-2008). Μας πληροφορεί γιά την προσφορά Άγιου Ποτηρίου ως «συμβολικού δώρου» από τον Πατριάρχη προς τον Ουνίτη επίσκοπο, τό όποιο και χρησιμοποιεί σε κάθε λειτουργία έξαιτάτως τους Όρθοδόξους πιστούς.

δυσάρεστα ιστορικά γεγονότα. Άλλά τήν ψυχολογικήν τοποθέτησιν τών Όρθοδόξων έναντι τής Ουνίας φαίνεται ότι δέν καενόησεν είσ'επ' επαρκώς ή Ρώμη και τήν ύποτιμᾶ» (ό.π., σελ. 38).

Στήν συνέχεια τής όμιλίας του εκείνης ό Οικουμενικός Πατριάρχης, άφου αναφέρθηκε σε περιπτώσεις διεισδύσεως τής Ουνίας στις Όρθόδοξες Έκκλησίες, αναφέρει: «Πᾶσαι αί περιπτώσεις αὐται και εἴ τις ἄλλη παρομοία δημιουργοῦν πικρίαν παρά τῶς Όρθοδόξοις, όπλίζοιιν τούς έκ τών προτέρων αντίτιθέμενους είς τόν διάλογον τών δύο Έκκλησιών μέ επιχειρήματα και, έν πάση περιπτώσει επιβαρύνουν τό ψυχολογικόν κλίμα» (ό.π., σελ. 39).

Αυτό πού φαίνεται νά απαιτείται είναι μία ανάλογη «ψυχολογική προετοιμασία» γιά νά αποδεχθοῦν οί Όρθόδοξοι τήν ύπαρξη τής Ουνίας, καθώς «τό πρόβλημα αυτό όδήγησε στην άναστολή του έπίσημου θεολογικού διαλόγου στα τέλη τής δεκαετίας του '90. Εύτυχώς διασώσαμε μία διαδικασία, κατά τήν όποία είχαμε τή δυνατότητα νά έντρυφήσουμε στα θέματα αυτά, και παράλληλα νά παραμείνουμε πιστοί στη δέσμευσή μας γιά διάλογο» (Βήμα επαναπροσέγγισης τών δύο Έκκλησιών, Συνέντευξη του Οικουμενικού Πατριάρχου στον Νίκο Παπαχρήστου, Καθημερινή 26-11-2006).

Η «διαδικασία» αυτή εκφράσθηκε αρκετές φορές μέ παλινδρομήσεις και άντικρουόμενες δηλώσεις στό συγκεκριμένο ζήτημα. Έτσι, μέ τήν αναφορά του στην Ουνία, στον χαιρετισμό του προς τόν Καρδινάλιο Κάσπερ στην θρονική έορτή του Φαναρίου τόν Νοέμβριο του 1991 θεωρήθηκε ότι ό Οικουμενικός Πατριάρχης «έμμέσως πλύν σαφώς απέιλησε τή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία μέ άμεση διακοπή του διαλόγου» (Μαρίας Άντωνιάδου, Από τόν άφορισμό του 1054 στην έπίσκεψη του 1999, Τό Βήμα, 12 Σεπτεμβρίου 1999).

Άνέφερε συγκεκριμένα ό Πατριάρχης:

«Τό επί δεκαετιάν έπιτελεσθέν όντως ιστορικόν διά τὰ καθ' όλα διαχριστιανικά πράγματα έργον του θεολογικού ήμῶν διαλόγου κινδυνεύει άτυχώς όχι μόνον νά ανασταλή επ' άόριστον και μέ άγνώστους προοπτικές αλλά ίσως και νά

Οί Ρωμαιοκαθολικοί Έπίσκοποι Ν.Α. Εύρώπης (διακρίνεται τρίτος από άριστερά ο ουνίτης κ. Δ. Σαλάχας) με τόν Οίкуμενικό Πατριάρχη στό Φανάρι. 7 Μαρτίου 2009.

ματαιωθῆ ἐξ ὀλοκλήρου, ὡς μὴ ὤφειλε, λόγω τῆς δημιουργηθείσης ὑπὸ τῶν ουνιτῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Κεντρῶν Εὐρώπην ἀπα-
ραδέκτου καταστάσεως, εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὰς τοπικὰς
ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, αἱ ἀποτελοῦν τὸ ἀρχαιοπαράδοτον
κυρίαρχον χριστιανικὸν δόγμα, ἐνῶ δὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδειχθῆ μεγα-
λύτερος σεβασμὸς καὶ ἀδελφικὴ ἐμπιστοσύνη» (ὁ.π.).

Καὶ ἐνῶ δὰ ἀνέμενε κανεὶς τὴν παπικὴ συμμόρφωση μπρο-
στά σ' αὐτὴ τὴν «ἀπειλή» γιὰ διακοπὴ τοῦ διαλόγου, δύο μόλις
χρόνια μετὰ, στό Βαλαμάνδ ὑπεγράφη μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ
Ρωμαιοκαθολικῶν (μέ ἀκεραία τὴν εὐθύνη ἐκ μέρους τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου, καθὼς πολλὰς ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλη-
σιῶν ἀπεῖχαν καὶ κατεδίκαν τὴν συμφωνία) ἡ γνωστὴ Συμφω-
νία πού προβλέπει ὅτι:

«Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀνατολικὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας (σημ.
ουνιτικὰς), εἶναι σαφὲς ὅτι αὐταί, ὡς τμῆμα τῆς καθολικῆς Κοινωνί-
ας, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ δροῦν διὰ νὰ ἀνταποκρι-
θοῦν εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν πιστῶν των».

Συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Συμφωνίας τοῦ Βαλαμάνδ
ἡ Οὐνία γίνεται πλέον ἀποδεκτὴ καὶ ἐν τοῖς πράγμασι ἀπὸ τὸ

Αὐτὸ πού φαίνεται νὰ ἀπαι-
τεῖται εἶναι μίᾳ ἀνάλογη
«ψυχολογικὴ προετοιμασία»
γιὰ νὰ ἀποδεχθοῦν
οἱ Ὀρθόδοξοι τὴν ὕπαρξη
τῆς Οὐνίας.

Έορτή της Ὁρθοδοξίας στό Φανάρι μέ τήν συμμετοχή Καρδινάλιων καί Οὐνιτῶν. Μάρτιος 2009.

Ἡ δύναμη, ἄλλωστε, τῆς
εἰκόνας, τῆς συνήθειας
καί τοῦ συγχρωτισμοῦ
εἶναι ἀδυσώπητη.
Ἀμβλύνει συνειδήσεις,
ἀνατρέπει παραδόσεις,
οχητικοποιεῖ ἀλήθειες,
ἀλλοιώνει πιστεύματα.

Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ἡ ἀναγνώριση αὐτή ἐκφράζεται ποικιλοτρόπως, ὅπως γιά παράδειγμα μέ τήν ἀδιαμαρτύρητη ἀποδοχή ἐκ μέρους τοῦ Φαναρίου τῆς συμμετοχῆς τοῦ, κορυφαίου στήν ἱεραρχία τοῦ Βατικανοῦ, οὐνίτη Καρδινάλιου Daud, τήν παρουσία του στήν ὀρθόδοξη λατρεία καί τήν τιμή του ἀπό τόν ἴδιο τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη.

Χαρακτηριστική, ἐπίσης, εἶναι καί ἡ προσφορά ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη ἐνός Ἁγίου Ποτηρίου, ὡς συμβολικοῦ δώρου, πρὸς τόν οὐνίτη ἐπίσκοπο τῶν Ἀθηνῶν κ. Δ. Σαλάχα τόν Μάιο τοῦ 2008 (Ἐλεύθερος Τύπος, 26-5-2008). Πρόσφατα μάλιστα ὁ κ. Σαλάχας ἔγινε δεκτός (μέ τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς Συνόδου Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων Ν.Α. Εὐρώπης) στό Φανάρι καί συνεόρτασε στόν Πατριαρχικό Ναό τήν ἐορτή τῆς Ὁρθοδοξίας (http://fanarion.blogspot.com/2009/03/blog-post_5853.html), δεῖγμα καί αὐτό ὅτι ἡ «ψυχολογική ἀλλεργία» τῶν Ὁρθοδόξων στήν Οὐνία, σὺν τῷ χρόνῳ ἐξασθενεῖ.

Ἕνας ἄλλος σημαντικός τομέας γιά τήν κάλυψη τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἐκτεταμένης κλίμακας «ψυχολογική προετοιμασία» εἶναι αὐτός τῆς «ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας» μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν. Ἐδῶ καθοριστική εἶναι ἡ ἐκατέρωθεν συμμετοχή σέ συμπροσευχές, ἱεροπραξίες, ἀκολουθίες, λειτουργίες κ.ἄ.

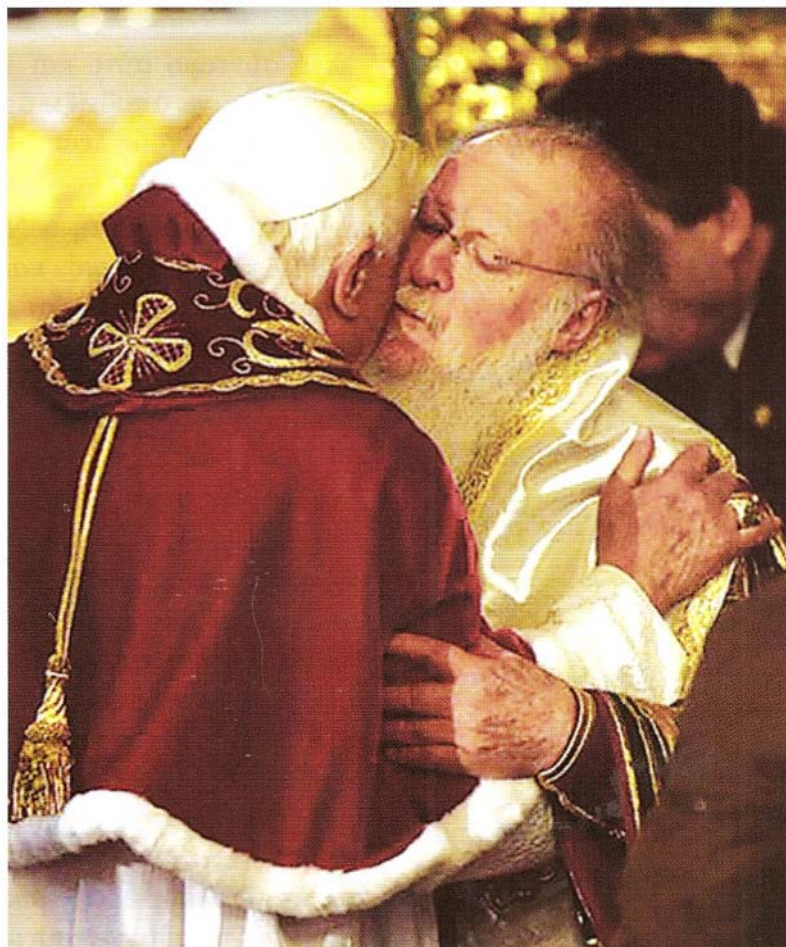
Ἡ ἀνταλλαγή ἐπισκέψεων ἐπισήμων ἀποστολῶν στίς θρονικές ἐορτές Βατικανοῦ καί Φαναρίου, πού ἀποφασίστηκε ἐδῶ καί χρόνια, δίνει τήν δυνατότητα μέσα ἀπό πράξεις κορυφαίου συμβολικοῦ χαρακτήρα νά παρέχεται ἡ εἰκόνα «δύο ἐκκλησιῶν» πού συνυπάρχουν καί «κοινωνοῦν» ἁρμονικά. Ὁ συμφυρμός Ὁρθόδοξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν σέ λατρευτικές πράξεις, οἱ ἐπίσημες προσφωνήσεις, ἀναγνώσεις καί ἀποδόσεις τιμῶν, ταυτόσημες πρός ὅλους καί χωρίς καμμία διάκριση ἄν ἀπευθύνονται σέ ὁμοδόξους ἢ ἑτεροδόξους, δίνουν τό στίγμα αὐτῆς τῆς τακτικῆς.

Ἡ δύναμη, ἄλλωστε, τῆς εἰκόνας, τῆς συνήθειας καί τοῦ συγχρωτισμοῦ εἶναι ἀδυσώπητη. Ἀμβλύνει συνειδήσεις, ἀνατρέπει παραδόσεις, σχετικοποιεῖ ἀλήθειες, ἀλλοιώνει πιστεύματα. Εἶναι ἡ σύγχρονη πνευματική νόσος, πού πλήττει τόν ἐκκλησιαστικό θεολογικό μας χῶρο καί ἀπειλεῖ μέ πανδημία τό ὀρθόδοξο πλήρωμα.

Ἡ ἀνταλλαγή λειτουργικοῦ ἀσπασμοῦ μεταξύ Πατριάρχη καί Πάπα, ἀκόμη καί στήν διάρκεια τῆς ὀρθόδοξου Θείας Λειτουργίας στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (τόν Νοέμβριο τοῦ 2006), σηματοδοτεῖ αὐτό πού «ὀφείλουμε» νά συνηθίσουμε, νά ἀναγνώσουμε καί νά ἀποδεχθοῦμε ὡς Ὁρθόδοξοι, τήν «ένότητα τῆς πίστεως» μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς!

Ἡ παρουσίαση ὅλων τῶν ἀποφάσεων, τῶν γεγονότων καί τῶν ντοκουμέντων πού παραδέσαμε, καταδεικνύουν, πιστεύουμε, τήν μεθόδευση καί τήν πρακτική, πού ἀκολουθήθηκε στήν πορεία τῆς προσεγγίσεως μας μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς. Πρόκειται γιά τήν ἴδια ἀκριβῶς πρακτική καί μεθόδευση, πού τηρεῖται καί σήμερα, γι' αὐτό καί ἀποφέρει τά ἴδια ὀδυνηρά καί ὀλέθρια ἀποτελέσματα γιά τήν Ὁρθοδοξία μας.

Ἡ στάση καί οἱ ἐπιλογές μας ἀπέναντι στά τεκταινόμενα, πού ἀφοροῦν μάλιστα τήν ἴδια τήν ὀρθόδοξη πίστη μας καί τόν σωτηριολογικό της χαρακτήρα, ἀποτελοῦν προσωπική εὐθύνη ὅλων μας.

Ὁ λειτουργικός ἀσπασμός τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη μέ τόν Πάπα κατά τήν Ὁρθόδοξη Θεία Λειτουργία στό Φανάρι τό 2006.

Εἶναι λάθος νά ἀποδίδεται ὁ ὄρος «ἔκκλησία» στούς Δυτικούς

Σεβασιμωτάτου Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμία,
Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Οἱ Καθολικοί δέν εἶναι Ἐκκλησία

Οἱ Φραγκολατίνοι οὐτε
Καθολικοί εἶναι,
οὐτε Ρωμιοί εἶναι,
οὐτε, πολύ περισσότερο,
εἶναι Ἐκκλησία.
Ἐπαναλαμβάνουμε
ὅτι ἡ Ἐκκλησία -ἄν
μιλᾶμε γιά τήν σωστή θεο-
λογική της ἔννοια-
εἶναι Μία καί αὐτή εἶναι
ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.
Σ' Αὐτήν ὁμολογοῦμε
Πίστη, ὅταν κάθε φορά
λέγουμε: «Εἰς Μίαν, Ἁγίαν,
Καθολικὴν καί Ἀποστολι-
κὴν Ἐκκλησίαν».

Στό σύντομο αὐτό καί ταπεινό μου ἄρθρο, ἀγαπητοί ἀναγνώ-
στες, θέλω νά ἀποδείξω ὅτι αὐτοί πού τούς λέμε «Καθολικούς» ἢ
καλύτερα νά τούς λέμε «Φραγκολατίνους», δέν εἶναι Ἐκκλησία.

1. Ἡ Ἐκκλησία, ὅπως τό λέμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεώς μας,
εἶναι ΜΙΑ. Καί αὐτή ἡ ΜΙΑ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη. «*Εἰς
Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν*» ὁμολογοῦμε.
Ἄς προσέξουμε ὅμως ὅτι σ' αὐτό τό ἄρθρο τῆς Πίστεώς μας τήν
Ἐκκλησία μας τήν λέμε «Καθολική». Καί τήν λέμε «Καθολική»,
πρῶτον μὲν, γιατί ὁ σκοπός Της εἶναι ἱεραποστολικός. Ὁ σκο-
πός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νά περιλάβει στούς κόλπους Της ὅλες
τίς φυλές τῶν ἀνθρώπων, νά σώσει ὅλους τούς ἀνθρώπους, νά
ξαπλωθεῖ σ' ὅλα τά πλάτη καί τά μήκη τῆς γῆς. Ὅλοι οἱ ἀνθρωποι,
ἀγαπητοί μου, εἶναι καλεσμένοι γιά τήν σωτηρία. Καί ἡ Ἐκκλη-
σία θέλει ὅλους νά τούς κάνει μέλη Της, γι' αὐτό καί ξαναλέμε
καλεῖται «Καθολική». Ὅπως μᾶς λέει ὠραῖα ὁ Κύριλλος Ἱεροσο-
λύμων «*Καθολική καλεῖται διὰ τό κατά πάσης εἶναι τῆς οἰκουμένης
ἀπό περάτων γῆς ἕως περάτων*» (Κατηχ. 18,11). Ἡ, ὅπως μᾶς λέει
πάλι ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ἡ Ἐκκλησία καλεῖται «Καθολική», διότι
«*καθόλου τοῦ κόσμου κεχυμένη ὑπάρχει*» (MPG 28,724). Δηλαδή
ἡ Μία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία λέγεται Καθολική, ἐπειδὴ εἶναι Οἰκου-
μενική· γιατί ὁ Κύριός μας εἶπε στούς Ἀποστόλους Του, καί δι'
αὐτῶν σέ ὅλους ἐμᾶς τούς κληρικούς, νά πορευθοῦμε σέ ὅλα τά
ἔθνη, νά τά εὐαγγελίσουμε καί νά τά εἰσαγάγουμε στήν Ἐκκλη-
σία Του μέ τό ἅγιο Βάπτισμα: «*Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα
τά ἔθνη βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ
καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*» (Ματθ. 28,19). Ἄς παρατηρήσουμε ὅτι
τόν λόγο αὐτόν τοῦ Κυρίου τόν ἀκοῦμε στό ἱερό Μυστήριο τοῦ
Βαπτίσματος, γιατί ὄχι μόνο τῶν κληρικῶν, ἀλλά
εἶναι καθῆκον τό «*πορευθέντες*», ἡ ἱεραποστολή δηλαδή γιά τήν
πραγματοποίηση τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Τό Κράτος τοῦ Βατικανοῦ μέ τήν πλατεία τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Ἀλλά ὅπως ἡ Ἐκκλησία λέγεται «Καθολική», ἐπειδή δέν περιορίζεται καί δέν περικλείεται σέ τόπο, ἀλλά εἶναι παντοῦ, ἔτσι λέγεται Καθολική, δεύτερον, γιατί δέν περιορίζεται καί σέ χρόνο. Ὅσο κι ἄν πολεμεῖται ἡ Ἐκκλησία, δά ὑπάρχει πάντα, μέχρι τά τέλη τῶν αἰώνων, γιατί ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶπε στούς Μαθητές Του: «Ἴδού ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμί πάσας τάς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος» (Ματθ. 28,20). Καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὁ Παράκλητος, τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, δά μένει μαζί μας «εἰς τόν αἶωνα» (Ἰωάν. 14,17).

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι Καθολική, ἀλλά δέν πρέπει νά ὀνομάζουμε τούς Φραγκολατίνους «καθολικούς», γιατί αὐτοί δέν ἀνήκουν στήν Ὁρθόδοξη Καθολική Ἐκκλησία. Ἀλλά οὔτε καί Ρωμιοί εἶναι αὐτοί, ὥστε νά μιλοῦμε γιά Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία. «Ρωμιοί» εἴμαστε ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοί Ἕλληνες, ὅπως τό δηλώνουν ἀπό παλαιά καί σχετικές τοπικές ὀνομασίες μας (Ρούμελη) ἢ καί ὀνόματα προσώπων μας (Ρωμανίδης).

2. Ἀλλά στό ἄρθρο μας αὐτό θέλουμε νά μιλήσουμε ἰδιαίτερα γιά τό λάθος πού γίνεται νά ἀποδίδουμε τόν ὄρο «Ἐκκλησία» στούς Δυτικούς. Ξαναλέμε ὅτι τήν Ἐκκλησία τήν ἀποτελοῦν μόνο οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί.

Αὐτό πραγματικά εἶναι ἡ Ἐκκλησία! Εἶναι αὐτό πού γίνεται μέσα στόν Ναό. Καί μέσα στόν Ναό τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία.

Τήν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας, θά τήν νοήσουμε καί θά τήν ἀπολαύσουμε στήν Θεία Λειτουργία.

Ὁ Χριστός Ποιμὴν τῶν προβάτων. Ψηφιδωτό στήν Βασιλική τῆς Ραβέννας.

Μᾶς κάνει πολλή καί τρομερή ἐντύπωση τό ὅτι, ἐνῶ οἱ διανοούμενοι ἔχασαν τήν πραγματική ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας καί τήν μέρδεψαν στόν λαό μέ τούς δικούς τους ὀρισμούς, ὅμως ὁ πιστός λαός μας, οἱ ἀγράμματες κατά κόσμον, ἀλλά πιστές γαϊοῦλες κράτησαν στήν καθαρή τους ψυχή τήν σωστή ἔννοια περί Ἐκκλησίας.

Τό τί καλεῖται Ἐκκλησία, ἀγαπητοί ἀναγνώστες, δέν μποροῦμε νά τό ἐκφράσουμε μέ ἕναν ἀπλό ὀρισμό. Λανθασμένοι εἶναι οἱ ὀρισμοί, πού δίδονταν παλαιότερα ἀλλά καί σήμερα σέ δογματικά ἐγχειρίδια, περί Ἐκκλησίας. Καί ὁ Καθηγητής Ἀνδρούτσος λέγει περί τῶν φερομένων αὐτῶν ὀρισμῶν περί Ἐκκλησίας ὅτι «ἐρείδονται ἐπί ἡμαρτημένων προϋποθέσεων ἢ εἶναι κατά τό μᾶλλον ἢ ἥττον ἀτελεῖς» (Δογματική τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, σ. 260,1). Γι' αὐτό καί οἱ ἅγιοι Πατέρες δέν μᾶς δίνουν κανέναν ὀρισμό περί Ἐκκλησίας καί καταφεύγουν σέ σύμβολα καί εἰκόνες, παρμένες ἀπό τήν Καινή Διαθήκη, γιά νά τήν ἐκφράσουν. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζεται μέ τήν εἰκόνα τῆς ἀμπέλου καί τῶν κλημάτων (Ἰωάν. 15,1-8), τοῦ ποιμένος καί τῶν προβάτων (Ἰωάν. 10,1-16), τῆς κεφαλῆς καί τοῦ σώματος (Ἐφεσ. 1,22-23), τῆς οἰκοδομῆς (Ἐφεσ. 2,19-22), τοῦ οἴκου ἢ τῆς οἰκογενείας (Α΄ Τιμ. 3,15) ἢ τῆς εἰκόνας τοῦ γάμου (Ἐφεσ. 5,32).

Μᾶς κάνει πολλή καί τρομερή ἐντύπωση τό ὅτι, ἐνῶ οἱ διανοούμενοι ἔχασαν τήν πραγματική ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας καί τήν μέρδεψαν στόν λαό μέ τούς δικούς τους ὀρισμούς, ὅμως ὁ πιστός λαός μας, οἱ ἀγράμματες κατά κόσμον, ἀλλά πιστές γα-

γιοῦλες κράτησαν στήν καθαρὴ τους ψυχὴ τὴν σωστὴ ἔννοια περὶ Ἐκκλησίας. Ἄν ἕνας ξένος Ἀθηναῖος βρεθεῖ σέ ἕνα χωριό καί ρωτήσῃ μιὰ γιὰ πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ γιὰ δά σηκώσῃ τὸ χέρι της καί δά δείξῃ τόν Ναό τοῦ χωριοῦ. Αὐτό πραγματικά εἶναι ἡ Ἐκκλησία! Εἶναι αὐτό πού γίνεται μέσα στόν Ναό. Καί μέσα στόν Ναό τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία. Τὴν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας, ἀγαπητοί μου, δά τὴν νοήσουμε καί δά τὴν ἀπολαύσουμε στήν Θεία Λειτουργία. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Ἰγνατίος ἔλεγε: «*Εάν μή τίς ἦ ἐντός τοῦ θυσιαστηρίου ὑστερεῖται τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ*» (Πρός Ἐφεσίους 5,2). Κατά τόν λόγο αὐτόν τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου Ἐκκλησία εἶναι τὸ Θυσιαστήριο, ἡ Ἁγία Τράπεζα δηλαδή, πάνω στήν ὁποία τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία.

Λέγουμε λοιπόν, τελικά, ὅτι Ἐκκλησία εἶναι ἡ σύναξη τῶν πιστῶν νά τελέσουν τὴν Θεία Εὐχαριστία, δηλαδή τὴν Θεία Λειτουργία. Ὡς ἀπόδειξη γι' αὐτό φέρουμε τὸ 1^ο κεφάλαιο τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Εἶναι φανερό ὅτι στό κεφάλαιο αὐτό ὁ Ἀπόστολος μιλάει γιὰ τὴν σύναξη τῶν πιστῶν νά τελέσουν τὴν Θεία Εὐχαριστία· καί τὴν σύναξη αὐτὴ τὴν ὀνομάζει Ἐκκλησία, γιατί λέει: «*Συνερχομένων ὑμῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν*» (στίχ. 18).

Ἄς προσέξουμε τώρα, ἀγαπητοί ἀναγνώστες: Ἀφοῦ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία καί ἀφοῦ τὴν Θεία Λειτουργία δέν μπορούμε νά τὴν τελέσουμε μέ τούς Δυτικούς –αὐτούς πού λανθασμένα λέμε «καθολικούς»-, ἄρα αὐτοί οἱ Δυτικοί δέν ἀποτελοῦν Ἐκκλησία.

3. Ἀλλά θέλω νά πῶ καί γιατί δέν πρέπει νά τελέσουμε τὴν Θεία Λειτουργία μέ τούς Φρα-

γκολατίνους Δυτικούς. Γιατί δηλαδή δέν ἐπιτρέπεται νά ἔχουμε συλλειτουργοὺς μαζί τους. Ὁ Κύριος, στήν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία Του, μᾶς εἶπε ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά προσφέρουμε τὸ δῶρο μας στόν Θεό, ἂν ἔχουμε διαφορὲς μεταξύ μας (Ματθ. 5,23-24). Καί μέ τούς λεγομένους «καθολικούς» μᾶς χωρίζουν, χρόνια τώρα, πολλές διαφορὲς. Δέν εἶναι μόνο τὸ *filioque* ἢ τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα, ἀλλὰ καί τόσες ἄλλες πολλές καί πάμπολλες διαφορὲς σχετικὰ μέ τὴν σωστὴ ἔννοια τοῦ Θεοῦ καί τὴν σωστὴ πορεία μας σ' Αὐτόν. ● Ἰ Δυτικοί ἔχουν λανθασμένη ἔννοια περὶ Θεοῦ. Ὁ Θεός τους δέν εἶναι «ὁ Θεός τῶν Πατέρων ἡμῶν». Ἀφοῦ αὐτοὶ διὰ τοῦ δικοῦ τους αἰρετικοῦ Βαρλαάμ κήρυξαν

Μέ τούς λεγομένους «καθολικούς» μᾶς

χωρίζουν, χρόνια τώρα, πολλές δια-

*φορές. Δέν εἶναι μόνο τὸ *filioque* ἢ*

τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα, ἀλλὰ καί τόσες

ἄλλες πολλές καί πάμπολλες διαφορὲς

σχετικὰ μέ τὴν σωστὴ ἔννοια τοῦ Θεοῦ

καί τὴν σωστὴ πορεία μας σ' Αὐτόν.

Οἱ Δυτικοί ἔχουν λανθασμένη ἔννοια

περὶ Θεοῦ. Ὁ Θεός τους δέν εἶναι «ὁ

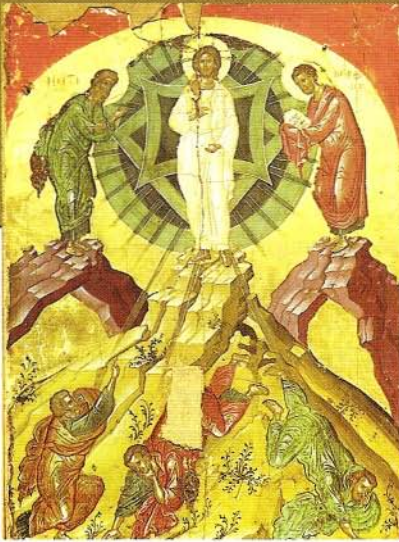
Θεός τῶν Πατέρων ἡμῶν».

Θεό ἄνευ θείων ἐνεργειῶν, ἡ νεολαία τους –τά ἐγγόνια τοῦ Βαρλαάμ κήρυξε τὸν «θάνατο» αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τους, λέγοντας καί γράφοντας στά πλακάτ: Πέθανε ὁ Θεός! Καλά τοῦ τά ἔλεγε τοῦ Βαρλαάμ ὁ δικός μας ἅγιος Γρηγόριος ● Παλαμᾶς: «*Φιλόσοφε, κηρύττεις Θεόν ἀνερέγητον, ἄρα Θεόν ἀνύπαρκτον*»!!!

Δέν ἀποτελοῦν λοιπόν Ἐκκλησία οἱ λεγόμενοι «καθολικοί» καί γι' αὐτό θεωροῦμε καί πιστεύουμε ὅτι εἶναι λανθασμένες οἱ ἐκφράσεις πού λέγονται περὶ

αὐτῶν γραπτῶς καί προφορικῶς «καθολικὴ ἔκκλησία» ἢ «ρωμαιοκαθολικὴ ἔκκλησία».

● Ἰ Φραγκολατίνοι οὔτε Καθολικοί εἶναι, οὔτε Ρωμιοί εἶναι, οὔτε, πολὺ περισσότερο, εἶναι Ἐκκλησία. Ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία –ἂν μιλήμε γιὰ τὴν σωστὴ θεολογικὴ τῆς ἔννοια- εἶναι Μία καί αὐτὴ εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Σ' Αὐτὴν ὁμολογοῦμε Πίστη, ὅταν κάθε φορά λέγουμε: «*Εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν*».

Εἶναι οἱ Ἑτερόδοξοι μέλη τῆς Ἐκκλησίας;

Πρωτίστως πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι ὡς Ὁρθόδοξοι πιστεύουμε, σύμφωνα μέ τό Σύμβολο Πίστεως τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως (381), «εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικήν καί ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν». Κατά τήν ἀδιάκοπη δογματική συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, δηλαδή κατά τήν αὐτοσυνειδησία της, ἡ μία αὐτή Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη.

«Εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι, ἐπισημως, ἀπό τό 1014 ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός δέν εἶναι Ἐκκλησία», καταλήγει στό ἐμπεριστατωμένο ἄρθρο του ὁ καθηγητής Δογματικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., κ. Δημήτριος Τσελεγγίδης. Μᾶς ἀναλύει μέ σαφήνεια τά προβλήματα πού ἀπορρέουν ὅταν ἡ «μία, ἁγία, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία», γίνεται δύο ἢ τρεῖς ἢ καί περισσότερες! Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί πού ὁμολογοῦμε τήν πίστη μας μέ τό Σύμβολο τῆς Πίστεως, εἶναι ἀπαραίτητο νά γνωρίζουμε τουλάχιστον ὅσα μᾶς δίνει τό ἀκόλουθο ἄρθρο.

Ἡ ὁμολογία τοῦ Συμβόλου ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «μία» σημαίνει πώς αὐτή εἶναι βασική ιδιότητα τῆς ταυτότητάς της. Πρακτικῶς αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά διαιρεθεῖ, νά κομματιαστεῖ, ἐπειδή αὐτή εἶναι τό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Καί ὁ Χριστός ὡς κεφαλή τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας οὔτε πολλά σώματα μπορεῖ νά ἔχει οὔτε καί διηρημένο σῶμα νά κατέχει. Στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ νικήθηκε καί αὐτός ὁ θάνατος. Ἔτσι, ὅποιος ἐντάσσεται στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί παραμένει ζωντανός σ' αὐτό μέ τά θεουργά μυστήρια καί τήν ἀγαπητική τήρηση τῶν ἐντολῶν, μεταβαίνει ἀπό τόν βιολογικό θάνατο στήν αἰώνια καί αἰδιαζωή τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Καί ὅπως τά κλαδιά τῆς ἀμπέλου δέν μποροῦν νά ζήσουν καί νά καρποφορήσουν, ἂν ἀποκοποῦν ἀπό τήν ἄμπελο, ἔτσι καί ὁ ἀποκομμένος ἀπό τήν Ἐκκλησία πιστός ἢ καί ὁλόκληρες κοινότητες πιστῶν- ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἀριθμητικό τους πλῆθος- δέν μποροῦν οὔτε νά ὑπάρξουν ἐν Χριστῷ οὔτε νά συστήσουν ἄλλη Ἐκκλησία.

Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεόπνευστη καί ἀδιαπραγμάτευτη. Σύμφωνα μέ τήν συγκεκριμένη πίστη της, πολλές ἢ διηρημένες Ἐκκλησίες δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν, ἐπειδή ἀποτελεῖ ἀντίφαση ἐν τοῖς ὅροις τό μία καί τό πολλές ἢ τό μία καί τό διηρημένη. Τό διηρημένη ἀναιρεῖ στήν πράξη τήν πίστη στήν πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας, πού μόνο ὡς μία καί ἀδιαίρετη μπορεῖ νά κατανοηθεῖ μέ βάση τήν ὀρθόδοξη αὐτοσυνειδησία. Ἀποτελεῖ ἄρνηση τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ἄρνηση τῆς ταυτότητας καί τῆς αὐτοσυνειδησίας της, ὅταν κάποιος κάνει λόγο ἐνσυνείδητα γιά διηρημένη Ἐκκλησία. Ἔτσι, οἱ Ὁρθόδοξοι δέν ἔχουν κανένα ψυχολογικό πρόβλημα (κόμπλεξ) ταυτότητας ἐξαιτίας τῆς ἀποκοπῆς ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Δυτικῶν Χριστιανῶν. Βεβαίως πονοῦν, προσεύχονται καί ἐνδιαφέρονται γιά τή μετάνοια καί τήν ἐπιστροφή τους.

1. Ἀποστολική Πίστη

Ἡ ἔνταξη καί ἡ παραμονή στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, δέν εἶναι ἀπροϋπόθετη. Προϋποθέτει ὅπωςδήποτε τήν χωρίς ὄρους ἀποδοχή καί ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ὅπως αὕτη ἐρμηνεύτηκε καί ὀριοθετήθηκε ἀπό τίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι, ὅταν κάποιος πιστός -ἀνεξάρτητα ἀπό τή δεσμική θέση πού ἔχει στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας- ἢ σύνολα πιστῶν -ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τους- παραβιάσουν ἐκ πεποιθήσεως τήν ὀριοθετημένη πίστη τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκόπτονται ἀπό τό σῶμα της. Καί ἂν εἶναι σ' ὀποιοδήποτε ἱερατικό ἀξίωμα καθαιροῦνται, ἐνῶ οἱ λαϊκοί ἀφορίζονται, ὅπως προκύπτει ἀπό τά Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δέν μποροῦν στό ἐξῆς νά μετέχουν καί νά κοινωνοῦν στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ἔχουν ἐκπέσει ἀπό τήν Ἐκκλησία ἐπισήμως τόν 11^ο αἰῶνα. Τό 1014 εἰσήγαγαν στό Σύμβολο τῆς Πίστεως τήν ἐσφαλμένη δογματική διδασκαλία τους γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό γνωστό Filioque. Σύμφωνα μέ τή διδασκαλία αὕτη τό Ἅγιο Πνεῦμα ὡς θεῖο Πρόσωπο ἔχει τήν ὑπαρξή του ἐκπορευτῶς καί ἀπό τόν Πατέρα καί ἀπό τόν Υἱό. Ἡ δογματική διδασκαλία τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ὅμως ἀνατρέπει τήν ἀποστολική πίστη τῆς Ἐκκλησίας στόν Τριαδικό Θεό, ἀφοῦ κατά τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη τό Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας «*παρά τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται*» (15,26). Ἄλλωστε, ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος διά τοῦ Προέδρου της, ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἀναφερόμενη στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καθόρισε ἀπαγορευτικά, ὅτι «*οὐδενί ἐπιτρέπεται λέξιν ἀμεῖναι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν*» (σέ κανέναν δέν ἐπιτρέπεται νά προσθῆσει ἢ νά ἀφαιρέσει οὔτε μία συλλαβή ἀπό αὐτά πού διατυπώθηκαν στό Σύμβολο τῆς Πίστεως). Ὅλες οἱ ἐπόμενες Οἰκουμενικές Σύνοδοι κατακύρωσαν τίς ἀποφάσεις τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς.

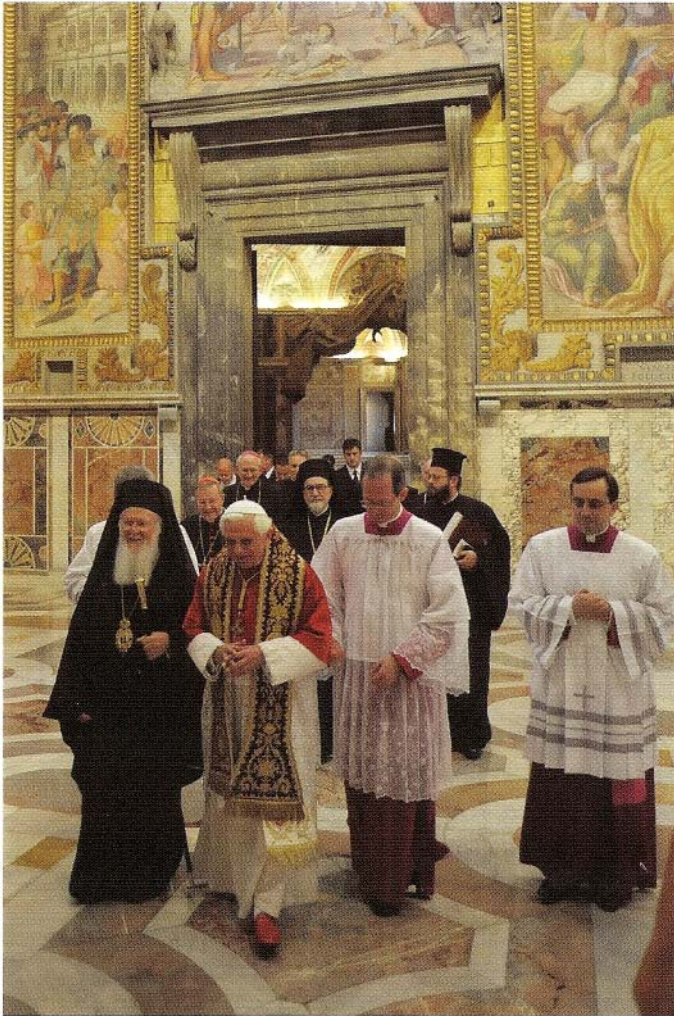
Εἶναι λοιπόν προφανές ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοί –κατ' ἐπέκταση καί οἱ Προτεστάντες πού υἰοθέτησαν τό Filioque- ἔχουν ἐκπέσει ἀπό τήν ἀποστολική πίστη τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι γι' αὐτό περιττό νά ἀναφέρουμε ὄλους τούς μετέπειτα νεωτερισμούς στήν πίστη ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν Χριστιανῶν (ὅπως τό ἀλάθητο τοῦ Πάπα, τά μαριολογικά δόγματα, τό πρωτεῖο, τήν κτιστή Χάρη κ.ἄ.).

*Ἡ ἔνταξη καί ἡ παραμονή
στό μυστηριακό σῶμα τοῦ
Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, δέν
εἶναι ἀπροϋπόθετη. Προ-
ϋποθέτει ὅπωςδήποτε τήν
χωρίς ὄρους ἀποδοχή καί
ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς
πίστεως, ὅπως αὕτη ἐρμη-
νεύτηκε καί ὀριοθετήθη-
κε ἀπό τίς ἀποφάσεις τῶν
Οἰκουμενικῶν Συνόδων
τῆς Ἐκκλησίας.*

2. Αποστολική διαδοχή

Μέ την αποστολική πίστη συνδέεται αδιαίρετα καί η αποστολική διαδοχή. Ἡ αποστολική διαδοχή ἔχει οὐσιαστικό περιεχόμενο μόνο μέσα στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, καί προϋποθέτει ὅπωςδήποτε τήν αποστολική πίστη.

Λέγοντας αποστολική διαδοχή ἐννοοῦμε τήν ἀδιάκοπη συνέχεια τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τοὺς Ἀποστόλους. Ἡ συνέχεια αὐτή ἔχει χαρισματικό χαρακτήρα καί διασφαλίζεται μέ τή μετάδοση τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας τῶν Ἀποστόλων στοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας καί δι' αὐτῶν στοὺς ἱερεῖς.

Ὁ τρόπος μεταδόσεως τῆς πνευματικῆς-ἀποστολικῆς ἐξουσίας στοὺς Ἐπισκόπους γίνεται μέ τή χειροτονία. Ἄν, ἐπομένως, κάποιος ἐπίσκοπος ἔχει λάβει μέ κανονικό - ἐκκλησιαστικό τρόπο τή χειροτονία του καί στή συνέχεια βρεθεῖ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας ἐξαιτίας τῆς ἐσφαλμένης πίστεώς του, παύει οὐσιαστικά νά ἔχει καί τήν αποστολική διαδοχή, ἀφοῦ αὐτή ἔχει νόημα μόνο μέσα στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία.

Κατά συνέπεια, ἂν κάποιος ἐπίσκοπος ἢ καί ὀλόκληρη τοπική Ἐκκλησία -ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ μελῶν- ἐκπέσουν ἀπό τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτή ἐκφράστηκε ἀλαδήτως στίς Οἰκουμενικές Συνόδους, παύουν νά ἔχουν οἱ ἴδιοι τήν αποστολική διαδοχή, ἐπειδή βρίσκονται ἤδη ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας. Καί, ἀφοῦ διακόπτεται ἡ αποστολική διαδοχή οὐσιαστικά, δέν μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιά κατοχή ἢ γιά συνέχεια τῆς αποστολικῆς διαδοχῆς στοὺς ἐκπεσόντες ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Ὁ Πάπας, ἀλλά καί τό σύνολο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων στεροῦνται τήν ἀποστολική διαδοχή, ἐπειδή στερηθέντες τήν ἀποστολική πίστη ζέπεσαν ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Μέ βάση τά παραπάνω, ὁ ἴδιος ὁ Πάπας, ἀλλά καί τό σύνολο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων στεροῦνται τήν ἀποστολική διαδοχή, ἐπειδή στερηθέντες τήν ἀποστολική πίστη ζέπεσαν ἀπό τήν Ἐκκλησία. Κατά συνέπεια, λόγος γιά ἀποστολική διαδοχή ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι λόγος ἀτεκμηρίωτος ἐπιστημονικά, εἶναι δηλαδή λόγος ἀθεολόγητος.

3. Ἱερωσύνη καί τά ἄλλα Μυστήρια

Ἡ ἱερωσύνη στό πλαίσιο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἱερωσύνη τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός τελεῖ τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας Του διά τῶν Ἐπισκόπων καί Ἱερέων Του.

Ἡ ἱερωσύνη προϋποθέτει τὴν ἀδιάκοπη συνέχειά της ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, προϋποθέτει δηλαδή τὴν ἀποστολική διαδοχή. Πρωτίστως ὅμως ἡ ἱερωσύνη προϋποθέτει τὸν Θεάνθρωπο Χριστό ὡς ἱεουργό στό μυστηριακό Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησία. Σέ τελευταία ἀνάλυση, ἡ ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ ὑφίσταται στήν Ἐκκλησία καί παρέχεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του καί γιὰ τὴν Ἐκκλησία Του. Αὐτονομημένη ἱερωσύνη καί αὐτονομημένα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μυστήρια δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρχουν.

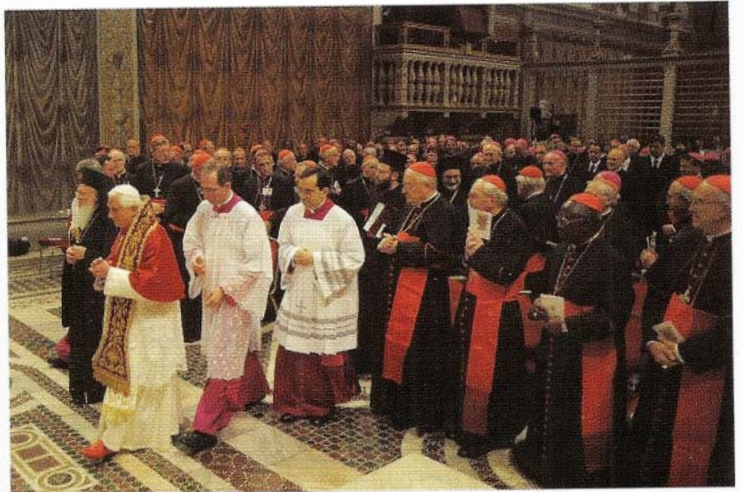
Ἡ ἱερωσύνη, ὅπως ἄλλωστε καί ὅλα τὰ μυστήρια, ἀποτελεῖ λειτουργική φανέρωση τῆς Ἐκκλησίας (ἡ Ἐκκλησία «σημαίνεται ἐν τοῖς μυστηρίοις», κατὰ τὸν Ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι γιὰ νὰ ὑπάρχουν μυστήρια, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία. Τὰ μυστήρια εἶναι σάν τὰ κλαδιά ἑνὸς δένδρου. Ζωντανὰ κλαδιά, πού ἀνθοῦν καί καρποφοροῦν, μποροῦν νὰ ὑπάρχουν μόνον ὅταν αὐτὰ εἶναι ὀργανική προέκταση τοῦ δένδρου, ὅταν δηλαδή εἶναι ὄντολογικά συνδεμένα μέ τὸν κορμό τοῦ δένδρου.

Εἶναι θεολογικά ἀκατανόητο νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ ἑτεροδόξοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ ἢ Προτεστάντες, ἔχουν ἔστω καί ἓνα μυστήριο, π.χ. τὸ βάπτισμα. Τό δεμελιῶδες ἐρώτημα πού πρέπει νὰ τίθεται ἐδῶ εἶναι: Ποιὸς ἱερούργησε τὸ μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος; Ποῦ βρῆκε τὴν ἱερωσύνη ὁ ἱεουργός; Ποιὸς τοῦ ἔδωσε τὴν ἱερωσύνη, ἀφοῦ αὐτὴν τὴν παρέχει μόνον ἡ Ἐκκλησία; Καί ποῦ βρέθηκε ἡ Ἐκκλησία στοὺς ἑτεροδόξους, ἀφοῦ αὐτοὶ λόγω τῆς ἐσφαλμένης δογματικῆς πίστεώς τους ξέπεσαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία;

4. Ἡ θεωρία τῶν «δύο πνευμόνων» τοῦ Χριστοῦ

Ἡ θεωρία αὐτὴ ἔχει τὴν πατρότητά της στὸν Ρωμαιοκαθολικισμό. Σύμφωνα μέ τὴ θεωρία αὐτὴ ὁ Χριστὸς ἔχει ὡς «πνεύμονες» Του τὸν Ρωμαιοκαθολικισμό καί τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Σήμερα, δυστυχῶς, ἡ θεωρία αὐτὴ υἱοθετήθηκε καί ἀπὸ πολλοὺς ὀρθόδοξους ἱεράρχες καί λαϊκοὺς ἀκαδημαϊκοὺς θεολόγους, μᾶλλον ἀβασάνιστα. Καί τοῦτο, γιατί ἡ θεωρία αὐτὴ κρινόμενη ἀπὸ ὀρθόδοξη ἀποψη ὄχι μόνον ἀθεολόγητη εἶναι, ἀλλὰ καί κυριολεκτικὰ βλάσφημη.

Εἶναι ὅμως καί βλάσφημη ἡ παραπάνω Ρωμαιοκαθολικῆς προέλευσης θεωρία περὶ τῶν «δύο πνευμόνων» τοῦ Χριστοῦ, ὅταν αὐτὴ συμβαίνει νὰ υἱοθετεῖται ἀπὸ Ὁρθοδόξους.

Μαζική χειροτονία Ρωμαιοκαθολικῶν ἱερέων ἀπὸ τὸν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ' στὸ Βατικανὸ τὸν Μάιο τοῦ 2009.

Ὁ τρόπος μεταδόσεως τῆς πνευματικῆς-ἀποστολικῆς ἐξουσίας στοὺς Ἐπισκόπους γίνεται μέ τή χειροτονία. Ἄν, ἐπομένως, κάποιος ἐπίσκοπος ἔχει λάβει μέ κανονικό - ἐκκλησιαστικό τρόπο τή χειροτονία του καί στή συνέχεια βρεθεῖ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας ἐξαιτίας τῆς ἐσφαλμένης πίστεώς του, παύει οὐσιαστικά νά ἔχει καί τήν ἀποστολική διαδοχή, ἀφοῦ αὐτή ἔχει νόημα μόνο μέσα στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διαφοροποιεῖται ὄντολογικά ἀπό τὸ Ρωμαιοκαθολικισμό γιά καθαρά δογματικούς λόγους. Ἔτσι, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρεῖ ὅτι μόνον αὐτή διασώζει τὸν χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας ὡς Θεανθρωπίνου Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός ἔχει ἐδῶ καί χίλια χρόνια ἐκπέσει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλωστε, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως εἶναι «μία» καί ἐνιαία, εἶναι θεολογικά τελείως ἀκατανόητο νά ὑπονοοῦνται, σύμφωνα μέ τὴν παραπάνω θεωρία, ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός ὡς οἱ «δύο πνεύμονες» τοῦ Χριστοῦ, ὡς κάποια ἰσότημα δηλαδή μέλη τοῦ σώματός Του. Σέ αὐτὴν τὴν περίπτωση δά πρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι τὰ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἢ παραμένουν ἀκάλυπτα ἐκκλησιολογικῶς ἢ καλύπτονται ἐκκλησιολογικά ἀπὸ ἄλλες, ἐκτός τῶν δύο, Ἐκκλησίες. Κάτι τέτοιο ὅμως δά μᾶς ὀδηγοῦσε εὐθέως στήν υἱοδέτηση τῆς προτεσταντικῆς ἐκκλησιολογικῆς «θεωρίας τῶν κλάδων» (Branch theory). [Λέγοντας θεωρία τῶν κλάδων ἐννοοῦμε τή θεωρία τῶν προτεσταντῶν γιά τὴν ταυτότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐκκλησία κατὰ τοὺς προτεστάντες εἶναι ἡ ἀόρατη κοινωνία τῶν ἁγίων. Οἱ διάφορες ἱστορικές-ἐμπειρικές ἐκκλησίες ὅλων τῶν δογμάτων ἔχουν νομιμότητα καί ἰσότητα ὑπάρξεως, ὡς κλαδιά τοῦ ἐνός δένδρου

της άόρατης έκκλησίας. Η άόρατη έκκλησία είναι ή καθαυτό έκκλησία ή όποία καί όμολογεΐται στό Σύμβολο της Πίστεως. Κατά συνέπεια, καμμία έπιμέρους τοπική έκκλησία όποιουδήποτε δόγματος, δέν ένσαρκώνει τήν «μία ~~ή~~ για καθολική καί άποστολική Έκκλησία». Καμμία τοπική έκκλησία δέν μπορεί νά ίσχυρισθεΐ ότι κατέχει τήν πληρότητα της άποκαλυφθείσας αλήθειας. Η μία έκκλησία του Χριστου είναι τό συνολικό άδραιομα των έπιμέρους τμημάτων της, δηλαδή των κατά τόπους έκκλησιών όλων των δογμάτων, όσο καί άν διαφέρουν δογματικά μεταξύ τους]. Πράγμα τελείως άπαραδέκτο από όρθόδοξη άποψη.

Εΐναι όμως καί βλάσφημη ή παραπάνω Ρωμαιοκαθολικής προέλευσης θεωρία περί των «δύο πνευμόνων» του Χριστου, όταν αυτή συμβαίνει νά υίοθετεΐται από Όρθοδόξους. Καί είναι κυριολεκτικά βλάσφημη, έπειδή έντάσσει στό άμωμο Σώμα του Χριστου τον Ρωμαιοκαθολικισμό ως όργανικό μέλος Του (ως ένα «πνεύμονα» Του), τή στιγμή πού ό Ρωμαιοκαθολικισμός δεσμικά πάσχει όντολογικώς, ως πραγματικότητα έκτός του Θεανθρωπίνου σώματος της Έκκλησίας.

5. «Άδελφές Έκκλησίες»

Άρχικά ό όρος «άδελφές Έκκλησίες» είναι από άδόκιμος έως άπαραδέκτος. Άδόκιμος θεολογικά είναι, όταν χρησιμοποιεΐται για νά εκφράσει τή σχέση μεταξύ των τοπικών Όρθοδόξων Έκκλησιών. Τελείως άπαραδέκτος θεολογικά είναι ό όρος, όταν χρησιμοποιεΐται για νά προσδιορίσει τον όντολογικό χαρακτήρα της Όρθόδοξης Έκκλησίας καί του Ρωμαιοκαθολικισμού.

Καταρχήν, ό όρος «άδελφές Έκκλησίες» δέν είναι βιβλικά θεμελιωμένος, ούτε καν νομιμοποιημένος. Όταν ό άπόστολος Παύλος αναφέρεται στις διάφορες τοπικές Έκκλησίες, δέν τίς άποκαλεΐ «άδελφές», ούτε ύπονοεΐ ότι ύπάρχει κάποια Έκκλησία ως «μητέρα» αυτών των κατά τόπους Έκκλησιών. Έχει τή συνείδηση ότι ή Έκκλησία είναι μία καί ότι αυτή έχει καθολικό χαρακτήρα, μέ τήν έννοια της πληρότητας της αλήθειας καί της ζωής της, κεφαλή της όποίας είναι, όπως μς πληροφορεΐ, ό ΐδιος ό Χρι-

στός. Έτσι, όταν άπευδύνεται σε κάποια τοπική Έκκλησία, έχει τή στερεότυπη έκφραση: «τῆ Έκκλησίᾳ τῆ οὔσῃ εν... (π.χ. Κορίνθῳ)». Τοῦτο σημαίνει ότι ή φανέρωση της όλης Έκκλησίας μπορεί νά γίνεται σε κάθε τόπο, όπου ύπάρχει ή ευχαριστιακή κοινότητα των πιστών υπό τον Επίσκοπό της. Εΐναι θεβαίως αυτονόητο ότι ή ένότητα των κατά τόπους Έκκλησιών αυτών διασφαλίζεται μέ τήν κοινωνία μεταξύ τους στην αυτή πίστη, ζωή καί εκκλησιαστική τάξη. Τήν ένότητα των τοπικών Έκκλησιών έγγυάται στην πράξη ή σύνοδος των Έπισκόπων τους.

Άπό τά παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι, άφου καί οί όμόφρονες τοπικές Έκκλησίες στό πλαίσιο της Όρθοδοξίας δέν νομιμοποιούνται θεολογικά, όταν όνομάζονται «άδελφές», πολύ περισσότερο δέν ύπάρχει θεολογικό-εκκλησιολογικό ύπόβαθρο για νά όνομάζονται «άδελφές Έκκλησίες» ή Όρθόδοξη Έκκλησία καί ό Ρωμαιοκαθολικισμός. Άλλωστε ό Ρωμαιοκαθολικισμός δέν μπορεί νά όνομάζεται κατά κυριολεξία Έκκλησία μετά τό 1014, έπειδή από τότε ύφίστανται πνευματικώς γι' αυτόν τά επιτίμια των Οικουμενικών Συνόδων, μέ συνέπεια τήν έκπτωση από τό Θεανθρώπινο σώμα.

Έδω πρέπει νά σημειωθεΐ ότι ή άρση των παραπάνω επιτιμίων δέν μπορεί νά γίνει από κανένα δεσμικό πρόσωπο της Έκκλησίας, όσο ψηλά καί άν βρίσκεται στην εκκλησιαστική ίεραρχία, παρά μόνον από Οικουμενική Σύνοδο. Άλλά καί τοῦτο μπορεί νά γίνει μόνο στην περίπτωση πού άρδουν προηγουμένως οί δογματικοί λόγοι, στους όποίους ουσιαστικά όφείλεται ή έκπτωση του Ρωμαιοκαθολικισμού από τήν Έκκλησία.

Εΐναι λοιπόν φανερό ότι, επισήμως, από τό 1014 ό Ρωμαιοκαθολικισμός δέν είναι Έκκλησία. Τοῦτο πρακτικώς σημαίνει ότι δέν έχει τήν όρθή άποστολική πίστη καί τήν άποστολική διαδοχή. Δέν έχει τήν άκτιστη Χάρη καί κατεπέκταση δέν έχει τά θεουργά μυστήρια, πού καθιστούν τό Θεανθρώπινο σώμα της Έκκλησίας «κοινωνία θεώσεως» του άνθρώπου. Καί, έπειδή ή Έκκλησία δέν μπορεί παρά νά είναι καί νά παραμένει έως της συντελείας μία καί άδιαίρετη, κάθε χριστιανική κοινότητα, έκτός της Όρθοδόξου Έκκλησίας, είναι ~~ή~~ πλά αίρετική.

Πρός τί ὁ διάλογος;

π. Γεωργίου Μεταλληνού,

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Μὲ τὶς τελευταῖες δηλώσεις τοῦ «urbi et orbi» ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ δὲν μᾶς αἰφνιδίασε. Διότι δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, πού διακηρύσσει τὴν ἐκκλησιολογικὴ συνείδηση τοῦ Παπισμοῦ. Τὸ ἴδιο εἶχε πράξει καὶ πέρυσι, πρὶν μεταβεῖ στὴν Κωνσταντινούπολη, προσκεκλημένος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Καὶ ποιὲς εἶναι οἱ δηλώσεις αὐτές, πού μὲ ἀπόλυτη ὁμοφωνία δημοσίευσε ὁ ἐλλαδικὸς καὶ παγκόσμιος Τύπος;

Ἡ Ρώμη διεκδικεῖ τὴν ταυτότητα τῆς «μοναδικῆς πραγματικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμος», χωρὶς νὰ εἶναι πρόθυμη νὰ ἀπαρνηθεῖ στὸ ἐλάχιστο τὴν πεποίθησή της αὐτή. Αναγνωρίζει μὲν, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἐκτός τῆς «Καθολικῆς Ἐκκλησίας πολλὰ στοιχεῖα καθαγιασμοῦ καὶ ἀλήθειας», ἀλλὰ ὁ Παπισμὸς εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. «Οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίες» (ἴσχυ: Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία) εἶναι μὲν «ἐκκλησίες», ἀλλὰ πάσχουν ἀπὸ ἕνα «ἔλλειμμα», μὴ ἀναγνωρίζοντας τὸν Πάπα ὡς διάδοχο τοῦ (Ἀποστόλου) Πέτρου, ἀρνούμενες δηλαδή, ἢ μὴ δεχόμενες ἀκόμη, τὸ παπικὸ Πρωτεῖο, πού θεμελιώνεται στὴν περὶ Πέτρου παπικὴ διδασκαλία. Ὅταν αὐτὰ δὲν τὰ λέγει ἕνας οἰοσδήποτε Πάπας, ἀλλὰ ὁ σημερινός, πού εἶναι σπουδαῖος ρωμαιοκαθολικὸς δογματολόγος, τὸ πράγμα ἀποκτᾷ ἀκόμη μεγαλύτερη βαρύτητα.

Ἔχουμε εἰσέλθει, οἱ Ὁρθόδοξοι, σὲ διάλογο μὲ τὸν Παπισμὸ, ὁ ὁποῖος (διάλογος) μάλιστα ἀνανεώθηκε τελευταῖα, μὲ τὴν συγκατάθεση

τῶν Οἰκουμενιστῶν μας, πού δέχονται στὴν πράξη τὶς δηλώσεις τοῦ Πάπα. Ἄρα προχωροῦμε μὲ βάση τὴν φιλοσοφικὴ ἀρχὴ τῆς «λήψεως τοῦ αἰτουμένου», κάτι πού σημαίνει τὴν ἐκ μέρους μας «ἐλλειμματικὴ», πράγματι, συμμετοχὴ, ὅσον ἀφορᾷ στὴν δικὴ μας αὐτοσυνειδησία καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ αὐτοσυναίσθημά μας. Μὲ μειωμένο αὐτοσυναίσθημα καὶ ἀναγνώριση τοῦ «ἐκκλησιαστικοῦ ἐλλείμματός» μας ἀδικοῦμε καὶ ἀρνούμεθα τὴν Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων μας, ὅλων τῶν αἰώνων, συνομολογώντας σιωπηρὰ τὴν κατὰ τὸν Πάπα μὴ πληρότητα τῆς Ἐκκλησίας μας. Πόσο μᾶλλον,

*Τὸ πρόβλημα εἴμαστε ἐμεῖς
καὶ κυρίως
οἱ βασικὰ ὑπεύθυνοι,
οἱ Ποιμένες.*

ὅταν ὁ Πάπας δὲν παραλείπει νὰ προσθέσει: «Ὁ διάλογος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μία ἀφορμὴ, γιὰ νὰ προσαρμόσει ἢ νὰ μαλακώσει αὐτὸ ποὺ πιστεύει (ὁ Παπισμὸς) ὅτι εἶναι»! Καμμία διάθεση, δηλαδή, ὑποχωρήσεως ἐκ μέρους του. Τὸ ἀστεῖο ἐδῶ, καὶ τραγικὸ συνάμα, εἶναι, ὅτι οἱ οἰκουμενιστὲς Ποιμενάρχες μας διακηρύσσουν ὅτι μετέχουμε στοὺς θεολογικοὺς διαλόγους, γιὰ νὰ διαφωτίσουμε καὶ διδάξουμε τοὺς ἑτεροδόξους!

Βέβαια, ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ πολλὰ πράγματα μπορεῖ νὰ μεταβάλλει, ὁδηγώντας σὲ ἀνατοποδετήσεις καὶ τελικὰ στὴν μετάνοια. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸ τὸ πρόβλημα, οὔτε βοηθοῦν τὴν ἐνεργοποίηση τῆς Θείας Χάριτος μέσα μας ἢ δουλικὴ συμμετοχὴ στὸν διάλογο καὶ οἱ χαλαρὲς «ἀντιδράσεις», ποὺ ἀπλῶς ἐπιβεβαιώνουν τὴν πολὺ γνωστὴ στὸ Βατικανὸ ἡττοπᾶθεια καὶ ἀδυναμία μας. Δὲν θὰ ἦταν λογικὸ νὰ λεχθεῖ, μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἀλήθεια, στὸν Πάπα, ὅτι, ἐφ' ὅσον γίνονται παρόμοιες δηλώσεις, ἢ συμμετοχὴ μας στὸν διάλογο εἶναι μάταιη καὶ συνιστᾶ a priori παραδοχὴ τοῦ Παπικοῦ πρωτείου καὶ τῆς μοναδικότητος τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας;

Τὸ πρόβλημα, συνεπῶς, δὲν εἶναι ὁ Πάπας, ποὺ μέσα σὲ ἓνα παραλήρημα ἐξουσιαστικῆς ὑπεροφίας, συνεχίζει τὶς ἴδιες παπικὲς διακηρύξεις καὶ γιὰ ἐπίδειξη δυνάμεως στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Παπισμοῦ καὶ γιὰ τὴν ἀνάκτηση τοῦ ἀμφισβητουμένου κύρους τῆς Παποσύνης.

Τὸ πρόβλημα εἴμαστε ἐμεῖς καὶ κυρίως οἱ βασικὰ ὑπεύθυνοι, οἱ Ποιμένες. Στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ εἰς μνημόσυνόν του αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ μνησθῶ τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σεραφείμ, ὅταν ρωτοῦσε ἐμᾶς τοὺς, κατ' ἐπάγγελμα, Θεολόγους τῶν Πανεπιστημίων: «Εἶναι Ἐκκλησία τὸ Βατικανό;». Παρὰ τὰ ὅσα ἀρνητικὰ θὰ μπορούσε κάποιος νὰ προσάψει στὸν τέως Ἀρχιεπίσκοπο, ὀφείλουμε νὰ ἀναγνωρίσουμε, ὅτι τὴν Πίστη δὲν τὴν ἔβλαψε. Ἐνθυμοῦμαι, μάλιστα, τὴν σύνεση, ποὺ ἐπέδειξε τὸ 1993, μετὰ τὴν οὐνιτικὴ ἀπόφαση τοῦ Balamand, τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (τότε...) δὲν εἶχε προσυπογράψει. Ὁ μακαριστὸς παπα-Γιάννης Ρωμανίδης ἔλεγε στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του: «Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς τὸ πρόβλημα θὰ εἶναι οἱ Δεσποτάδες μας. Ποιὰ πίστη ἔχουν»! Αὐτὸ τὸ ζοῦμε ὅλοι μας.

● Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης στὴν παπικὴ λειτουργία. Βατικανό 2006.

Ὁ μακαριστὸς παπα-Γιάννης Ρωμανίδης ἔλεγε στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του: «Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς τὸ πρόβλημα θὰ εἶναι οἱ Δεσποτάδες μας. Ποιὰ πίστη ἔχουν»! Αὐτὸ τὸ ζοῦμε ὅλοι μας.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης στήν Σύνοδο τῶν Καθολικῶν Ἐπισκόπων τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2008.

*Τηρουμένων τῶν ἀναλογι-
ῶν, αὐτό ἰσχύει γιά τοὺς
οἰκουμενιστὲς Ποιμένες
τῆς ἐποχῆς μας.
«Τῶν παπικῶν περίγελα»
καταντοῦν
καὶ τῶν «Πατέρων μας
παλιάτσοι».*

Πολλές φορές μοῦ ἔρχεται στή μνήμη ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στίς Πράξεις (20,18) γιά «λύκους βαρεῖς», πού θὰ διεισδύσουν στοῦ ἐκκλησιαστικῶ σῶμα, «μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου». Καὶ ὅλοι οἱ ἐρμηνευταί, παλαιότεροι καὶ νεώτεροι, ταυτίζουν τοὺς «λύκους» αὐτοὺς μὲ τοὺς αἰρετικούς, καὶ πολὺ ὀρθά. Δὲν εἶναι παρὰ ψευδοποιμένες, πού θὰ ἐμφανίζονται μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ ποιμένος, ἐνῶ στήν οὐσία θὰ εἶναι λύκοι καὶ μάλιστα «βαρεῖς», δηλ. τυραννικοὶ καὶ σκληροί. Βαρύτητα, ὅμως, ἐρμηνευτικὰ ἔχει ἡ φράση τοῦ στ. 30: «καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν»! Παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Καὶ τὸ χαλεπώτερον, ὅτι αὐτοὺς τούτους ἐξ αὐτῶν ἀναστήσεσθαι λέγει «ὃ καὶ σφόδρα ἐστὶ βαρὺ, ὅταν καὶ ἐμφύλιος ὁ πόλεμος ᾖ». Ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα δείχνει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος δὲν μιλοῦσε μόνο γιά τὴν ἐποχὴ του. Εἶναι δυνατόν, λοιπόν, μετὰ ἀπὸ αὐτά, ὀρθόδοξος Ἐπίσκοπος νὰ θέτει τὸ ἐρώτημα: «Ἄλλαξε τίποτα στήν Ὀρθοδοξία μὲ τὸ πού ἦλθε ὁ Πάπας;» (Ὑπονοῦσε τὴν ἔλευσίν του στήν Ἑλλάδα τὸ 2001). Ἀντιδρώντας τότε, ἀναγκασθήκαμε νὰ δηλώσουμε δημόσια: Τί ἄλλο ἤθελε ὁ Πάπας; «Τὰ πῆρε ὅλα καὶ ἔφυγε»! Ποιὰ ἦσαν αὐτὰ τὰ «ὄλα»; Ἀπλούστατα, ἡ ὑποδοχὴ καὶ ἀναγνώρισή του ὡς γνησίου ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, παρὰ τὰ παπικὰ δόγματα (Πρωτεῖο, ἀλάθητο καὶ τὸ παπικὸ κοσμικὸ κράτος), πού ἀφαιροῦν κάθε

δυνατότητα στὸν Παπισμὸ νὰ ἐμφανίζεται καὶ νὰ διεκδικεῖ τὸν χαρακτηρισμὸ «ἐκκλησία». Δὲν εἶναι, δυστυχῶς, μόνο ἡ ἀπουσία θεολογικῶν προϋποθέσεων ἢ ἡ ὑπόταξη καὶ τὸ θάψιμό τους σὲ ὁποιοσδήποτε συμβατικότητα ἢ ἐνδοκοσμικὲς καὶ ἀντιχριστιανικὲς προσδοκίες, ποὺ μᾶς κάνει νὰ διαμαρτυρόμεθα. Εἶναι κυρίως ἡ τόσο εὐκόλη ἀπεμπόληση τῆς Πίστεως τῶν Ἁγίων μας ὅλων τῶν αἰώνων, χωρὶς τὴν ὁποία σωτηρία, δυνατότητα θεώσεως, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξει. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι κάποιοι Ποιμένες ἐνεργοῦν μὲ τὴ συνείδηση καὶ καταστροφικὴ διάθεση τῶν «λύκων» τῶν Πράξεων, κατασπαράζοντας πνευματικὰ οἱ ἴδιοι τὸ ποίμνιο, ποὺ ὁ Κύριος τοὺς ἐνεπιστεύθη (πρβλ. Ἰωάν. 21,15-17).

Ἐπὶ ὑπάρχει, ὅμως, καὶ κάτι πρακτικὰ χειρότερο: Οἱ Δυτικοὶ γνωρίζουν τὶς ἀδυναμίες μας καὶ τὸν τρόπο σκέψης μας καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀνησυχοῦν. Ὅλα τὰ βλέπουν δικά τους καὶ πρὸ τοῦ διαλόγου, ποῦ, ὅπως γίνεται, δὲν εἶναι παρὰ ἐπανάληψη ἢ συνέχεια τῆς οὐνιτικῆς ψευδοσυνόδου τῆς Φλωρεντίας (1439). Ἐπὶ τέλους, ὅ,τι δὲν πέτυχε ὁ Παπισμὸς στὴ διάρκεια τῆς δουλείας (λατινοφραγκικῆς καὶ ὀθωμανικῆς) μὲ τὶς πιέσεις, νὰ ἐπιβάλλει δηλαδὴ τὴν ἀπόφαση τῆς Φλωρεντίας, τὸ ἐπιτυχάνει σήμερα μὲ τὴν συγκατάθεση τῶν ἰδίων τῶν Ποιμένων! Ἐ, τότε, μᾶς ταιριάζει ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν (πολιτικὰ) γραϊκῶν ἀπὸ τὸν μακαρίτη ποιητὴ μας Κωστῆ Παλαμᾶ:

Δὲν ἔχεις, Ὀλυμπε, θεοὺς,
μηδὲ λεβέντες ἢ Ὅσσα,
Ραγιαδες ἔχεις, Μάννα Γῆ,
σκυφτοὺς γιὰ τὸ χαράτσι.
Κούφιοι καὶ ὄκνοί, καταφρονῶν
τῆ θεία τραχιά σου γλῶσσα,
τῶν Εὐρωπαϊῶν περιέγελα
καὶ τῶν ἀρχαίων παλιάτσοι.

Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, αὐτὸ ἰσχύει γιὰ τοὺς οἰκουμενιστὲς Ποιμένες τῆς ἐποχῆς μας. «Τῶν παπικῶν περιέγελα» καταντοῦν καὶ τῶν «Πατέρων μας παλιάτσοι». Ἐπὶ ὑπάρχει κάτι χειρότερο καὶ ἀπαισιώτερο ἀπὸ αὐτό; Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἐλεήσει καὶ νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὴν μετάνοια, μὲ τοὺς τρόπους ποὺ Αὐτὸς γνωρίζει...

Ἡ ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεία καὶ οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ καρδινάλιοι κατὰ τὴν διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας. Βατικανό 2008.

Ἐπιφυλάξεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τήν πορεία τοῦ διαλόγου μέ τούς παπικούς

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΖΗΖΙΟΥΛΑ

Δύο μόλις μήνες πρὶν τὴν
11^η Σύνοδο τῆς Μικτῆς
Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ
Διαλόγου στὴν Ραβέννα ὁ
Πάπας Βενέδικτος, προ-
καταλαμβάνοντας καὶ
καθοδηγώντας τὸν διά-
λογο, ἀναγνωρίζει στὴν
Ἵορθόδοξη Ἐκκλησία
«ἐκκλησιολογικὸν ἔλλειμ-
μα». Τὸ γεγονός προ-
κάλεσε τὴν ἀντίδραση
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
πού μέ ἐπιστολή της στὸν
Συμπρόεδρο τῆς Μικτῆς
Ἐπιτροπῆς, Μητροπολίτη
Περγάμου κ. Ἰωάννη, ἐξέ-
φρασε τίς ἐπιφυλάξεις
της ζητώντας αὐτὲς νά
ληφθοῦν ὑπόψη στὸν διά-
λογο τῆς Ραβέννας.
Ἀπὸ τὸ Κείμενο πού
ἐγκρίθηκε στὴν Ραβέννα,
προκύπτει ὅτι οἱ «ἐπιφυ-
λάξεις» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
ἢ δὲν ἐτέθησαν ἢ ἀπορρί-
φθηκαν κατὰ τὸν διάλογο.

Ἀριθμ. Πρωτ. 3512
Ἀριθμ. Διεκπ. 2159
Ἀθήνησι 8η Ὀκτωβρίου 2007

Πρὸς
Τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Περγάμου κ. Ἰωάννην,
Συμπρόεδρον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου
μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλη-
σίας

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν δημοσίευ-
σιν τοῦ κειμένου «Ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήσεις πού ἀφοροῦν ὀρισμένες
ῥψεις γύρω ἀπὸ τὴ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας», τὸ ὁποῖον προσυ-
πέγραψε καὶ ὁ Πάπας Ρώμης (29 Ἰουνίου 2007), τὰς ἐκφρασθεῖσας
ἐπιφυλάξεις, καὶ κατόπιν Εἰσηγήσεως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, σχετικῶς πρὸς ὀρισμέ-
νας ἐκκλησιολογικὰς θέσεις τοῦ ὡς ἄνω κειμένου, ἀπεφάσισεν ἐν τῇ
Συνεδρίᾳ. Αὐτῆς τῆς 5ης Ὀκτωβρίου ἐ.ξ., ἔνα ἀπευθυνθῆ πρὸς τὴν
ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὡς Συμπρόεδρον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ
Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολι-
κῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ ἐπισημάνῃ ὀρισμένας ἐπιφυλάξεις,
ὡς πρὸς τὰς ἐκκλησιολογικὰς ἀντιλήψεις τοῦ ὡς εἴρηται Κειμένου.

Εἰς τὰς «Ἀπαντήσεις» ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς:

α. Ἡ μόνη ἀληθινὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διατηρεῖ τὰ γνήσια στοιχεῖα,
τὰ ὁποῖα καθώρισεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν (!!!), εἶναι ἡ «καθο-
λικὴ Ἐκκλησία», αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικὴ καὶ ἡ ὀρατὴ Ἐκκλησία ἐντὸς
τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ «καθο-
λικὴ Ἐκκλησία» εἶναι ἡ μία καὶ μοναδικὴ Ἐκκλησία.

β. Ἡ «καθολικὴ Ἐκκλησία» ὑφίσταται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἡ
ὁποία διοικεῖται ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου καὶ τῶν Ἐπισκόπων, οἱ
ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς κοινωμίαν μετ' αὐτοῦ.

γ. Ἡ «ἐκκλησιολογικὴ ἀποκλειστικότης», ἡ ὁποία ὀδηγεῖ καὶ εἰς τὴν
«ἐκκλησιαστικὴν ἀξιολόγησιν» ὄλων τῶν ἄλλων «Ἐκκλησιῶν», οἱ ἐπί-
σκοποι τῶν ὁποίων δὲν εὐρίσκονται εἰς κοινωμίαν μετὰ τοῦ διαδόχου

τοῦ Πέτρου, συνεπάγεται ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι αὐταὶ ἔχουν «ἐκκλησιολογικὸν ἔλλειμμα». Ἐπὶ πλέον αἱ συγκεκριμέναι «Ἀπαντήσεις» τολμοῦν νὰ χαρακτηρίσουν τὰς Ἐκκλησίας αὐτάς ὡς «Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρας ἢ τοπικὰς», ἔστω καὶ ἂν ἀναγνωρίζουν εἰς αὐτάς τὴν ἐγκυρότητα τῶν μυστηρίων τῶν καὶ τὴν ὑπαρξιν τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς.

δ. Ὁ ὅρος «Sussiste nella...» (ὑφίσταται ἐν τῇ...), τὸν ὁποῖον θεωροῦν, κατὰ περιεχόμενον, ἰσχυρότερον τοῦ ὅρου «εἶναι», ἐκφράζει ἀφ' ἐνὸς τὴν πλήρη ταύτισιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν «καθολικὴν Ἐκκλησίαν» μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν μοναδικότητα τῆς «καθολικῆς Ἐκκλησίας». Εἰς τὴν «καθολικὴν Ἐκκλησίαν» δηλαδὴ ὑπάρχουν πάντα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τὴν καθιστοῦν μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς «κοινωνίαν πνευματικὴν καὶ ὁρατὴν», μὲ ἀποκλειστικὸν ὄρον ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας τὴν σχέσιν τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου μὲ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας «Ἐκκλησίας» (!!!) ἀναγνωρίζεται ἁπλῶς ἡ ὑπαρξις κάποιων μόνον στοιχείων ἐκκλησιαστικότητος.

ε. Ἡ «κοινωνία τῶν Ἐπισκόπων μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου» καθορίζεται ὡς ἡ οὐσιαστικὴ προϋπόθεσις, μὲ τὴν ὁποῖαν ὁριοθετοῦνται καὶ ὅλαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ δομαὶ καὶ περιγράφονται αἱ ἐσωτερικαὶ ἀρχαὶ καὶ ὄροι, διὰ ἐκάστην «ἰδιαιτέραν» Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν «καθολικὴν Ἐκκλησίαν». Ἡ μὴ ἐπίτευξις τῆς κοινωνίας αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ ἐμπόδιον διὰ τὴν μὴ φανέρωσιν τῆς μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν ἐκάστης «Ἐκκλησίας» ὡς Ἐκκλησίας. Μὲ βάσιν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν κατανοεῖται καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς ταύτης τῆς «καθολικότητος» τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔλαι αὐταὶ αἱ ἐκκλησιολογικαὶ ἀναφοραὶ τῶν «Ἀπαντήσεων» ἢ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ ὅτι:

α. εἶναι ἀνακόλουθοι πρὸς τὰ Ἐπίσημα καὶ κοινὰ Κείμενα τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρως δὲ πρὸς τὸ κείμενον τοῦ Νέου Βαλάμου (1988), ἀλλὰ καὶ εἰς ἀναφορὰν πρὸς τὸ ὑπὸ διαπραγμάτευσιν κείμενον τῆς Μόσχας (1990), [Βελιγράδι (2006) καὶ Ρώμης (2007)].

β. Χρῆζει περαιτέρω θεολογικῆς ἀναλύσεως καὶ προσδιορισμοῦ, ὡς πρὸς τὸ θεολογικὸν του περιεχόμενον, ἀπὸ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὅρος «καθολικὴ Ἐκκλησία», εἰς σχέσιν πρὸς τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης, «ὡς πατριάρχου τῆς Δύσεως», ἄλλως ἢ ὑποφύσκει ἀνακολουθία καὶ ἀνακρίβεια, δὲ δημιουργήσῃ περαιτέρω προβλήματα εἰς τὴν μελλοντικὴν πορείαν τοῦ συγκεκριμένου Θεολογικοῦ Διαλόγου, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, μὲ ἀνάλογα θέματα (Κείμενον Βalamand).

γ. Ὁ μόνος τρόπος θεολογικῆς προσεγγίσεως καὶ ἐμβαδύνσεως τοῦ ὅρου «καθολικὴ Ἐκκλησία» ἐν σχέσει καὶ ἀναφορᾷ πρὸς τὸ λειτούργημα τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου εἶναι ὁ Θεολογικὸς Διάλογος, χωρὶς ὅμως ἢ συμμετοχὴ εἰς αὐτὸν νὰ συνεπάγεται καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐκφρασθεΐσης, εἰς τὰς ἐν λόγῳ «Ἀπαντήσεις», θεωρίας τῆς ἔλλειμματικῆς ἐκκλησιολογίας, τῆς ἐκκλησιολογικῆς ἀποκλειστικότητος καὶ τῆς μοναδικότητος.

Διὰ ὅλους τοὺς ὡς ἄνω λόγους ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θεωρεῖ ὡς ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν καὶ πρὸ τῆς ὁλοκληρώσεως τῆς θεολογικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ὑπὸ μελέτην κειμένου, νὰ διευκρινισθοῦν οἱ ὡς ἄνω θεολογικοὶ ὄροι, ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ταῦτα γνωρίζοντες τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὡς Ὁρθοδόξῳ Προέδρῳ τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν παρακαλοῦμεν, ὅπως γνωστοποιήσητε εἰς τὰς εἰς τὸν Διάλογον συμμετεχούσας ἀντιπροσωπείας τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τὰς ἐν λόγῳ ἐπιφυλάξεις τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ Κειμένου καὶ θέσητε αὐτάς ὑπ' ὄψιν τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐν Ραβέννᾳ Συνεδρίας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου, κατὰ τὰς ὁποίας δὲ συζητηθῶσι θέματα ἐκκλησιολογικά. Ἐπὶ δὲ τούτοις, κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

Τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἀπουσιάζοντος

† Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριαῖς

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ, Προεδρεύων

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

Τό κείμενο τῆς Ραβέννας καί τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα

τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη,
Καθηγ. Ἰ. Μ. Ὁσ. Γρηγορίου Ἁγίου Ὄρους

Ἡ παραδοχή πρωτείου δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, δηλαδή τὸ νὰ εἶναι ἕνας ἐπίσκοπος κεφαλή καὶ ἀρχὴ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω ἐπιφορτισμένος μὲ ἕνα ρόλο διακονίας, εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὡς μοναδικῆς Κεφαλῆς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρωτεῖο δικαιοδοσίας συνιστᾷ ἀνατροπὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὑπεράνω πάντων τῶν ἐπισκόπων εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Στὴν Ι΄ Συνέλευσί της στὴν Ραβέννα (Οκτώβριος 2007) ἡ Διεθνῆς Μικτὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν Διάλογο Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν ὑποστηρίζει ὅτι ἔδωσε «σταθερὸν ἔρεισμα διὰ μελλοντικὴν συζήτησιν τοῦ ἐρωτήματος τοῦ πρωτείου ἐπὶ τοῦ παγκοσμίου ἐπιπέδου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» (Κείμενο τῆς Ραβέννας παράγρ. 46)!. Τὸ «σταθερὸν ἔρεισμα», ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς 46 παραγράφους τοῦ ἀνωτέρω κειμένου, εἶναι ἡ παραδοχὴ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν, πρὶν ἀπὸ τὸ ὀριστικὸν σχίσμα τοῦ 1054, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης ἀνεγνωρίζετο πρῶτος μεταξὺ τῶν πέντε πατριαρχῶν στὸ πλαίσιο τῆς καλῶς λειτουργούσης τότε συνοδικότητος. Προαγγέλλεται ἡ περαιτέρω συζήτησις περὶ τοῦ Πρωτείου ὡς ἐξῆς: «Τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ ρόλου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἐν τῇ κοινῇ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν παραμένει πρὸς μελέτην εἰς μεγαλύτερον βάθος. Ποία εἶναι ἡ συγκεκριμένη λειτουργία τοῦ ἐπισκόπου “τῆς πρώτης καθέδρας” ἐν μίᾳ ἐκκλησιολογίᾳ κοινῆς καὶ ὑπὸ τὸ πρίσμα ὅσων περὶ συνοδικότητος καὶ αἰθεντίας ἔχομεν ἀναφέρει ἐν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ; Πῶς δὲ ἦτο δέον νὰ νοηθῆ καὶ νὰ βιοῦνται ἡ διδασκαλία τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας βατικανῆς συνόδου ἐπὶ τοῦ παγκοσμίου πρωτείου ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρακτικῆς κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν; Ταῦτα εἶναι κρίσιμα ἐρωτήματα διὰ τὸν ἡμέτερον διάλογον καὶ διὰ τὰς ἡμετέρας ἐλπίδας περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς πλήρους μεταξὺ ἡμῶν κοινῆς» (παράγρ. 45).

Ἡ σοβαρότης τοῦ θέματος εἶναι προφανής. Ποῦ προβλέπεται νὰ καταλήξῃ ὁ διάλογος; Ἡ ἐκτίμησις τοῦ διεθνοῦς Τύπου (*Le Figaro* 15/11/2007, *The Times* 16/11/2007), κυρίως ὅμως τοῦ ἰταλικοῦ, εἶναι ὅτι τὰ πράγματα ὀδηγοῦνται πρὸς ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν μὲ ἀναγνώρισιν τοῦ παπικοῦ Πρωτείου ἐπὶ θυσίᾳ ἐνδεχομένως κάποιων προνομίων τοῦ Πάπα. Ἡ Δύσις μὲ συγκρατημένη αἰσιοδοξία περιμένει τὴν ἔνωσιν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρξαμένης συμφωνίας. Στὴν καθ' ἡμᾶς Ὁρθόδοξο Ἀνατολὴ ὑπάρχει ἐπιφυλακτικότης καὶ ἀγωνία. Διερωτῶνται ὁ πιστὸς λαός: Θὰ διαφυλαχθῆ ἄραγε ἀνόθευτος ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις;

Σὲ πρόσφατο ἄρθρο μας εἶχαμε ἐπισημάνει ὅτι ὁ Διάλογος Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, ὅπως μέχρι τώρα ἐξελίσσεται, δείχνει νὰ ὀδηγῆ σὲ οὐνιτικοῦ τύπου ἔνωσιν καὶ μάλιστα βάσει σχεδίου ποῦ

ἔχει ἐκπονήσει τὸ Βατικανό. Εἶχαμε ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα ὅτι «οἱ Ὀρθόδοξοι δὲν θὰ ὑποκύβουν στὶς προαιώνιες παπικὲς ἀξιώσεις, δὲν θὰ ἀμνησιεύσουν τὴν Οὐνία, δὲν θὰ ἀναγνωρίσουν στὸν Πάπα κάποια μορφή πρωτείου ἐξουσίας καὶ παγκοσμίου δικαιοδοσίας, οἷτε θὰ δεχθῶν νὰ συνεργασθῶν στοὺς Βατικάνειους σχεδιασμοὺς γιὰ ἔνωση πὺ ἀμεσα ἢ ἔμμεσα θὰ παραθεωρῆ τὴν ἀκαινοτόμητο Ὀρθόδοξο Πίστι»².

Ποῦ ὅμως ὀδηγεῖ τὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας»;

Ἐπάρχουν σοβαροὶ λόγοι νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας» ἐπιθεβαιώνει τοὺς φόβους, ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ὑποχωροῦμε στὶς παπικὲς ἀξιώσεις. Οἱ λόγοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Τὸ κείμενο ὀμιλεῖ γιὰ «ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία». Δὲν πρόκειται γιὰ τεχνικὸ ὄρο, τοῦ ὁποίου ἢ χρησιμοποίησις θὰ διευκόλυνε τὸν διάλογο. Ἀντιθέτως, τοῦ ἔχει δοθῆ πλήρες θεολογικὸ περιεχόμενο, ἔτσι ὥστε ὁ διάλογος νὰ γίνεται μὲ τὴν προϋπόθεσι ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἀληθινή, ὀρθοδοξοῦσα, Ἐκκλησία.

Ἡ Ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεῖα στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχει ὑποχωρήσει ἀνεπίτρεπτα. Μὲ τὸ κείμενο τοῦ Balamand (1993) εἶχε ἀναγνωρίσει τὴν ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ὡς Ἐκκλησία μὲ τὴν πλήρη σημασία τοῦ ὄρου: «Καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς ἀναγνωρίζεται ὅτι αὐτὸ πὺ ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη στὴν Ἐκκλησία Του -ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συμμετοχὴ στὰ ἴδια μυστήρια, πρὸ πάντων στὴ μοναδικὴ Ἰερωσύνη πὺ τελεῖ τὴ μοναδικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀποστολικὴ διαδοχὴ τῶν ἐπισκόπων- δὲν δύναται νὰ θεωρηταὶ ὡς ἡ ἰδιοκτησία τῆς μίας μόνον ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες μας».³ Πρόκειται γιὰ οὐσιαστικὴ ὑποχώρησι ἀπὸ τὴν πιὸ δεμελιώδη καὶ ἀφρητηρικὴ βάσι τῶν θεολογικῶν διαπραγματεύσεων. Ἐνῶ δηλαδὴ οἱ Ρωμαιοκαθολικοί, ὅταν ἀναγνωρίζουν ὠρισμένα συστατικὰ στοιχεῖα τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία (ἔγκυρα Μυστήρια καὶ ἀποστολικὴ διαδοχὴ), μένουν πιστοὶ στὴν ἐκκλησιολογία τῆς Β' Βατικανείου, οἱ Ὀρθόδοξοι παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν διαχρονικῶς μαρτυρουμένη ὑπὸ ἐγκρίτων Πατέρων καὶ συνόδων πίστι μας, ὅτι λόγφ τῶν αἰρετικῶν τῆς δογμάτων ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀπεκόπη ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Μίας Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς

Ἐκκλησίας, δὲν ἔχει τὰ στοιχεῖα πὺ τὴν καθι-
στοῦν ἀληθῆ Ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ πλέον εἶναι
αἰρετικὴ Ἐκκλησία. Διστάζουν νὰ ἐκφράσουν
ἀκόμη καὶ τὴν ἱστορικὴ διαπίστωση, ὅπως τὴν
διετύπωσε ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός: «πρὸ
χρόνων πολλῶν ἀπεσχίσθη τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησί-
ας, τῆς Ρώμης φαιμέν, τὸ περιώνυμον ἄθροισμα ἐκ
τῆς τῶν ἐτέρων τεσσάρων ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν
κοινωνίας, ἀποσχοινοσδὲν εἰς ἔθνη καὶ δόγματα τῆς
Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὁρθοδόξων ἀλλό-
τρια... (τὰ δὲ τῶν Ὁρθοδόξων ἀλλότρια πάντως
αἰρετικὰ)»⁴.

β) Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν, κακῶς γενομένη, «ἀλλη-
λοαναγνώρισι» ὑπερκέρα-
σε ἡ Ὁδηγία τοῦ Βατικα-
νοῦ τὸν Ἰούλιο τοῦ 2007
μὲ τις γνωστὲς «Ἀπα-
ντήσεις»⁵, μὲ τις ὁποῖες ὁ
Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄
χαρακτηρίζει «ἐλλειμ-
ματικές» τὶς Ὁρθόδοξες
τοπικὲς Ἐκκλησίες, ἐπει-
δὴ δὲν ἔχουν κοινωνία μὲ
τὸν διάδοχο τοῦ Πέτρου!
Σύμφωνα μὲ τὴν Ὁδη-
γία, ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία
τοῦ Χριστοῦ ὑφίσταται
μόνο στὴν Ρωμαιοκαθο-
λικὴ Ἐκκλησία. Ἀξιοση-
μείωτο εἶναι ὅτι ἡ Ὁδη-
γία δόθηκε λίγους μῆνες
πρὶν ἀπὸ τὴν Συνέλευσι
τῆς Ραβέννας, τὸ ὁποῖο
κατὰ τὴν ἐκτίμησί μας
σημαίνει ὅτι τὸ Βατικα-
νὸ χαράσσει τὴν γραμμὴ
ποῦ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ
διάλογος. Καὶ ἡ
γραμμὴ εἶναι ὁ ρωμαιοκεντρικὸς
οἰκουμενισμὸς, ὅπως τὸν
προσδιώρισε ἡ Β΄ Βατικάνειος
Σύνοδος. Τὸ ἐπιβεβαιώνει τὸ ἴδιο
τὸ κείμενο τῆς Ὁδηγίας τοῦ
Βατικανοῦ⁶, ἀλλὰ τὸ ἐπισημαίνει
καὶ ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος πρώην
Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγο-
βίνης Ἀθανάσιος Γιέβτιτς: «τὸ
κείμενο αὐτὸ [οἱ «Ἀπαντήσεις»]
φανερώνει τὴν ἐπιμονὴ τοῦ Πάπα
Ράτσιγκερ νὰ δείξῃ τὸ πραγματικὸ
πρόσωπο τοῦ

ρωμαιοκαθολικοῦ οἰκουμενισμοῦ του, ὁ
ὁποῖος στὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι
αὐτὸ πὺ λέγει ὁ Πάπας ἀλλὰ αὐτὸ
πὺ πιστεύει καὶ κάνει»⁷. Τὸν ἔντονο
προβληματισμὸ τῆς γιὰ τὴν ὡς ἄνω
παπικὴ Ὁδηγία ἐκφράζει καὶ ἡ Ἱερὰ
Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
πρὸς τὸν Ὁρθόδοξο Συμπρόεδρο
τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλό-
γου, Σεβ. Μητροπολίτη Περγάμου κ.
Ἰωάννη, μὲ τὴν ἐπιστολὴ τῆς ὑπὸ
ἡμερομηνία 8/10/2007.

Ἡ ὑποσημείωσις τῆς παραγρ. Ι τοῦ
«Κειμένου τῆς Ραβέννας», καρπὸς
πιθανώτατα τῆς διαμαρτυρίας τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀκολουθεῖ
δυστυχῶς τὸ πνεῦμα τῆς παπικῆς
Ὁδηγίας. Σὲ αὐτὴν τὴν ὑποσημείωσι
οἱ Ὁρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι, παρότι
διαβεβαιώνουν ὅτι ἡ χρησιμοποίησις
τοῦ ὅρου «Ἐκκλησία» δὲν ὑπονο-
μεῖ τὴν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθόδο-
ξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς Μίας Ἁγίας
Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας,
δὲν καταδέτουν ἐν τούτοις τὸ ἐπίσης
βασικὸ στοιχεῖο τῆς αὐτοσυνειδησίας
τῆς, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν
παραδέχεται ὅτι στὴν ρωμαιοκαθολικὴ
Ἐκκλησία «ὑφίσταται» ἡ Μία Ἁγία
Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.
Εἶναι χαρακτηριστικὸ, καὶ ἀποτελεῖ
ἔλεγχο τῆς ἀτολμίας τῶν Ὁρθοδόξων ἀντι-

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός κατατροπώνει τὸν Πάπα στὴν Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας καὶ τὸν ὄρο τῶν ἐνωτικῶν λατινοφρόνων.

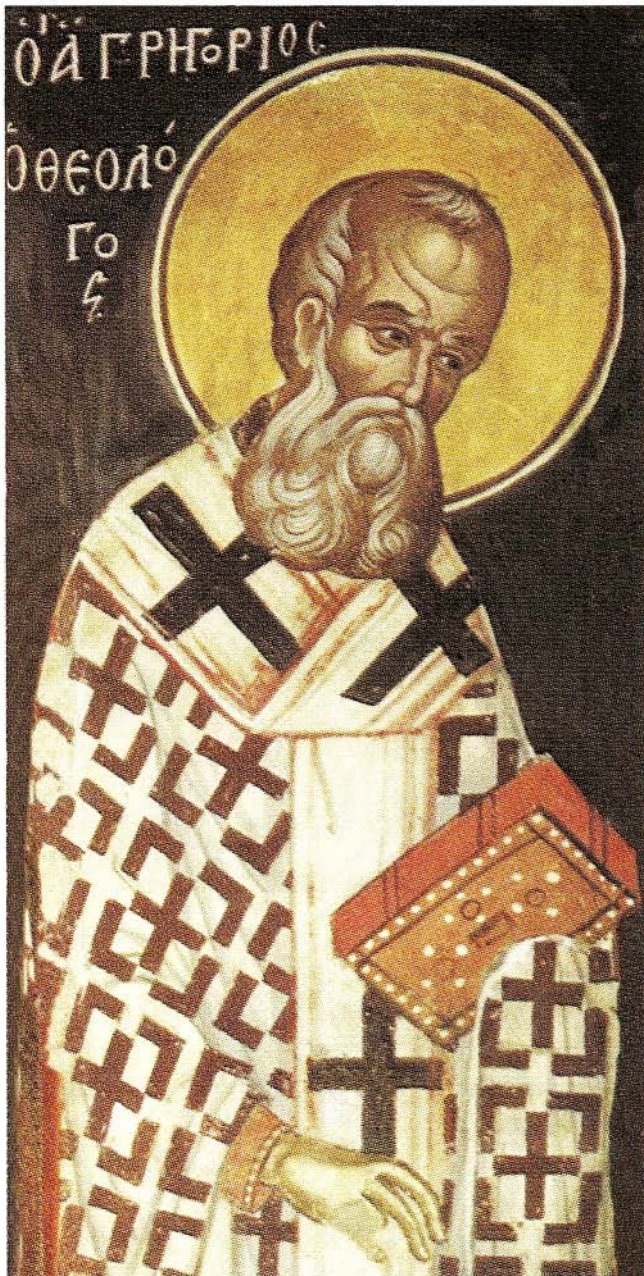
προσώπων, τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ
ἐδήλωσαν στὴν ἴδια συνάφεια ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουν
παρὰ μόνο στοιχεῖα τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας
ἔξω ἀπὸ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν κοινωνία. Εἶναι
σαφὲς ὅτι τὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας» ὀφείλει
νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ἐρμηνευθῇ ὑπὸ τὴν προϋπό-
θεσι ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρὰ μένει πιστὴ
καὶ ἀμετακίνητη στὰ παπικὰ δόγματα.

γ) Οἱ ἀναφορὲς τοῦ «Κειμένου τῆς Ραβέννας»

στην αποστολική πίστι, στὰ εισαγωγικά Μυστήρια, στην Ίερωσύνη, στην Εὐχαριστία καὶ στην αποστολική διαδοχή γίνονται με τόση φυσικότητα γιὰ τὴν ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ὥστε νὰ νομίζη κανεὶς ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ σημεῖα ὀρθοδοξεῖ. Ἀλλὰ διερωτώμεθα μαζί με τὸν ἅγιο Μάρκο τὸν Εὐγενικό: «Πόθεν οὖν ἡμῖν ἀνεφάνησαν ἐξαίφνης ὄντες ὀρθόδοξοι, οἱ διὰ τοσούτων χρόνων καὶ ὑπὸ τοσούτων Πατέρων καὶ διδασκάλων κριθέντες αἰρετικοί;»⁸. Πράγματι, πότε οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἔδωσαν σαφεῖς ἐνδείξεις ὅτι ἀπέβαλαν τὶς γνωστὲς ἑτεροδιδασκαλίες τους; Ἀντιθέτως μάλιστα, ἔχουν δώσει καλῶς τεκμηριωμένες ἀποδείξεις ἐπιμονῆς σὲ αὐτές. Πῶς ἔχουν τὴν ἀποστολικὴ πίστι, ἐφ' ὅσον τὸ Φιλιόκβε, ἡ κτιστὴ Χάρις, τὸ Πρωτεῖο ὡς προνόμιο παγκοσμίου δικαιοδοσίας, τὸ Ἀλάθητο, ἡ ἄσπιλος σύλληψις τῆς Θεοτόκου κ.ἄ. ἀποτελοῦν ἀκόμη βασικά καὶ ἀδιαπραγμάτευτα δόγματά τους; Πῶς ἔχουν ἔγκυρα εισαγωγικά Μυστήρια (Βάπτισμα, Χρίσμα), Ίερωσύνη καὶ Εὐχαριστία, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἅγιο Μάρκο ἔχουν ἀποσχισθῆ ἀπὸ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Ἄλλωστε τελεῖ ἐν ἰσχύι, ἐπικυρωμένος ἀπὸ τὴν Πενδέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ὁ α' Κανὼν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅτι «οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες οὐκ ἔτι ἔσχον τὴν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γὰρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τὴν ἀκολουθίαν... ἀποραγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τοῦ βαπτίζειν, οὔτε τοῦ χειροτονεῖν

Ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ'
χαρακτηρίζει «ἐλλειμματι-
κές» τὶς Ὀρθόδοξες τοπι-
κές Ἐκκλησίες, ἐπειδὴ δὲν
ἔχουν κοινωνία με τὸν
διάδοχο τοῦ Πέτρου!
Σύμφωνα με τὴν Ὁδηγία,
τὸν Ἰούλιο τοῦ 2007,
ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία
τοῦ Χριστοῦ ὑφίσταται
μόνο στὴν
Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία.

είχον ἐξουσίαν, οὔτε ἠδύναντο Χάριν Πνεύματος Ἁγίου παρέχειν, ἥς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασι». Πολλῶ μᾶλλον, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ ἐξοικονόμησι ἐπιστρεφόντων ἀπὸ τὸν λατινισμό στήν πίστι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ γιὰ ἐπιβεβαίωσι ἐκ μέρους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν λατινικῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν. Πῶς ἐπίσης ἔχουν ἀποστολική διαδοχή, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριο τὸν Θεολόγο ἡ ὀρθοδοξία τοῦ φρονήματος βεβαιώνει τὴν ἀποστολική διαδοχή καὶ ἡ ἑτεροδοξία τὴν καταλύει; «Τὸ μὲν γὰρ ὁμόγνωμον καὶ ὁμόθρονον, τὸ δὲ ἀντίδοξον καὶ ἀντίθρο-

νον· καὶ ἡ μὲν προσηγορίαν, ἡ δὲ ἀλήθειαν ἔχει διαδοχῆς», γράφει ὁ δεῖτος Γρηγόριος*.

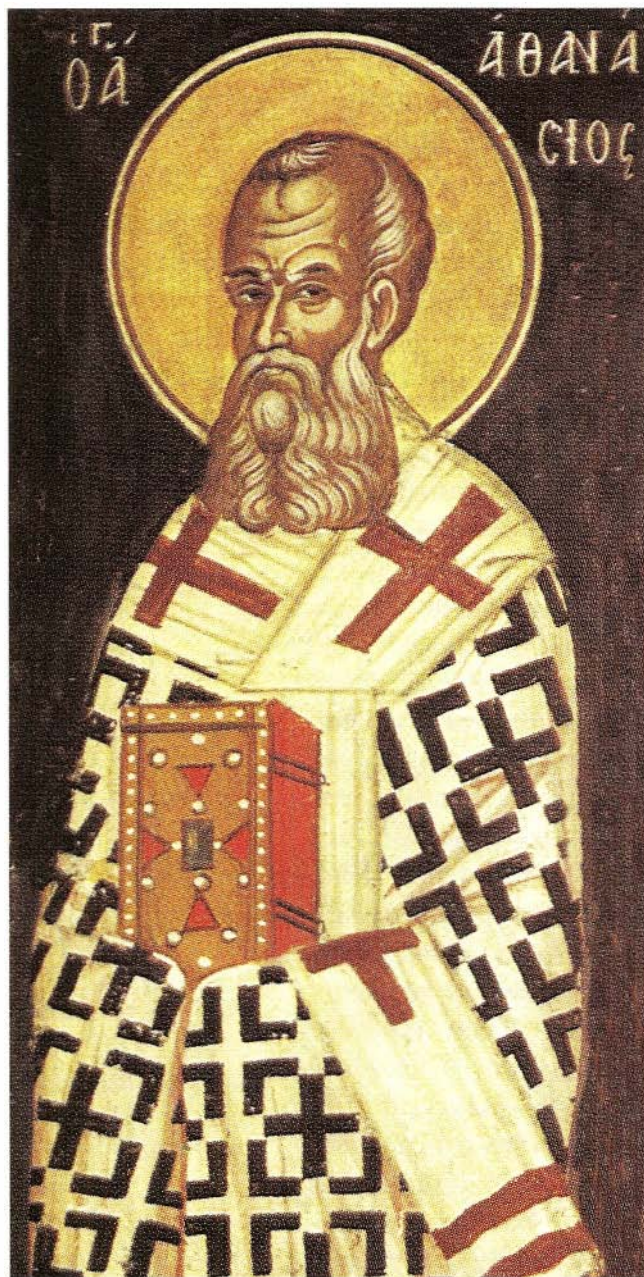
δ) Στὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας» ἀναπτύσσονται δύο σημαντικὲς πτυχὲς τοῦ δεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ συνοδικότης καὶ ἡ αὐθεντία. Συμφωνήθηκε (παράγρ. 40-41) ὅτι τὸ ἐκκλησιολογικὸ περιεχόμενον τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς αὐθεντίας βιώθηκαν ἀπὸ κοινοῦ ὀρθοδόξως κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας σὲ Ἀνατολή καὶ Δύσι. Ὅμως, ὅσο καὶ ἂν θέλουμε νὰ θεωρήσουμε δετικὴ τὴν συμφωνία αὐτή, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐφησυχάσουμε ἢ διευκρίνισις τῆς ἰδίας παραγράφου: «*Διαφωνοῦσι, παρὰ ταῦτα [Ὁρθόδοξοι καὶ Ρωμαιοκαθολικοί], ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἱστορικῶν στοιχείων ἐκ τῆς περιόδου ταύτης, θεωροῦσαι τὰς προνομίας τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ὡς πρώτου ζήτημα ἤδη διαφοροτρόπως κατανοηθὲν κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν*» (παράγρ. 41). Μὲ τὴν διευκρίνισι αὐτή ἔχουν τεθῆ τὰ θεμέλια γιὰ μία ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους ἐπανερμηνεία τοῦ παπικοῦ Πρωτείου.

Ἀναμφιβόλως κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία ἡ συνοδικότης λειτουργοῦσε καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶχε ἀναπτυχθῆ αὐθεντία μὲ τὴν μορφή παγκοσμίου πρωτείου ἢ δικαιοδοσίας. Ἡ ἐκτροπὴ ὅμως στὸ παπικὸ Πρωτεῖο δὲν ἔγινε σὲ μία στιγμή χρόνου. Λόγω τοῦ παπικοῦ ἡγεμονισμοῦ ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, στήν ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐπὶ αἰῶνες ἐκυοφορεῖτο μία διαδικασία ὑποβαθμίσεως τῆς συνοδικότητος καὶ ἀναδύσεως τοῦ παπικοῦ Πρωτείου. Στὴν διαδικασία αὐτὴ παραπέμπει εὐθέως καὶ σαφῶς ἡ ἀνωτέρω «διαφωνία» τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς στήν Ραβέννα. Ἐνόσω ὅμως οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν παποκεντρικὴ ἐρμηνεία τῶν δεσμῶν τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς αὐθεντίας κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ «συμφωνία» τοῦ «Κειμένου τῆς Ραβέννας» κλίνει ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως ἑνὸς παγκοσμίου πρωτείου στὸν Πάπα. Μόνον ἐὰν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δεχθῶν νὰ ἐρμηνεύσουν τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα τῆς πρώτης χιλιετίας ὅπως καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι, δὰ εἶναι βέβαιο ὅτι παραιτοῦνται τῶν παπικῶν νεωτερισμῶν τῆς δευτέρας χιλιετίας. Μόνον ὑπὸ τὴν

προϋπόθεσι αὐτὴ ἢ ἀνακοινωθεῖσα συζήτησις, κατὰ τὶς ἐπόμενες συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς αὐθεντίας κατὰ τὴν δευτέρη χιλιετία, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὶς Α΄ καὶ Β΄ συνόδους τοῦ Βατικανοῦ, θὰ ἀποδώσῃ Ὁρθόδοξα συμπεράσματα, δηλαδὴ θὰ κλίνει πρὸς κατάργησι τοῦ παπικοῦ Πρωτείου. Ἄλλως ἢ ἀναγνώρισις ἐνὸς παπικοῦ Πρωτείου δικαιοδοσίας (ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν μορφή ἐνὸς λειτουργήματος διακονίας) ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἢ βεβαία κατάληξις.

Γνωρίζοντες τὴν στρατηγικὴν τοῦ Βατικανοῦ θεωροῦμε ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν ἔμποροῦν νὰ ἀποβάλουν τὸν παποκεντρισμόν τους, τὸν ἀρχαῖον καὶ τὸν νεώτερον, διότι τὸν ἔχουν ἐπισφραγίσαι μὲ τὶς ἀποφάσεις δεκατριῶν «οἰκουμενικῶν» τους συνόδων. Θυμίζουμε τὶς τελευταῖες διακηρύξεις τοῦ Πάπα Ἰωάννη Παύλου Β΄ μὲ τὴν Ἐγκύκλιον *Ut Unum Sint* (1995)¹⁰: «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι διατήρησε τὴν διακονίαν τοῦ διαδόχου τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, πού ὁ Θεὸς ἱδρυσεν “ὡς παντοτεινὴ καὶ ὁρατὴ ἀρχὴ καὶ θεμέλιος τῆς ἐκκλησίας”» (παράγρ. 88). Καί, «Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἔχω στὸ σημεῖον αὐτὸ μίαν ἰδιαίτην εὐθύνη... νὰ θρῖσκω μίαν μορφήν ἄσκησης τοῦ πρωτείου, τὸ ὁποῖον, χωρὶς ν' ἀποποιηθῶ μὲ κανένα τρόπο τὴν οὐσίαν τῆς ἀποστολῆς του, ν' ἀνοίγεται σὲ μίαν νέα κατάστασιν» (παράγρ. 95). Πρόσφατη ἄλλωστε εἶναι καὶ ἡ διακήρυξις τοῦ παπικοῦ Πρωτείου ἀπὸ τὸν Πάπα Βενέδικτον ΙΣΤ' στὸ Φανάρι τὸ 2006.

Ἐπιπλέον, καὶ ἂν ἀκόμη συμβῆ σὲ ἓνα εἰλικρινῆ διάλογο νὰ μὴ ἀκολουθηθῇ ἡ γραμμὴ τοῦ Βατικανοῦ, ἢ τακτικὴ εἶναι νὰ ἀνατρέπωνται οἱ συμφωνίες τῶν θεολόγων, ὡσάκις δὲν εἶναι σύμφωνες μὲ τὴν γραμμὴν τῆς κουρίας. Νὰ θυμίσουμε τὴν ὑποχώρησιν τῶν Ὁρθοδόξων στὸ θέμα τῆς παρουσίας οὐνιτῶν στὸν διάλογο, ἅμα τῇ ἐνάρξει του, παρὰ τὶς πανορθόδοξες συνοδικὰς διαβεβαιώσεις γιὰ ἀνυποχώρητην στάσιν στὸ θέμα αὐτό. Νὰ θυμίσουμε ἀκόμη τὴν ἀνατροπὴν τῆς πορείας τοῦ διαλόγου περὶ τῆς οὐνίας καὶ τὴν ἄτακτὴν ὑποχώρησίν μας μέχρι τῆς ταπεινωτικῆς γραμμῆς τοῦ κειμένου τοῦ Βαλαμάνδ. Νὰ θυμίσουμε τέλος τὴν σκαιὰν παπικὴν παρέμβασιν κατὰ

τὴν Θ΄ Συνέλευσιν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς στὴν Βαλτιμόρη καὶ τὸ ναυάγιον τῶν κατὰ τῆς οὐνίας Ὁρθοδόξων προσδοκιῶν. Καὶ ἄς μὴ λησμονοῦμε τὴν παπικὴν Ὁδηγίαν τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου. Φοβοῦμεθα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν περὶ Πρωτείου στίς ἐπόμενες συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι ἡ γραμμὴ τοῦ Βατικανοῦ θὰ ἐπιβληθῇ μὲ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης ἐνὸς εἴδους παγκοσμίου πρωτείου, ἴσως ὑπὸ τὴν δελεαστικὴν μορφήν (ἐν «ὑποχριστιανίζοντι κωδίῳ», κατὰ Μελέτιον Πηγᾶν) τῆς διακονίας τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πάν-

τως ἀγνώστου καὶ ἀπαραδέκτου στήν ἀρχαία Ἐκκλησία. Τὸ φοβούμεθα, διότι ἤδη κάτι ἀρχίζει ἀμυδρὰ νὰ διαφαίνεται μὲ τὴν παράγρ. 41 τοῦ «Κειμένου τῆς Ραβέννας».

ε) Εὐχὴ καὶ ἐλπίδα μας πάντως εἶναι νὰ ἀποβάλουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τὴν παποκεντρικὴ τους ἐρμηνεία ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν στοιχείων τῆς πρώτης χιλιετίας, καθὼς καὶ τὸ συνεπακόλουθο πρωτεῖο παγκοσμίου δικαιοδοσίας. Ἴσως ἔτσι, αἰρομένου τοῦ αἰτίου, ποὺ εἶναι ἡ παπικὴ ἡγεμονικὴ διάδεσις, διορθωθοῦν καὶ οἱ δογματικὲς συνέπειες. Ὁ μακαριστὸς π. Ἰουστῖνος Πόποβιτς συνδέει ὡς αἴτιο μὲ αἰτία τὸ παπικὸ πρωτεῖο μὲ τὶς παπικὲς κακοδοξίες: «Τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν-δόγμα περὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπερρίφθη καὶ ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ λατινικοῦ αἰρετικοῦ πᾶν-δόγματος περὶ τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ πάπα, δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς παναιρέσεως ἐγενήθησαν καὶ γεννῶνται συνεχῶς ἄλλαι αἰρέσεις: τὸ Filioque, ἡ ἀποβολὴ τῆς Ἐπικλήσεως, τὰ ἄζυμα, ἡ εἰσαγωγή τῆς κτιστῆς χάριτος, τὸ καθαρτήριο πῦρ, τὸ θησαυροφυλάκιον τῶν περισσῶν ἔργων...»¹¹.

Μὲ τὴν εὐχὴ καὶ τὴν προοπτικὴ νὰ ἀποβάλουν οἱ Λατίνοι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος τοὺς δογματικοὺς νεωτερισμοὺς τοὺς ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἐφέσου πῆγε στὴ Σύνοδο τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας, ἀλλὰ προσέκρουσε στὴν παπικὴ ὑπεροψία τοῦ Εὐγενίου Δ΄. Μὲ τὴν ἴδια εὐχὴ καὶ προοπτικὴ, νὰ ἀποβάλουν δηλαδὴ οἱ Πάπαι καὶ οἱ θεολόγοι τοὺς τὸν παποκεντρισμὸ τους, ὁ ἱερὸς Δοσίθεος Ἱεροσολύμων εἶχε συγγράφει τὴν Δωκεκάβιβλο, ἡ Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων,¹² ὅπως σημειώνει ὁ διάδοχός του στὸν θρόνο τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐκδότης της, ὁ αἰόιδιμος Χρῦσανθος: «κᾶν διὰ τῆς παρουσίης

βίβλου ὡς διὰ τῶν θεοκηρύκων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Πατέρων ἐλθόντες εἰς αἴσθησιν, καὶ παρακινούμενοι καὶ οἰκοθεν οἱ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας Ἄρχοντες, τοῦτο αὐτὸ κατορθώσωσι, καὶ ἐνώσωσι τὰς Ἐκκλησίας, θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, καὶ παύσωσι τὰ σχίσματα καὶ τὰ σκάνδαλα τοῦ διαβόλου τὰ ὄργανα»¹³. Μάλιστα ὁ Χρῦσανθος παρατηρεῖ μετ' ἐλπίδος: «Εἰ δὲ καὶ δέξεται διόρθωσιν ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία, καὶ ρίψει τοὺς νεωτερισμοὺς, καὶ ὅσα οὐκ εἶχεν ὅτε ἦν σύμφωνος τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τότε καὶ ὁ Ρώμης βέβαια ἄδεται ὡς εἰκὸς εἰς πᾶσαν τὴν ὕψ' Ἡλιον ὡς πρῶτος τῆ τάξει τῶν Πατριαρχῶν, καὶ φημίξεται παρρησία παρὰ τῶν μεγίστων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν τῆς Οἰκουμένης Ἀρχιερέων πρῶτος ἐν ταῖς ἐκφωνήσεσι, καὶ ἐν τοῖς διπτύχοις ταχθήσεται ὡς ἦν καὶ ἀνεκάθεν πρὸ τοῦ σχίσματος. ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ προνόμια καὶ πρεσβεῖα αὐτοῦ τὰ δίκαια καὶ τὴν τιμὴν ἢ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔνωσις ἀνακαινίζει καὶ ἀποδίδωσιν αὐτῷ μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως»¹⁴. Ἀλλὰ ὡς γνωστὸν ἢ Α΄ καὶ ἢ Β΄ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἐδογματίσαν ἕνα αὐστηρότερο παπικὸ δεσμό.

Ὁ θεολογικὸς διάλογος, ὅταν γίνεται μὲ Ὁρθόδοξος ἐκ μέρους μας προϋποθέσεις, δὲν εἶναι κακός. Θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῆ ἡ ἰδικὴ μας ἀνθρωπίνη συνεργία στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπανακάμψουν, ἂν εἶναι δυνατόν, οἱ ἑτερόδοξοι στὴν πίστι καὶ τὴν κοινωνία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν προϋποθέσεων, σημαντικὴ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ἀταλάντευτὴ ἐμμονὴ μας στὴν συνοδικῶς κατοχυρωμένη στάσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ παπισμοῦ, τόσον ὡς φορέως σωρείας ἑτεροδιδασκαλιῶν ὅσο καὶ ὡς φορέως τοῦ παποκεντρικοῦ ἡγεμονισμοῦ ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀναγνώρισις κάποιου

ἀπὸ τὰ «προνόμια» τοῦ Πάπα, ποὺ ἀντίκειται στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία, ἀναμφίβολα σημαίνει οὐνιτικὴ ἔνωσι, μὲ τὴν ὁποία δὲν θὰ συμφωνήσουμε.

Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὀφείλουμε

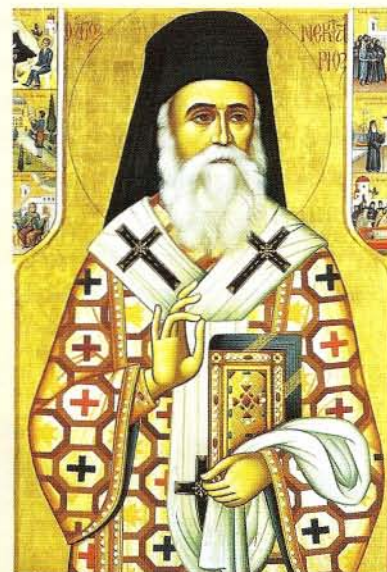
νὰ διαφυλάξουμε τὸν ἑαυτὸ μας

καὶ τὸν Ὁρθόδοξο λαὸ

ἀπὸ ἕνα σύγχρονης μορφῆς ἐξουνιτισμό, ποὺ πέραν τῶν ἄλλων συνεπειῶν εἶναι διακινδύνευσις τῆς αἰωνίου σωτηρίας μας.

Δυστυχῶς στο «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» δὲν παρατηρεῖται ἡ σαφὴς καὶ ἀδιαμφισβήτητα πατερικὴ καὶ συνοδικὴ Ὁρθόδοξος στάσις. Λεῖπει τὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖο διαπραγματεύθηκε τὴν ἔνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός στὴν Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας, ὅταν προέβαλε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς βάσιν συζητήσεως τὸ ἀκαινοτόμητον τοῦ Συμβόλου καὶ τὴν Ὁρθόδοξο ἐρμηνεία του. Λεῖπει τὸ ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας. Λεῖπει τὸ πνεῦμα τῆς εὐθύτητος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως στὸ ἔργο του *Περὶ τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος*. Κυριαρχεῖ ἀντίθετα μία ἀμφίλογη «*ἐκκλησιολογία τῆς κοινωνίας*», στὴν ὁποία ἡ κοινωνία δὲν νοεῖται μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων κατὰ τὴν Πίστι τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἑτεροδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. Σημειωτέον μάλιστα ὅτι δὲν γίνεται λόγος γιὰ «*ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία*» ἀλλὰ γιὰ «*ἐκκλησιακὴ κοινωνία*» (ecclesial communion). Στὴν ὡς ἄνω «*ἐκκλησιολογία τῆς κοινωνίας*» ὑποβαδμίζεται ἡ σημασία πού ἔχουν, πρῶτον τὸ ἀκαινοτόμητον τῆς ἀποστολικῆς Πίστεως, τὸ ὁποῖο στο «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» μένει ἄπλη ἀναφορὰ χωρὶς τὴν βαρύνουσα σημασία πού ἔχει γιὰ τὴν διάκρισι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἑτεροδοξοῦσα Ρώμη, καὶ δεύτερον ἡ ἐντολὴ τῶν ἱερῶν Κανόνων περὶ ἀκοινωνησίας μὲ τοὺς αἰρετικούς στὰ Μυστήρια καὶ μάλιστα στὴν Εὐχαριστία, ἐντολὴ ἡ ὁποία ἐντελῶς ἀποσιωπᾶται. Πάντως καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα εἶναι δεμελιώδη στὴν Ὁρθόδοξο διδασκαλία περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας.

Στὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» διαφαίνεται ἡ τάσις νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ ζήτημα τοῦ παπικοῦ Πρωτείου ὡς «*διακανονισμός*» τῶν παπικῶν προνομίων καὶ ὄχι ὡς βαθὺ θεολογικὸ πρόβλημα πού ἀφορᾷ αὐτὸ τοῦτο τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ παραδοχὴ πρωτείου δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τὸ νὰ εἶναι ἕνας ἐπίσκοπος κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω ἐπιφορτισμένος μὲ ἕνα ρόλο διακονίας, εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὡς μοναδικῆς Κεφαλῆς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρωτεῖο δικαιοδοσίας συνιστᾷ ἀνατροπὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὑπεράνω πάντων τῶν ἐπισκόπων εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Σὲ αὐτὴν προεκάθητο μὲν ἐν ἀγάπῃ ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης ὡς ἴσος τῶν συνεπισκόπων του, ἐν τῷ μέσῳ ὅμως τῶν ἐπισκόπων ἐτοποθετεῖτο τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιον ὡς σύμβολο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς μοναδικῆς Κεφαλῆς τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Τὸ μοναδικὸ προνόμιον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης (ὅταν σημειωτέον ἦταν Ὁρθόδοξος), πού εἶναι ἀποδεκτὸ ἀπὸ Ὁρθοδόξου ἀπόψεως, εἶναι ἡ ἐν συνόδοις πρωτοκαθεδρία (πρεσβεῖα τιμῆς) μεταξὺ τῶν πέντε Ὁρθοδόξων πατριαρχῶν καὶ ἡ συνεπειὰ αὐτῆς μνημόνευσις του πρώτου μεταξὺ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν στὰ Δίπτυχα. Αὐτὸ βεβαιώνεται ἀπὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ 28^{ου} κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὰ λοιπὰ προνόμια τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ ὁ ρόλος τους δὲν εἶναι ἀπο-

*Λεῖπει τὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖο διαπραγματεύθηκε τὴν ἔνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός στὴν Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας, ὅταν προέβαλε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς βάσιν συζητήσεως τὸ ἀκαινοτόμητον τοῦ Συμβόλου καὶ τὴν Ὁρθόδοξο ἐρμηνεία του. Λεῖπει τὸ ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας. Λεῖπει τὸ πνεῦμα τῆς εὐθύτητος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως στὸ ἔργο του *Περὶ τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος*.*

δεκτὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Χρειάζεται ἐπομένως πολλὴ προσοχὴ στὴν νοσηματοδότησι τῆς φράσεως, ποὺ δεσπάζει στὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» καὶ διατυμπανίσθηκε στὴν Ἑσπερία ὡς δῆθεν ἀναγνώρισις γιὰ πρώτη φορά ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων τοῦ Πρωτείου τοῦ Πάπα¹⁵. Ἡ περίφημη φράσις λέγει: «οἱ πρῶτοι δέον ὅπως ἀναγνωρίζωσι τὴν ἔστιν ὁ πρῶτος μεταξύ αὐτῶν» (παράγρ. 10). Ἡ ἀμφιλογία τῆς ἐκφράσεως εἶναι προφανής. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἀνεγνώριζε πρωτοκαθεδρία στὸν ἐπίσκοπο Ρώμης, ἐνόσφ θεβαίως αὐτὸς ὀρθοδοξοῦσε, οὐδέποτε ὅμως μέχρι σήμερα ἀποδέχθηκε κάποιο πρωτεῖο ἢ αὐθεντία του ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, πολλῶ μᾶλλον ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐπιμένει στὰ αἰρετικά της δόγματα.

Κατὰ τὴς ἐπόμενες συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀναμένεται νὰ συζητηθῆ ὁ ρόλος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ τὸ εἶδος τοῦ πρωτείου του στὴν «*κοινωνία τῶν ἐκκλησιῶν*»! Οἱ Ὁρθόδοξοι ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδεχθοῦμε μία παποκεντρικὴ ἐπανερμηνεία τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Ἐξαιτίας τῆς παποκεντρικῆς ἑρμηνείας τοῦ πρωτείου ὁ Πάπας περιεβλήθη ἐντελῶς ἀπαράδεκτα προνόμια, χωρὶς τὴν συγκατάθεσι τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχαίας πενταρχίας καὶ μᾶλλον εἰς ἀνατροπὴν τῆς κανονικῆς (συνοδικῶς θεβαιωμένης) τάξεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ὁρισμένα ἀπὸ αὐτά, τὰ ὁποῖα διεξοδικῶς, μὲ πολλὴ δύναμι· λόγου καὶ μὲ ἱκανὴ θεολογικὴ κατοχύρωσι ἔχουν ἐλεγχθῆ ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς (ἔμεις παραπέμπουμε ἐνδεικτικῶς στοὺς ἀοιδίμους πατριάρχας Δοσίθεο Ἱεροσολύμων καὶ Μελέτιο Ἀλεξανδρείας τὸν Πηγᾶ), εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. Τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας, ἐπειδὴ δῆθεν ὁ ἀποστολὸς Πέτρος ἦταν ἡ κεφαλὴ τοῦ κολλεγίου τῶν Ἀποστόλων καὶ εἶχε ἐπ' αὐτῶν πρωτεῖον ἐξουσίας¹⁶.

2. Τὸ Ἀλάθητον τοῦ Πάπα¹⁷.

3. Τὸ νὰ εἶναι ὁ Πάπας ὑπεράνω τῶν συνόδων¹⁸.

4. Τὸ νὰ ὑπερέχη ὁ Ρώμης τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν¹⁹.

5. Τὸ νὰ εἶναι ὁ θρόνος τῆς Ρώμης κριτὴς πάντων καὶ νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τὴν κρίσιν οὐδενός²⁰.

6. Τὸ νὰ ἔχη ὁ θρόνος τῆς Ρώμης τὸ ἔκκλητον ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας²¹.

7. Τὸ νὰ θεωρῆται ὁ Πάπας ἐπίσκοπος τῆς Καθολικῆς (δηλ. τῆς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην) Ἐκκλησίας²². Ὑπενθυμίζουμε ὅτι ὁ Πάπας μέχρι σήμερα ὑπογράφει (αὐτὸς μόνος!): Ἐπίσκοπος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

8. Τὸ νὰ εἶναι ὁ Πάπας ἡ καθολικὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀποστολὴ διακονίας. Αὐτὸ εἶναι ἓνα σημεῖο, στὸ ὁποῖο ἐπενδύει ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρὰ καὶ σήμερα, ἂν θυμηθοῦμε τὴν περι-

Ἁ Πάπας Παῦλος Ἰωάννης ΚΓ' στὴν Β' Βατικανὴ Σύνοδο.

φημὴ ἐκφρασι, ὅτι ὁ Πάπας εἶναι «*δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ*»! Τὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» ὁμιλεῖ γιὰ πρωτεῖο διακονίας τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης καὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται ἰδιαίτερη προσοχή. Ὁ προσφάτως καταταγείς στὸ Ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἱερώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, γράφει μεταξύ ἄλλων ἐπ' αὐτοῦ:

«Ἀλλά, λέγουν, πρέπει κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους καὶ μεταξύ τῶν ἐπισκόπων νὰ ὑπερέχη. Μάλιστα αὐτὸν τὸν ὀνομάζουν διακονικὴ κεφαλὴ... Ἀλλὰ ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων μόνον ὁ

Χριστός είναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ κεφαλὴ... Αὐτοὶ [σ.σ. οἱ Λαίνοι] παραχωροῦν στὴν διακονικὴ αὐτὴ κεφαλὴ ἀπεριόριστη ἐξουσία καὶ ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας... Ἐνῶ δείχνουν ἓνα προσωπεῖο διακονικῆς κεφαλῆς, συμπεριφέρονται μὲ μία τυραννία πιὸ αὐταρχικὴ ἀπὸ κάθε αὐταρχικὴ ἐξουσία»²³.

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω γίνεται κατανοητὸ ὅτι ἡ συμφωνία τῆς Ραβέννας περὶ συνοδικότητος καὶ αὐθεντίας δὲν πληροῖ τὰ Ὁρθόδοξα ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ ἀσφαλῆ βάσιν περαιτέρω συζητήσεως περὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου. Ἐν τούτοις, ἂν ἀκολουθήσῃ συζήτησις περὶ τοῦ πῶς ἐρμηνεύθηκε τὸ παπικὸ πρωτεῖο κατὰ τὴν δευτέρα χιλιετία καὶ ἀπὸ τὶς Α΄ καὶ Β΄ Βατικάνειες Συνόδους, αὐτὴ ὀφείλει νὰ γίνῃ ἐκ μέρους τῶν Ὁρθόδοξων ἀντιπροσώπων μὲ γνώμονα τὴν Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ὄχι τὴν συμβιβαστικὴ νοοτροπία τῶν καιρῶν ἢ τὴν ἡγεμονικὴ διάθεσι τοῦ Βατικανοῦ. Ἡ ἀναγνώρισις κάποιου ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω “προνόμια” τοῦ Πάπα ἢ ἡ συμφωνία σὲ κάποιο παρόμοιο, ποὺ ἀντίκειται στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία, ἀναμφίβολα σημαίνει οὐνιτικὴ ἔνωσι, μὲ τὴν ὁποία δὲν θὰ συμφωνήσουμε. Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὀφείλουμε νὰ διαφυλάξουμε τὸν ἑαυτὸ μας καὶ τὸν Ὁρθόδοξο λαὸ ἀπὸ ἓνα σύγχρονης μορφῆς ἐξουνιτισμὸ, ποὺ πέραν τῶν ἄλλων συνεπειῶν εἶναι διακινδύνευσις τῆς αἰωνίου σωτηρίας μας. Καὶ ἐπειδὴ ὀφείλουμε παραλλήλως νὰ βοηθήσουμε, ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ τοὺς «ἀρχοντας τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἔλθωσιν εἰς αἴσθησιν», ὅπως ἔλεγε ὁ ἀοίδιμος πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος, καὶ νὰ ἀποβάλουν τὸν παπισμὸ τοὺς ἐπὶ σωτηρία τῶν ἰδίων καὶ τοῦ λαοῦ των, ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τὴν Ὁρθοδοξία.

1. Τὰ παρατιθέμενα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ κείμενο ποὺ συμφωνήθηκε στὴν Ραβέννα ἔχουν ληφθῆ ἀπὸ τὴν μετάφρασι ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀγγλικοῦ, τὴν ὁποία ἐξεπόνησαν οἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὴν ἐφημ. Ὁρθόδοξος Κόσμος σὲ εἰδικὸ ἔνθετο μὲ τίτλο «Τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας».

2. Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱερῶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, Ἀνησυχία γιὰ τὴν προετοιμαζόμενη ἀπὸ τὸ Βατικανὸ ἔνωσι Ὁρθόδοξων-Ρωμαιοκαθολικῶν, περιοδ. Παρακαταθήκη, τ. 54 (2007).

3. Ἐπίσκεψις, τ. 496/1993.

4. Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, Τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς... ἐν Ἰω. Καρμίρη. Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Ι, Ἀθῆναι 1960, σελ. 426.

5. Ὁ πλήρης τίτλος τῆς Ὁδηγίας εἶναι «Ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήσεις ποὺ ἀφοροῦν ὀρισμένες ἕψεις γύρω ἀπὸ τὴ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας» (βλ. Ἐπιστολὴ Ἱερῶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Περγάμου Ἰωάννην, 8/12/2007).

6. Βλ. σχολιασμὸ τῆς Ὁδηγίας στὴν ἐφημ. Καθολικὴ φύλ. 3078/24-7-2007.

7. Ἀθανασίου, ἐπισκόπου πρώην Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης, Περὶ τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ οἰκουμενισμοῦ (σερβιστί), περιοδ. Πραβσοσλάβιε, ἔκδ. τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας, τεύχ. 969-970 (1-15/8/2007), σελ. 12.

8. Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, Τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 426.

9. Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, ἡ΄, PG 35, 1089.

10. Ἐγκύκλιος Ἐπιστολὴ INA PANTEΣ EN ΩSIN (UT UNUM SINT) τοῦ ἁγίου Πατρὸς Ἰωάννου Παύλου ΙΙ γιὰ τὸ οἰκουμενικὸ καθῆκον, ἔκδ. Βατικανοῦ, σελ. 106 καὶ 114.

11. Ἀρχιμανδρίτου Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμὸς, ἔκδ. Ὁρθόδοξου Κυψέλης, Θεσσαλονίκη 1974. σελ. 224.

12. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Δωδεκάβιβλος, ἔκδ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1982.

13. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 14.

14. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 13-14.

15. Βλ. π.χ. τὴν ἀμφίλογη διατύπωσι: «Ἡ σημαντικὴ ἐξέλιξις [στὴν Ραβέννα] εἶναι ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἶπαν: ναί, αὐτὸ τὸ παγκόσμιο ἐπίπεδο τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ ἐπίσης ὅτι στὸ παγκόσμιο ἐπίπεδο ὑπάρχει συνοδικότης καὶ αὐθεντία. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὑπάρχει ἐπίσης ἓνα Πρωτεῖο. Σύμφωνα με τὴν πρακτικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης» (Βάλτερ Κάσπερ, VIS 15/11/2007). Βλ. ἐπίσης The Times, 16/11/2007.

16. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Δωδεκάβιβλος, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 65-66 καὶ 72.

17. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 519.

18. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 279, 343 καὶ 132-133.

19. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 301.

20. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 188-190, 191 καὶ 346.

21. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 338-339 καὶ 343.

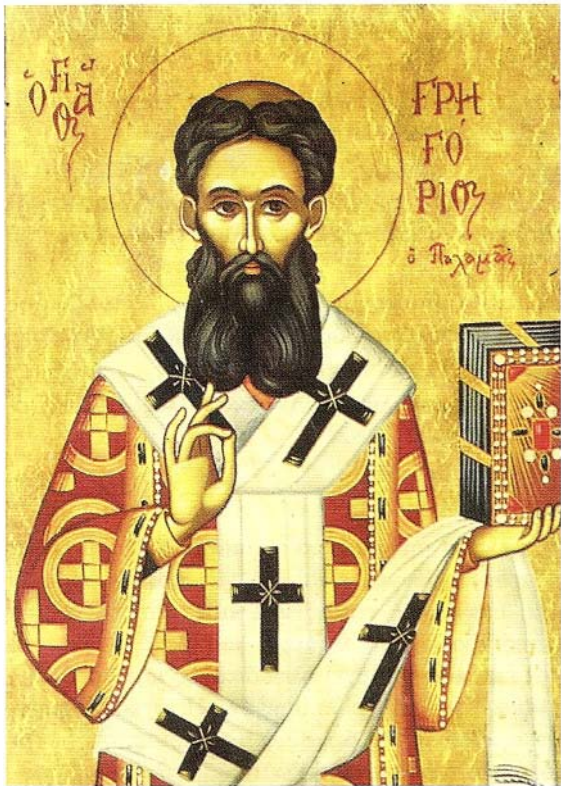
22. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 149-150.

23. Μελετίου Πηγᾶ. Κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, ἐν Δοσιθέω Ἱεροσολύμων, Τόμος Χαρᾶς, ἔκδ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 493-497 (μετάφρασις ἰδική μας).

Ὁρθόδοξοι προβληματισμοὶ μέ ἀφορμὴ τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας

τοῦ κ. Δημητρίου Τσελεγγίδη, Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Ὁμιλία στὴν ἡμερίδα τοῦ Τομέα Δογματικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. μέ θέμα:
Ο ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Σεβασμιώτατοι, σεβαστοὶ πατέρες, ἀξιότιμοι κ. συνάδελφοι, ἀγαπητοὶ φοιτητές καὶ φοιτήτριες!

Ἀγαπητοὶ προσκεκλημένοι!

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Ἡ μέθοδός μας καὶ οἱ προϋποθέσεις τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου)

Πρὶν ἀναφερθοῦμε στὰ ἐπιμέρους προβληματικά σημεῖα τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας ἀπὸ θεολογικὴ ἄποψη, δά πρέπει νά γνωστοποιήσουμε τὴ θεολογικὴ μέθοδο πού δά ἀκολουθήσουμε.

Συγκεκριμένα, δά ἐπιχειρήσουμε μιά ἐπιστημονικοῦ χαρακτήρα θεολογικὴ κριτικὴ προσέγγιση τοῦ παραπάνω Κειμένου μέ κριτήριο τὴ δογματικὴ συμφωνία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας διαχρονικῶς. Πρακτικῶς δηλαδή δά ἐπιχειρήσουμε τὴν κριτικὴ μας, κατὰ τὸ δυνατόν, «ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις Πατράσι». Καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ἡ ἀσφαλῆς καὶ ἀπλανῆς ὁδὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογίας εἶναι ἡ διὰ τῆς θεοπτείας τῶν ἁγίων Πατέρων θεογνωσία.

Εἰδικότερα, δά στηριχθοῦμε κατεξοχὴν στὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Πλάτων, συμπολιτοῦχο τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος συνοψίζει ἐπιτυχῶς ὅλους τοὺς προγενέστερους τοῦ ΙΔ' αἰῶνα Πατέρες, γνωρίζει πολὺ καλὰ τὴ θεολογικὴ σκέψη τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, καὶ εἶναι ἀναμφισβήτητο στὴν πράξη «ἐπόμενος τοῖς ἁγίοις Πατράσι». Ἐπιπροσδέτως, δά πρέπει νά σημειώσουμε, ὅτι ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἶναι προσωπικά γνωστῆς τοῦ θαβωρείου φωτός, ὅποτε μιᾶ γιὰ τὴ δόξα καὶ τὴ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ αὐθεντικῶς καὶ ἐξ ἰδίας βιωματικῆς ἐμπειρίας.

Ὡς πρὸς τὸν Θεολογικὸν Διάλογο Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, δά πρέπει νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι ἀποσκοπεῖ ἐπισήμως στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἔνωση μας. Ἡ ἔνωση αὐτὴ δηλαδή οὐσιαστικά δέν

*Ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἶναι
προσωπικά γνωστῆς τοῦ
θαβωρείου φωτός,
ὅποτε μιᾶ γιὰ τὴ δόξα καὶ
τὴ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ
Θεοῦ αὐθεντικῶς καὶ ἐξ
ιδίας βιωματικῆς ἐμπειρίας.*

ἔχει γίνει ἀκόμα. **Τό συγκεκριμένο ὅμως Κείμενο τῆς Ραβέννας δίνει μᾶλλον τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ ἔνωση ὑπάρχει,** καὶ τώρα πρέπει νὰ διευθετηθοῦν κάποια ἐπιμέρους προβλήματα πού προέκυψαν μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἔνωση.

Σύμφωνα μὲ τὴν πατερικὴ θεώρηση, θεμελιώδης προϋπόθεση γιὰ τὴν πραγματικὴ ἔνωσή μας μὲ τοὺς ἑτεροδόξους Ρωμαιοκαθολικούς, ὅπως ἄλλωστε καὶ γιὰ τὴν μεταξύ μας ἐνότητα ὡς ὀρθοδόξων πιστῶν, εἶναι ἡ συμφωνία τῆς πίστεώς μας στὴν ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια!

Κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν πληροῦν τίς παραπάνω θεολογικὲς προϋποθέσεις. Ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερα τίποτε οὐσιαστικά δὲν ἄλλαξε πρὸς τό καλύτερο, μᾶλλον προστέθηκαν ἐκ μέρους τους καὶ ἄλλες μεγάλες δογματικὲς ἀποκλίσεις πού δυσχεραίνουν ἀκόμη περισσότερο τίς μεταξύ μας σχέσεις.

Σύμφωνα μὲ τὴν πατερικὴ θεώρηση, θεμελιώδης προϋπόθεση γιὰ τὴν πραγματικὴ ἔνωσή μας μὲ τοὺς ἑτεροδόξους Ρωμαιοκαθολικούς, ὅπως ἄλλωστε καὶ γιὰ τὴν μεταξύ μας ἐνότητα ὡς ὀρθοδόξων πιστῶν, εἶναι ἡ συμφωνία τῆς πίστεώς μας στὴν ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια.

Στήν προκειμένη περίπτωση τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου, πάντως, ὁ κορυφαῖος θεολόγος τοῦ ΙΔ' αἰώνα εἶναι θεολογικά ρηξικέλευθος καί κατεξοχήν προσανατολιστικός. Ἐστιάζοντας ὁ ἴδιος στήν ταυτότητα τῆς πίστεως κυρίως, ὑποστηρίζει ξεκάθαρα ὅτι θεολογικός διάλογος μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς μπορεῖ νά γίνει μόνο μετά τήν ἀφαίρεση τοῦ κακῶς προστεθέντος στό Σύμβολο τῆς Πίστεως *Filioque*².

Ἡ θέση αὐτή τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου, πού ἔχει σαφῶς ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις, στίς ὁποῖες θά ἀναφερθοῦμε στό σχολιασμό τῆς παραγράφου Ι τοῦ Κειμένου, φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἀκραία καί μή ρεαλιστική, ἐνῶ οὐσιαστικά εἶναι βιβλική³ καί πατερική. Ἀποτελεῖ σαφῆ πατερική θέση, ὅτι δέν μπορεῖ νά προηγεῖται ἡ ἐξέταση κάποιου ἄλλου πράγματος πρῖν ἀπό ἐκείνη τήν ἐξέταση, πού ἀφορᾷ ἄμεσα τήν πίστη. Πρέπει δηλαδή νά προηγηθεῖ ἡ ἄρση κάθε διαφωνίας ὡς πρός τήν πίστη, καί τότε μόνο νά ἀκολουθήσει ἡ ὁποιαδήποτε ἔρευνα γιά τά ἄλλα πράγματα. Αὐτά ἀκριβῶς ὑποστηρίζει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος θεμελιώνοντας τή θέση του αὐτή στόν ἴδιο τό Χριστό, ὁ ὁποῖος θεράπευε τούς πάσχοντες μόνο μετά τήν ὁμολογία τῆς πίστεως τους πρός Αὐτόν. Ἀλλά καί σέ καμία περίπτωση δέν ἐπιτρέπει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τήν συναρίθμηση ἐν συνόδῳ Ὁρθοδόξων καί ἑτεροδόξων⁴.

Β' ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Στήν πρώτη παράγραφο τῆς Εἰσαγωγῆς τοῦ κοινοῦ Κειμένου γίνεται ἀναφορά στήν Ἀρχιερατική προσευχή τοῦ Χριστοῦ, προκειμένου νά θεμελιωθεῖ βιβλικῶς ἡ ἐπιδιωκόμενη ἐνότητα μεταξύ τῶν δύο μερῶν. Ἡ ἀναφορά ὅμως αὐτή εἶναι ἀτυχῶς πολύ ἐλλιπής, μέ ἀποτέλεσμα νά δημιουργεῖ τεράστια σύγχυση καί ἐσφαλμένες θεολογικά ἐντυπώσεις στούς ἀναγνώστες.

Συγκεκριμένα, στό κοινό Κείμενο παρατίθεται ἐπιλεκτικά μόνον ὁ στίχος 21 τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς, ὅπου ὁ Χριστός ἀπευθυνόμενος στό Θεό Πατέρα λέει: «ἵνα πάντες ἐν ᾧσι, καθῶς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοί καγῶ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοί ἐν ἡμῖν ἐν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας» (Ιω. 17,21). Ἡ ἄμεση συνέχεια ὅμως τοῦ χωρίου, πού παρέχεται στόν ἐπόμενο στίχο 22, ἀποτελεῖ τό νοηματικό «κλειδί» γιά τήν ὀρθή κατανόηση τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς, ἐπειδή στό στίχο 22 γίνονται ἀπό τόν ἴδιο τό Χριστό γνωστές πλέον σέ μᾶς οἱ θεολογικές-ἁγιοπνευματικές προϋποθέσεις γιά τή ζητούμενη ἐνότητα. Ὁ στίχος 22 ἔχει ὡς ἐξῆς: «καγῶ τήν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκάς αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς ἐν» (Ιω. 17,22, πρβλ. 24). Ἐδῶ εἶναι φανερό ὅτι οἱ προϋποθέσεις, πού τίθενται βιβλικῶς ἀπό τόν Θεό Λόγο, εἶναι ἡ κοινή καί αἴδιος δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἐνότητα τοῦ κτιστοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἄκτιστο Θεό πραγματοποιεῖται μόνον μέ τήν ἄκτιστη θεοποιό ἐνέργεια καί δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀλλά αὐτή ἡ θεοποιός δόξα παρέχεται διά τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποκλειστικά καί μόνον στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία.

Ὅταν ὅμως συμβαίνει οἱ Ρωμαιοκαθολικοί νά ἀπορρίπτουν δογματικῶς τόν ἄκτιστο χαρακτήρα τῆς θεοποιοῦ Χάριτος, τότε ὁποιαδήποτε ἐνότητα καί ἂν πραγματοποιοῦμε μαζί τους εἶναι καί παραμένει

Οἱ ἐργασίες τῆς Συνόδου τῆς Διεθνούς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Ραβέννα τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2007.

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Διεθνoῦς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Βασιλική τῆς Ραβέννας τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2007. Διακρίνονται στό κέντρο οἱ δύο Συμπρόεδροι, Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης καί Καρδινάλιος Walter Kasper καί πίσω τους ἀκριβῶς ὁ Οὐνίτης «Ἐλίκοπος» τῶν Ἀθηνῶν κ. Σαλάχας.

μόνο σέ ἀνθρώπινο καί κτιστό ἐπίπεδο. Ὅπως γνωρίζουμε ἀπό τόν θεολόγο τῆς θεοπτίας, ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, οἱ Ρωμαιοκαθολικοί κάνουν σύγχυση Θεολογίας καί Οἰκονομίας στόν Τριαδικό Θεό, ὁρατός καρπός τῆς ὁποίας εἶναι τό Filioque. Συγκεκριμένα, ἀποκλείοντας τήν ἐμπειρία τῆς ἄκτιστης θείας Χάριτος καί τῆς θεοποιοῦ ἄκτιστης δόξας, ἀρνοῦνται οὐσιαστικά τήν κοινωνία κτιστοῦ καί ἀκτίστου, ἀρνοῦνται δηλαδή τό μυστήριο τῆς πραγματικῆς κοινωνίας Θεοῦ καί ἀνθρώπου⁵ ὡς ἐκκλησιαστικό γεγονός. Ἄρνοῦνται στήν πράξη τήν ἴδια τήν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλα τά παραπάνω συνδέονται ἄρρηκτα μέ τό Filioque, γιά τήν ἀποδοχή τοῦ ὁποίου εἰδικότερα συγγέουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοί τά ὑποστατικά μέ τά φυσικά προσόντα τοῦ Θεοῦ καί εἰδικότερα συγγέουν τήν αἴδια ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς θείου Προσώπου, μέ τή φανέρωση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς κοινῆς ἄκτιστης ἐνέργειας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Σύμφωνα ὁμως μέ τήν ὀρθόδοξη δογματική διδασκαλία καί τήν ἀγιοπνευματική ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας

μας, αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἔκφανση, ὡς Οἰκονομία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού φανερώνεται καί λειτουργεῖ ἐκ Πατρός δι' Υἱοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, εἶναι ἐκείνη πού μᾶς ἐνοποιεῖ ἀκτίστως μέ τόν Τριαδικό Θεό.

Κατά συνέπεια, ἐνόσῃ δέν γίνεται δεκτὴ ἡ περί ἀκτίστου Χάριτος θεολογία, πράγμα πού ἐκφράζεται θεσμικά καί μέ τό Filioque, δέν εἶναι ἐφικτὴ καμιᾶ οὐσιαστικὴ, θεολογικὴ, ἐκκλησιολογικὴ καί ἀγιοπνευματικὴ ἐνότητα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Οὐσιαστικά δηλαδή δέν ὑπάρχουν οἱ θεολογικὲς καί ἐκκλησιολογικὲς προϋποθέσεις, «ὥστε νά ἀνταποκριθῶμεν ἀπό κοινοῦ ἐν ὑπακοῇ εἰς αὐτὴν τὴν προσευχὴν τοῦ Ἰησοῦ», ὅπως θέλουν τά μέλη τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς γιά τόν Θεολογικό Διάλογο Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν.

2. Στὶς ἐπόμενες παραγράφους 2 καί 3 γίνεται ἀναφορὰ στὰ κοινὰ Κείμενα τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τό 1980 καί ἐξῆς, τά ὁποῖα ἐσφαλμένως ἀφήνεται νά ἐννοηθεῖ ὅτι εἶναι πλήρως ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη

Ἐκκλησία. Τοῦτο βεβαίως δέν ἀληθεύει, ἐπειδή, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξε σέ κάποιο τουλάχιστον ὀξεία κριτική ἀπό ὀρισμένες τοπικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ἄλλωστε, ἀπ' ὅσο γνωρίζουμε, δέν τοποθετήθηκαν ἐπίσημως στά κοινά αὐτά Κείμενα οἱ τοπικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ἐπειδή τό σύστημα διοικήσεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας

Εἶναι κραυγαλέα ἡ διαφωνία τῶν δύο διαλεγόμενων μερῶν γιά τήν ταυτότητα τῆς ἐμπειρικῆς τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό τά παραπάνω εἶναι προφανές ὅτι τό χάσμα ἀνάμεσα στούς Ὁρθοδόξους καί τούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι στήν πραγματικότητα τεράστιο καί πρός τό παρόν θεολογικῶς ἀγεφύρωτο.

εἶναι συνοδικό, καί ἐπειδή γιά τά παραπάνω Κείμενα δέν ἐλήφθησαν συνοδικές ἀποφάσεις τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δέν πρέπει νά προβάλλονται τά ἐν λόγῳ Κείμενα ὡς ἐκφράζοντα ὀπωσδήποτε καί τήν πίστη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Στό Κείμενο τῆς Ραβέννας φαίνεται νά γίνεται ἡ λήψη τοῦ ζητουμένου.

Ἐκεῖνο, τό ὀποῖο εἶναι σοβαρότατο ἀπό δογματικῆς ἀπόψεως στίς δύο αὐτές παραγράφους καί τό ὀποῖο διαπερνᾷ ἀξονικά ὄλο τό Κείμενο τῆς Ραβέννας εἶναι ὅτι παρέχεται σαφῶς ἡ ἐντύπωση στόν ἀναγνώστη, πῶς ὑπάρχει Μία ἀόριστη, ἀλλά ὑπερκείμενη ὄλων τῶν ἐπί μέρους Ἐκκλησιῶν, Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Αὐτό ὅμως κατανοεῖται μᾶλλον προτεσταντικῶς. Στήν περίπτωση αὐτή φαίνεται νά ἀπορρίπτεται ἡ ὑπαρξη τῆς Μίας ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας σέ δεσμικό ἐπίπεδο. Ὅμως παράλληλα γίνεται σαφές, ὅτι μέ τήν ὑπερκείμενη Μία Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, πού ἐκτείνεται σ' ὄλόκληρο τόν κόσμο (Κείμενο τοῦ Μονάχου 1982), κοινωνοῦν ὄλες οἱ κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καθώς καί οἱ ἑτερόδοξοι Ρωμαιοκαθολικοί, ὡς νά μὴν ὑφίσταται καμία δογματικοῦ χαρακτήρα διαφοροποίηση μεταξύ μας ὡς πρός τήν πίστη, τή δομή καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδῶ εἶναι ἐμφανής μιᾶ ἰδιότυπη ἀπο-

δοχή ἐξ ἀμφοτέρων τῶν διαλεγόμενων μερῶν τῆς Προτεσταντικῆς θεωρίας τῶν κλάδων (Branch Theory).

Ὁ παρατιθέμενος στήν παράγραφο 3 προβληματισμός γιά τίς ἐκκλησιολογικές καί κανονικές συνέπειες, οἱ ὀποῖες ἀπορρέουν ἀπό τή μυστηριακή φύση τῆς Ἐκκλησίας, δά ἔπρεπε νά ἀφορᾷ ἀποκλειστικά καί μόνο τίς τοπικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Δέν εἶναι θεολογικῶς ὀρθό, καί εἰδικότερα δέν εἶναι ἐκκλησιολογικῶς ἐπιτρεπτό, νά διερευνοῦν οἱ Ὁρθόδοξοι ἀπό κοινοῦ καί «ἐπί ἴσοις ὄροις» μέ τούς ἑτεροδόξους ζητήματα πού ἀπορρέουν ἀπό τή μυστηριακή φύση τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εἶναι λ.χ. ἡ δεσμική δομή τῆς. Κάτι τέτοιο δέν μαρτυρεῖται ἀπό τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ὑπάρχει ἱστορικό προηγούμενο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Καί τοῦτο, ἐπειδή τά θεολογικά καί δεσμικά ἐπίπεδα τῆς Ὁρθοδοξίας καί τῆς ἑτεροδοξίας εἶναι ἀσύμπτωτα. Εἶναι φυσιολογικό ἡ δογματική διαφοροποίηση ἀνάμεσα στήν Ὁρθοδοξία καί τόν Ρωμαιοκαθολικισμό νά ἀντανακλᾷται ἀναπόφευκτα ὄχι μόνο στό δεσμικό ἐπίπεδο, ἀλλά καί στή σύνολη ἐκκλησιαστική ζωή τῶν πιστῶν τους.

3. Στό τέλος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας γίνεται μιᾶ διευκρινιστική ὑποσημείωση. Τό περιεχόμενο τῆς ὑποσημείωσης δημιουργεῖ ἔντονο προβληματισμό ὡς πρός τήν ὀρθότητά του. Ἡ ἄποψη τῆς Ὁρθόδοξης Ἀντιπροσωπείας, ὅτι ἡ χρήση τῶν ὄρων: «ἡ Ἐκκλησία», «ἡ ἀνά τόν κόσμο Ἐκκλησία», «ἡ ἀδιαίρετος Ἐκκλησία» καί «τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ» στό παρόν Κείμενο «δέν ὑπονομεύει τήν αὐτοαντίληψη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὡς τῆς μίας, ἀγίας, καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας περί τῆς ὀποίας ὀμιλεῖ τό Σύμβολο τῆς Πίστεως», εἶναι ἄκρως μετέωρη ὡς πρός τό περιεχόμενο τοῦ κοινοῦ Κειμένου. Καί τοῦτο, γιατί οἱ συνυπογράφωντες Ρωμαιοκαθολικοί δηλώνουν στήν ἴδια ὑποσημείωση ὅτι ἔχουν «τήν αὐτο-ἐπίγνωση» ὅτι «ἡ μία, ἀγία, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία “ὑφίσταται ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ” (Lumen Gentium, 8)» καί ὅτι «τοῦτο δέν ἀποκλείει τήν ἀναγνώριση ὅτι στοιχεῖα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας

εἶναι παρόντα ἐκτός τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας». Ὁ αὐτοπροσδιορισμός τῶν Ὁρθοδόξων καί τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἀντίστοιχα εἶναι διαμετρικά ἀντίθετος. Εἶναι κραυγαλέα ἡ διαφωνία τῶν δύο διαλεγόμενων μερῶν γιά τήν ταυτότητα τῆς ἐμπειρικῆς, τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό τά παραπάνω εἶναι προφανές ὅτι τό χάσμα ἀνάμεσα στούς Ὁρθοδόξους καί στούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι στήν πραγματικότητα τεράστιο καί πρὸς τό παρόν θεολογικῶς ἀγεφύρωτο.

Κατά συνέπεια, κάθε ἄλλη ἐπιμέρους συμφωνία ἔχει πολύ μικρή σημασία, εἶναι συμφωνία ἐξωτερικῶν τύπων, ἀλλά οὐσιαστικά ἀθεμελίωτη καί ἀμφισβητούμενη, γιατί ἡ ὁποιαδήποτε συμφωνία θά πρέπει νά νοσηματοδοτεῖται ἀπό τήν ταυτότητα καί τό χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τοῦ μυστηριακοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι λογικῶς καί θεολογικῶς παράδοξο, πῶς μέ τίς παραπάνω διαμετρικά ἀντίθετες ἐκκλησιολογικές τοποθετήσεις προέκυψε Κείμενο κοινῆς ἀποδοχῆς γιά τή Μικτή Διεθνή Ἐπιτροπή.

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

I. Συνοδικότητα

4. Ὅσα ἀναφέρονται στίς παραγράφους 5 καί 6 τοῦ Κειμένου γιά τή συνοδικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀντανακλάσεως τοῦ μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος, προϋποθέτουν σιωπηρῶς ὅτι Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί εἴμαστε μέλη τῆς Μίας Ἐκκλησίας, πού ὀρίζει τό Σύμβολο τῆς Νικαίας. Ἡ δογματική ὁμως συνείδηση τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν, ὡς αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλά καί ἡ λειτουργική πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἐπιβεβαιώνει αὐτήν τήν αὐτοσυνειδησία, περιορίζουν ἀποκλειστικά καί μόνον στούς Ὁρθοδόξους τήν ἰσχὺ τῶν γραφομένων στίς δύο παραπάνω παραγράφους τοῦ Κειμένου, θεωρώντας παγίως τούς ἑτεροδόξους ἀκοινώνητους στά μυστήριά της.

5. Ὡς λογική συνέπεια τῶν παραπάνω, τό κοινό Κείμενο, στήν ἐπόμενη παράγραφο 7, προϋποθέτει σαφῶς ὅτι Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί

ἔχουν τά ἴδια μυστήρια. Ἀλλά κι ἐδῶ προσκρούουμε στή διαφορά τῆς περί Χάριτος δογματικῆς διδασκαλίας. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει καθορίσει δογματικά πῶς ἡ Χάρη πού παρέχουν τά μυστήριά της εἶναι ἡ ἄκτιστη καί μεθεκτὴ θεότητα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ θεωροῦν τή Χάρη αὐτή ὡς κτιστή. Εἶναι φανερό ὅτι τό Κείμενο τῆς Ραβέννας ὁμογενοποιεῖ διαμετρικά ἀντίθετα πράγματα, ὁμογενοποιεῖ δηλαδή τό κτιστό μέ τό ἄκτιστο.

Ἐπιπροσθέτως, ἔχουμε τή γνώμη ὅτι ἡ τελευταία πρόταση τῆς παραγράφου 7 προκαλεῖ ἔντονα τή συνείδηση τῶν Ὁρθοδόξων. Ἡ διατύπωση τοῦ Κειμένου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Κοινή μας διδασκαλία εἶναι ὅτι ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη 'τό χρίσμα ἀπό τοῦ Ἁγίου' (Α΄ Ἰω. 2,20 καί 27), ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ποιμένων του, δέν δύναται νά σφάλῃ εἰς θέματα πίστεως (πρβλ. Ἰω. 16, 13)». Ἐντελῶς αὐθόρμητα ἐδῶ γεννᾶται τό λογικό ἐρώτημα: ἂν ἰσχύει τό παραπάνω λεχθέν, πῶς συνέβει νά σφάλουν οἱ αἰρετικοὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν πολλαπλῶς σέ θέματα πίστεως; Πῶς συνέβει νά σφάλουν στήν πίστη Πάπες, ὅπως ὁ Ὀνώριος, καί Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς, ὅπως ὁ Νεστόριος, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταδικαστεῖ ἀπό Οἰκουμενικές Συνόδους ὡς αἰρετικοί; Πάντως, θά πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι καί ὁ ὀρθόδοξος πιστός δέν διασφαλίζεται ἀπό τήν πλάνη μηχανι-

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει καθορίσει δογματικά πῶς ἡ Χάρη πού παρέχουν τά μυστήριά της εἶναι ἡ ἄκτιστη καί μεθεκτὴ θεότητα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ θεωροῦν τή Χάρη αὐτή ὡς κτιστή. Εἶναι φανερό ὅτι τό Κείμενο τῆς Ραβέννας ὁμογενοποιεῖ διαμετρικά ἀντίθετα πράγματα, ὁμογενοποιεῖ δηλαδή τό κτιστό μέ τό ἄκτιστο.

στικῶς, ἔχοντας λάβει ἀπλῶς τό χρίσμα καί εὐρισκόμενος σέ κοινωνία μέ τοὺς ποιμένες του. Ἀπό τήν πλάνη διασφαλίζεται ὁ πιστός μόνον ὅταν παραμένει ζωντανός στό σῶμα τῆς Μίας Ἐκκλησίας. Καί παραμένει ζωντανός, ὅταν ἔχει καί

ἐνεργό μέσα του τῆ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἔλαβε μέ τό χρίσμα. Αὐτό ὅμως προϋποθέτει ὀρθή πίστη, τήρηση τῶν ἐντολῶν καί μυστηριακή ζωή. Μόνο μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἔχει ἐνεργό τήν ὀρθή δογματική συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε εἶναι καί σέ θέση νά ἀνακρίνει τήν πίστη τῶν ποιμένων του καί τότε μόνον νά τοὺς ἀκολουθεῖ, σύμφωνα μέ ὅσα λέει καί ὁ ἱερός Χρυσόστομος^δ, σχολιάζοντας τό χωρίο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν..., ὧν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμησθε τήν πίστιν» (Εβρ. 13,7).

6. Μέ βάση ὅλα ὅσα εἶπαμε μέχρι τώρα, ἤχει προβληματικά ἢ διατύπωση τῆς 8ης παραγράφου. Σημειώνεται σ' αὐτήν χαρα-

κτηριστικά: «Διακηρύσσοντες τήν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας... οἱ ἐπίσκοποι», καί συνεχίζει μέ παράθεση ἀπό τό Κείμενο τοῦ Βάλαμο, παράγραφος 40: «Ὡς διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων οἱ ἐπίσκοποι εἶναι ὑπεύθυνοι διά τήν κοινωνίαν ἐν τῇ ἀποστολικῇ πίστει...». Καταρχήν, ποιῶς Ἐκκλησίας τήν πίστη διακηρύσσουν οἱ ἐπίσκοποι; Τῆς μίας Παγκόσμιας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, στήν ὁποία μετέχουν ἰσοτίμως Ὀρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί; Ἄν πρόκειται γι' αὐτήν τήν ἐκκλησία, τότε γίνεται σαφές πλέον ὅτι οἱ σοβαρότατες διαφορές μας στό δόγμα δέν σημαίνουν τίποτε ἀπό ἐκκλησιολογική ἄποψη. Μιά τέτοια ὅμως θεώρηση ἀντίκειται στό γράμμα καί στό πνεῦμα τῶν ἐπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν μελέτη τῶν Πρακτικῶν τους.

Καί ἕνα δεύτερο ἐρώτημα: παραμένουν οἱ ἐπίσκοποι διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, ὅταν ἔμμο-να σφάλλουν στό ἐκπεφρασμένο δόγμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως λ.χ. οἱ Ρωμαιοκαθολικοί μέ τό

Filioque; Ἄλλη ἀλήθεια πάντως ἐκφράζουν ἐδῶ τά Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μέ τίς καθαιρέσεις καί τοὺς ἀφορισμούς τους. Εἶναι γι' αὐτό πρακτικῶς καί λογικῶς ἀσυνεπές γιά μᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους νά θεωρήσουμε τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς ὡς ἐπισκόπους ὑπευθύνους «διά τήν κοινωνίαν ἐν τῇ ἀποστολικῇ πίστει», ὅταν κατά τοὺς Ὀρθοδόξους οἱ Ρωμαιοκαθολικοί διά

τοῦ Filioque φαλκίδευσαν τήν ἀποστολική πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

7. Στίς παραγράφους 9-11 καί 18-33 ἐπαναβεβαιώνεται, ὅτι οἱ ἑκατέρωθεν ἐπίσκοποι θεωροῦνται ὡς ἐπίσκοποι τῆς Μίας Ἐκκλησίας καί οἱ κατά τόπους Ἐκκλησίες ὡς φανέρωση τῆς Μίας καί μόνης Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί εὐλο-γα, ὅπως σημειώ-

νεται στήν παράγραφο 11, «ἡ διακοπή τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας σημαίνει τόν τραυματισμό ἑνός ἐκ τῶν οὐσιωδῶν χαρακτηριστικῶν τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή τῆς καθολικότητάς της». Ἡ διατύπωση αὐτή τοῦ Κεμένου τῆς Ραβέννας ἀποτελεῖ πρόκληση στίς συνειδήσεις τῶν Ὀρθοδόξων πιστῶν, ἐπειδή γιά μᾶς ἡ διακοπή τῆς διαμυστηριακῆς κοινωνίας μέ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς θεωρεῖται παγίως ὡς φυσική συνέπεια τῆς μῆ ταυτότητάς μας μέ αὐτούς ὡς πρός τήν ὀρθή πίστη.

II. Ἐξουσία

8. Στό κεφάλαιο γιά τήν ἐξουσία, παράγραφος 15, λέγει τό κοινό Κείμενο: «Ἡ Ἐκκλησία, διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖον εἶναι παρόν ἐν αὐτῇ, αὐθεντικῶς ἐρμηνεύει τήν Ἁγίαν Γραφήν...». Ἐδῶ τίθεται εὐλόγα τό ἐρώτημα: Ἡ ἐπίσημη προσθήκη τοῦ Filioque στό Σύμβολο τῆς Πίστewος ἀπό τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς ἀποτελεῖ

Ὁ Πάπας στό σύνθρονο κατά τήν ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στήν θρονική ἑορτή τοῦ Φαναρίου τόν Νοέμβριο τοῦ 2006. Ἀριστερά ὁ Συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης.

καί γιά μᾶς τούς Ὁρθοδόξους αὐθεντική ἐρμηνεία τῆς Ἐκκλησίας διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

III. Ἡ τριπλῆ πραγμάτωσις τῆς Συνοδικότητος καί τῆς ἐξουσίας

9. Ἡ δεμελιακοῦ χαρακτήρα ἀσυμφωνία τῶν Ὁρθοδόξων μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς στήν Ἐκκλησιολογία τους συναντᾶται στήν παράγραφο 32, ὅταν ὅμως αὕτη συνδυαστεῖ μέ τήν ὑποσημείωση 1 τῆς παραγράφου 4, στήν ὁποία ἤδη ἀναφερθήκαμε. Στήν παράγραφο 32 σημειώνεται τό ἐξῆς: «Συμφῶνως πρός τήν θέλησιν τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καί ἀδιαίρετος, ἡ αὕτη πάντοτε καί πανταχοῦ. Ἀμφοτέραι αἱ πλευραὶ ὁμο-

λογοῦν εἰς τό Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καί καθολική». Ἄν ὅμως ἰσχύει αὐτό καί γιά τίς δύο πλευρές, τότε σίγουρα μία ἀπό τίς δύο δέν μπορεῖ νά εἶναι Ἐκκλησία, σύμφωνα μέ τόν αὐτοπροσδιορισμό τους πού γίνεται στήν ὑποσημείωση 1, παράγραφος 4, ἐπειδή ἐκεῖ καθεμία διεκδικεῖ τήν αὐθεντικότητα καί ἀποκλειστικότητα τῆς Μίας Ἐκκλησίας. Κατά συνέπεια, ἔμεῖς τουλάχιστον, βλέπουμε ὅτι στήν πραγματικότητα τό ἐκκλησιολογικοῦ χαρακτήρα χάσμα ἀνάμεσα στίς δύο πλευρές εἶναι πρός τό παρόν ἀγεφύρωτο. Καί αὐτό ὀφείλεται, κατά τήν γνώμη μας, στήν ἐσφαλμένη μέθοδο τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου, στήν υἱοθέτηση δηλαδή τοῦ «ἐπί ἴσοις ὅροις» διαλόγου μέ παρούσες τίς διαφορές στό δόγμα.

10. Ἡ διατύπωση τοῦ κοινοῦ Κειμένου στήν παράγραφο 33, ὅτι «μία τοπική Ἐκκλησία δέν δύναται νά ἀλλοιώσῃ τό Σύμβολον τῆς Πίστεως, τό ὁποῖον διετυπώθη ὑπό τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων», καθῶς καί ἡ διατύπωση στήν παράγραφο

35, ὅτι οἱ δογματικές ἀποφάσεις καί διατυπώσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων «εἶναι δεσμευτικά δι' ὅλας τάς Ἐκκλησίας καί ὅλους τούς πιστούς, εἰς οἰονδήποτε χρόνον καί τόπον», ἐμφανίζονται νά εἶναι θεωρητικές καί κενές περιεχομένου, ἐφόσον δέν γίνεται καμία ἀναφορά πουθενά στό Κείμενο γιά καταδίκη τοῦ Filioque, ὡς προσθήκης πού ἀντίκειται στίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

11. Στήν παράγραφο 37 γίνεται λόγος οὐσιαστικά γιά τήν ἐκκλησιαστική δογματική συνείδηση τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ, ἡ λειτουργία τῆς δογματικῆς συνειδήσεως τῶν μελῶν τῆς Μίας Ἐκκλησίας ἐπεκτείνεται «ἐπί ἴσοις ὅροις» καί στοῖς ἑτεροδόξους. Ἡ ἐπέκταση αὕτη συνιστᾶ εἴτε

τήν ἀκύρωση τῆς διαχρονικῆς λειτουργίας τῆς ὀρθῆς (ὀρθόδοξης) δογματικῆς συνειδήσεως εἴτε τό λιγότερο σχετικοποιεῖ ἐπικίνδυνα τή σημασία της. Ὅμως ἡ δογματική συνείδηση ἐξ ὀρισμοῦ δέν μπορεῖ νά λειτουργεῖ ἐκτός τῆς Μίας Ἐκκλησίας, δίνοντας ἔτσι ἄλλοθι ἐγκυρότητας στήν ἑτεροδοξία. Ἡ ὀρθή δογματική συνείδηση εἶναι καρπός τῆς ἐνεργοποιημένης παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σ' ἐκεῖνα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πού βιώνουν «ἐν πάσῃ αἰσθήσει» τήν ἄκτιστη θεοποιό Χάρη. Αὐτά τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐξέφρασαν πάντοτε τή συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τή διαχρονική δηλαδή ἐκείνη συνείδηση πού εἶναι ἡ ὑψιστή αὐθεντία στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί ὑπέρκειται τῆς μονομεροῦς αὐθεντίας τῶν ἐπισκόπων ἀλλά καί τῶν συνόδων.⁷

12. Τά μέλη τῆς Μικτῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς στήν παράγραφο 39 ἀποφαίνονται, ὅτι τό Σχίσμα μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσεως «κατέστησεν ἀδύνατον τήν σύγκλησιν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐν

Ἡ ὑπογραφή τῆς Κοινῆς Διακήρυξης ἀπό τόν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ' καί τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο. Φανάρι 2006.

τῆ αὐστηρῆ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου». Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐδῶ καταδικάζεται ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός, ἐπειδὴ ἔχει πραγματοποιήσει μονομερῶς ἄλλες 14 κατ' αὐτόν Οἰκουμενικές Συνόδους καί ἔχει θεσπίσει νέα δόγματα; Ποιά εἶναι ἡ ἀκριβὴς σημασία τοῦ «ἐν τῆ αὐστηρῆ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου»; Κατὰ τὴ γνώμη μας, ὁ παραπάνω ἰσχυρισμός τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι αὐθαίρετος, ὡς ἀτεκμηρίωτος, καί ὀφείλεται μᾶλλον σὲ σύγχυση ἐκκλησιολογικοῦ χαρακτήρα. Φαίνεται στὴν πράξη ὡς νὰ μὴ λαμβάνει ὑπόψη ὅσα ὀρθῶς γράφτηκαν στὴν παράγραφο 32 τοῦ Κειμένου, ὅτι δηλαδή «συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος, ἢ αὐτὴ πάντοτε καὶ πανταχοῦ». Κατὰ συνέπεια, ἡ Ἐκκλησία δὲ ὑφίσταται ὡς τὸ ἓνα, τὸ πλήρες καὶ ἀκέραιο Θεανθρώπινο σῶμα ἕως τῆς συντελείας, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγιογραφικὴ μαρτυρία. Καί φυσικά, δὲ ὑφίσταται μὲ ὅλες ἀνεξαιρέτως τίς λειτουργίες της, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἔκπτωση μεμονωμένων μελῶν της ἢ καὶ ὁλόκληρων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἐξαιτίας σχίσματος ἢ αἱρέσεως. Δέν ὑπάρχει καμία πατερικὴ δεμελίωση, κατὰ τὴ γνώμη μας, γιὰ τὴν ἀδυναμία πραγματοποιήσεως Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐξαιτίας σχισμάτων ἢ αἱρέσεων. Ἡ οἰκουμενικότητα δέν εἶναι ἀπλῶς γεωγραφικὴ ἔννοια, ἀλλὰ καὶ ποιοτικὴ ἔννοια, ἀκόμη καὶ ἔννοια διαχρονικὴ.

Ἀντιλαμβανόμαστε τὴ λογικὴ τοῦ κοινοῦ Κειμένου, ἀλλὰ δέν συμφωνοῦμε μὲ αὐτήν. Ὅλο τὸ Κείμενο, ὅπως καὶ ἡ παρούσα παράγραφος, θεωρεῖ ἐσφαλμένα, κατὰ τὴ γνώμη μας, ὅτι Ὁρθόδοξοι καὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ συνιστοῦν τοπικὲς Ἐκκλησίες, πού βρίσκονται σὲ σχίσμα, ἀλλὰ παρά ταῦτα ἀμφότερες ἀνήκουν στὴ Μία Ἐκκλησία ἢ, κατὰ τὴν ὑποσημείωση 1, ἔχουν τὴν αὐτοσυνειδησία ὅτι κάθε μία συνιστᾷ κατὰ ἀποκλειστικότητα τὴ Μία Ἐκκλησία.

Δέν συμφωνοῦμε ἐπιπροσθέτως καὶ μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ Σχίσματος γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῆς σχέσεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς μὲ τὴ Λατινικὴ Δύση. Μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ αὐτὸ ἐλαχιστοποιοῦνται οἱ διαφορὲς μεταξύ Ὁρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, ἐνῶ εἶναι γνωστὸ ὅτι πρόκειται γιὰ μεγάλες δογματικὲς διαφορὲς, οἱ ὁποῖες δυστυχῶς πρὸς τὸ παρόν δέν ἔγιναν ἀντι-

κείμενο συζητήσεως στοὺς Θεολογικοὺς Διαλόγους τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς.

13. Θεολογικά, ἀτυχῶς, ἡ Μικτὴ Διεθνῆς Ἐπιτροπὴ στὴν παράγραφο 41 θεωρεῖ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ σήμερα διηρημένη καὶ κάνει λόγο γιὰ «τὴν περίοδο τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας», τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἐκκλησιολογικῶς ὄχι μόνον ἀπαράδεκτο, ἀλλὰ ἔρχεται καὶ σὲ ἐσωτερικὴ ἀντίφαση πρὸς τὸ ἴδιο τὸ κοινὸ Κείμενο. ἀφοῦ στὴν παράγραφο 32, ὅπως εἶδαμε, ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖται ὡς «μία καὶ ἀδιαίρετος».

14. Τὸ θέμα τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ τὸ εἶδος τοῦ πρωτείου του στὴν κοινωνία ὄλων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν προαναγγέλλεται στὴν παράγραφο 45, ὅτι «ἀναμένεται νὰ μελετηθῇ εἰς μεγαλύτερον βάθος». Ἐπειδὴ, ὅπως γνωρίζουμε, προβλέπεται νὰ συζητηθεῖ στὴν ἐπόμενη Συνέλευση τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς, δέν δὲ προχωρήσουμε τώρα σὲ θεολογικὴ κριτικὴ τῶν ὄσων ὑπὸ μορφὴ προβληματισμῶν γράφονται στὸ παρόν Κείμενο.

Μόνον τοῦτο δὲ ποῦμε, ὅτι ποτέ ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία δέν ἀνεγνώρισε στὸν ἐπίσκοπο Ρώμης αὐθεντία σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Ἡ ὑπέρτατη αὐθεντία στὴν ἀνά τὴν οἰκουμένη Ἐκκλησία ἀσκεῖτο πάντοτε καὶ μόνον ἀπὸ τίς Οἰκουμενικὲς Συνόδους.

Θὰ θέλαμε ὅμως νὰ δέσουμε ἐδῶ καὶ κάποια εὐλόγα ἐκκλησιολογικὸν χαρακτήρα ἐρωτήματα:

Εἶναι δυνατόν ὡς Ὁρθόδοξοι νὰ δεχθοῦμε τὸ παπικὸ πρωτεῖο, ὅπως αὐτὸ κατανοήθηκε καὶ ἐρμηνεύτηκε ἀπὸ τὴν Α΄ Βατικανὴ Σύνοδο;

Μποροῦμε δηλαδή νὰ δεχθοῦμε τὸ παπικὸ πρωτεῖο τῆς λεγόμενης ἐξουσίας-διακονίας, πού λειτουργεῖ στὴν πραγματικότητα ὡς ὑπερεκκλησία, ἀφοῦ ὁ Πάπας, ὡς ἀλάθητος ἐκφραστὴς τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀντίθετος ἀκόμη καὶ μὲ τίς ἀποφάσεις μιᾶς Οἰκουμενικῆς Συνόδου;

Εἶναι δυνατόν νὰ δεχθοῦμε ἓναν ἄνθρωπο στὴν Ἐκκλησία ὡς ἀλάθητο; Εἶναι δυνατόν δηλαδή νὰ δεχθοῦμε ἓναν ἄνθρωπο νὰ παίρνει τὴ θέση τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας;

Μπορούμε νά συνυπάρξουμε ἐκκλησιολογικά μέ τόν Ρωμαιοκαθολικισμό, ὅταν αὐτός -διατηρώντας τό Filioque καί τό παπικό πρωτεῖο τῆς ὑπερεκκλησίας- ἀκυρώνει οὐσιαστικά τήν Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία θεώσεως» τοῦ ἀνθρώπου;

Μήπως οἱ Ρωμαιοκαθολικοί μᾶς ἔδωσαν δείγματα ἀλλαγῆς τῆς θεολογίας καί τῆς Ἐκκλησιολογίας τους;

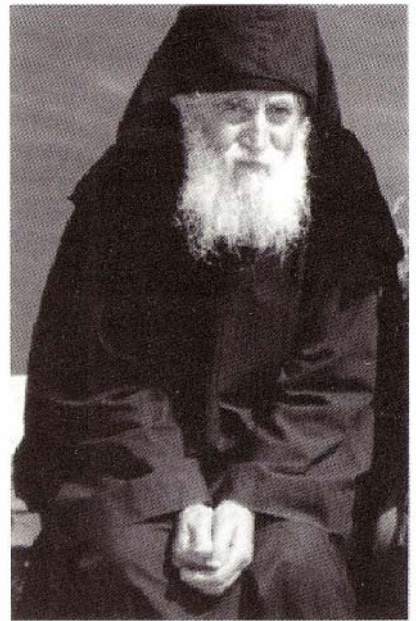
Ἦ μήπως ὀδεύουμε μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς σέ μιά ἐνότητα πλήρους κοινωνίας μεταξύ μας, χωρίς νά ἀφαιρεθεῖ τίποτε τό οὐσιώδες ἀπό κανέναν, διατηρώντας ἔτσι ἀμοιβαίως τήν διαφορετικότητα μας. ὅπως δηλαδή ὀραματίζεται τήν ἐνότητα αὐτή ὁ Καρδινάλιος κ. Κάσπερ, σύμφωνα μέ τήν συνέντευξή του στό Ἀθηναϊκό Πρακτορεῖο Εἰδήσεων, τόν Νοέμβριο τοῦ 2008; Μία τέτοια ἐνότητα ὅμως μέ πλήρη κοινωνία ἀπό τή μιά καί διαφορετικότητα στό δόγμα ἀπό τήν ἄλλη ἐμφορεῖται ἀπό ὅποιοδήποτε ἄλλο πνεῦμα, ἐκτός ἀπό τό Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας. Γι' αὐτό καί μιά τέτοια ἐνότητα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ποτέ στήν Ἐκκλησία.

Σέ τελευταία ἀνάλυση, μήπως αὐτήν τήν οὐνιτικοῦ προτύπου ἐνότητα ζητᾷ ὁ Πάπας μέ τήν ἀναγνώριση τοῦ πρωτείου του ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία;

15. Στήν τελευταία παράγραφο 46, τά μέλη τῆς Μικτῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς γιά τόν Θεολογικό Διάλογο δηλώνουν πώς εἶναι πεπεισμένα, ὅτι τό κοινό Κείμενο «παρουσιάζει θετική καί σημαντική πρόοδο εἰς τόν διάλογόν μας καί ὅτι παρέχει σταθεράν βάση διά μελλοντικήν συζήτησιν τοῦ ζητήματος τοῦ πρωτείου εἰς τό παγκόσμιον ἐπίπεδον ἐντός τῆς Ἐκκλησίας». Μετά ὅμως ἀπ' ὅσα ἐκδέσαμε στήν εἰσήγησή μας, εἶναι προφανές ὅτι ἀμφισβητοῦμε καίρια ὄχι μόνο τήν «θετική καί σημαντική πρόοδο» τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου ἀλλά κυρίως «τήν σταθερή βάση» γιά τήν μελλοντική συζήτηση τοῦ πρωτείου.

Ἡ ἐκφραζόμενη, ἄλλωστε, ἐλπίδα τῶν μελῶν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς «νά οἰκοδομήσωμεν ἐπί τῆς ἤδη ἐπιτευχθείσης συμφωνίας», εἶναι καί παραμένει, κατά τή γνώμη μας, μετέωρη. Καί τοῦτο, ἐπειδή αὐτή ἡ ἐλπίδα ἐπιχειρεῖται νά θεμελιωθεῖ στήν προσευχή τοῦ Χριστοῦ «ἵνα πάντες ἔν ὧσιν...» (Ἰω. 17,21), τή στιγμή πού ἡ προσευχή τοῦ Χριστοῦ στό βιβλικό κείμενο προϋποθέτει τήν ἀποδοχή καί μετοχή τῶν πιστῶν στήν ἄκτιστη θεία δόξα Του, τῆς ὁποίας τόν ἄκτιστο χαρακτήρα ἀπορρίπτουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοί. Παραμένει ὅμως μετέωρη ἡ ἐλπίδα καί γιατί ἡ «ὑπακοή στό Ἅγιο Πνεῦμα», τήν ὁποία ἐπικαλοῦνται, προϋποθέτει θεολογικά τήν Πνευματολογία τῆς πρώτης χιλιετίας, ἡ ὁποία ἀνατρέπεται κατάφορα ἀπό τήν παραμονή τοῦ Filioque στό Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως.

Εἶναι γι' αὐτό σαφές καί προφανές ἡ ἀντίφαση, μέ τήν ὁποία ὀλοκληρώνεται τό Κείμενο. Ὁμολογεῖται καί ἀπό τά δύο μέρη ὡς κοινή ἡ πίστη τους, παρά τό γεγονός ὅτι, σύμφωνα μέ τήν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ διακοπή τῆς διαμυστηριακῆς κοινω-

Τήν πρακτική αὐτή βλέποντας μέ ἔκδηλη πνευματική ἀνησυχία ὁ μακαριστός Γέροντας π. Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης, παρατήρησε εὐστοχα καί προφητικά:
«Γιά ἄλλοῦ ξεκινήσαμε καί ἄλλοῦ πηγαίνουμε, χωρίς νά τό καταλαβαίνουμε, ὅταν δέν ἀκολουθοῦμε τά χνάρια τῶν Ἁγίων Πατέρων».

νίας τους όφείλεται ούσιαστικά στις δογματικές άποκλίσεις τών Ρωμαιοκαθολικών από τήν κοινή πίστη τών πρώτων χριστιανικών αίωνων.

Γ' ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας τήν κριτική μας στά προβληματικά σημεία του κοινού Κειμένου της Ραβέννας από όρθόδοξη άποψη, δά μπορούσαμε νά πούμε τά εξής:

Στό κοινό Κείμενο ή Όρθόδοξη Έκκλησιολογία έπεκτείνεται καί εφαρμόζεται άνεπίτρεπτα καί στους έτεροδόξους. Αυτό γίνεται άπροϋπόδετα, χωρίς δηλαδή νά λαμβάνονται ύπόψη οί ύφιστάμενες δογματικές διαφορές, πράγμα πού νομιμοποιεί έκκλησιολογικά τήν έτεροδοξία καί τήν εξισώνει μέ τήν Όρθοδοξία.

Ό έκκλησιολογικός αυτός νεωτερισμός διαποτίζει όλο τό κοινό Κείμενο καί έκβάλλει σέ έπιμέρους έκκλησιολογικές παραδοξότητες,⁸ οί όποτες άλλοιώνουν τήν έως τώρα αúτοσυνειδησία της Όρθοδοξίας. Τό κοινό Κείμενο δηλαδή φαίνεται νά προϋποθέτει σαφώς, ότι Όρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί άνήκουν στή «Μία Έκκλησία» καί ότι οί Ρωμαιοκαθολικοί έχουν κοινή μέ μᾶς άποστολική πίστη, παρά τήν ταύτιση ούσίας καί ένέργειας στό Θεό, παρά τό Filioque, παρά τήν έσφαλμένη δογματική διδασκαλία τους για τόν κτιστό χαρακτήρα της άκτιστης καί θεοποιού Χάριτος. Όλα τά παραπάνω, στά όποια παραμένουν σταθερά μέχρι σήμερα οί Ρωμαιοκαθολικοί, άκυρώνουν στήν πράξη τό χαρακτήρα της Έκκλησίας ως «κοινωνίας θεώσεως»⁹, μέ τήν όντολογική σημασία του όρου, πραγματική δηλαδή καί όχι συμβολική μετοχή του άνθρώπου στή θεία ζωή. Άκυρώνουν όμως ταυτόχρονα καί τόν ούσιαστικό χαρακτήρα τών μυστηρίων της.

Στηριζόμενοι στή διατύπωση του κοινού Κειμένου -καί χωρίς νά έπεκταθούμε στις άλλες δο-

ματικές διαφοροποιήσεις τών Ρωμαιοκαθολικών, οί όποτες αναφέρονται στό πρωτείο, τό άλάθητο, τό καθαρτήριο πύρ, τήν άσπιλη σύλληψη κ.λπ. -μπορούμε ασφαλώς νά ύποστηρίξουμε ότι ή βάση του διαλόγου, θεολογικώς κρινόμενη, είναι, δυστυχώς, τελείως έσφαλμένη. Καί τουτο, γιατί παραμερίστηκαν θεμελιώδεις θιβλικές καί πατερικές προδιαγραφές-προϋποθέσεις. Γι' αυτό καί ή ούσιαστική άποτυχία του πραγματικού Θεολογικού Διαλόγου είναι προδικασμένη. Ό Θεολογικός Διάλογος όδήγησε ήδη τή Μικτή Διεθνή Έπιτροπή σέ κατάθεση 10 κοινών Κειμένων χωρίς τίς παραπάνω προϋποθέσεις, άφου σέ κανένα κοινό Κείμενο δέν γίνεται λόγος για σαφή καταδίκη τών καινοφανών δογμάτων του Ρωμαιοκαθολικισμού, όπως λ.χ. του Filioque. Τήν πρακτική αιτή βλέποντας μέ έκδηλη πνευματική άνησυχία ό μακαριστός Γέροντας π. Παΐσιος ό Άγιορείτης, παρατήρησε εύστοχα καί προφητικά: «Για άλλου ξεκινήσαμε καί άλλου πηγαίνουμε, χωρίς νά τό καταλαβαίνουμε, όταν δέν ακολουθούμε τά χνάρια τών Άγίων Πατέρων».

Άπό τίς αρχές του 20^{ου} αιώνα, μέ τή γνωστή Πατριαρχική Έγκύκλιο του 1920, άρχισε νά παραμερίζεται ούσιαστικά ή σύσταση του

άγιου Γρηγορίου Παλαμά προς τους Ρωμαιοκαθολικούς καί νά υίοθετούνται άλλες προϋποθέσεις για τό Θεολογικό Διάλογο μέ τους έτεροδόξους. Έτσι, εγκαινιάστηκε μιά άλλη μή Πατερική πορεία, μέ αναπόφευκτη συνέπεια τώρα «νά πηγαίνουμε άλλου, χωρίς (ίσως) νά τό καταλαβαίνουμε». Τό Κείμενο της Ραβέννας, μέ τή θεολογική κριτική του όποιου ασχοληθήκαμε, παρουσιάζει εύγλωττα τίς άρνητικές συνέπειες τών έσφαλμένων προϋποθέσεων του Θεολογικού Διαλόγου καί προδιαγράφει τό ποιόν καί του έπομένου κοινού Κειμένου τόν Όκτώβριο στήν Κύπρο, έκτός καί αν στό μεταξύ αλλάξουν οί προϋποθέσεις του Διαλόγου.

*Δέν συμφωνούμε
μέ τόν χαρακτηρισμό του Σχί-
ματος για τόν προσδιορισμό της
σχέσεως της Όρθόδοξης Άνατο-
λης μέ τή Λατινική Δύση.
Μέ τόν χαρακτηρισμό αυτό έλαχι-
στοποιούνται οί διαφορές μεταξύ
Όρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολι-
κων, ένω είναι γνωστό ότι πρό-
κειται για μεγάλες δογματικές
διαφορές.*

1. Ἡ συμφωνία τῆς πίστεως ἐδῶ δὲν θά πρέπει νά νοηθεῖ ὡς τυπική ἀπλῶς ἀποδοχή τῆς ἀποκαλυφθεῖσας ἀλήθειας, ἀλλὰ θά πρέπει νά νοηθεῖ καί δυναμικά, ὡς ἐνεργός μετοχή ὧν μας στήν ἄκτιστη θεία δόξα, ἐδῶ καί τώρα. Αὐτή ὁμως ἡ ἐνεργός μετοχή στήν ἄκτιστη θεία Χάρη καί δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ προϋποθέτει ὅπωςδήποτε ὄχι μόνο τήν ἀπόλυτη ταυτότητα τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἀλλὰ καί τά θεουργά μυστήρια, μαζί μέ τήν ἔμπονη ἀγαπητική τήρηση τῶν ἐντολῶν.

2. Βλ. *Περί τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*, Λόγος Α΄, 4, 27-31, Π. Χρήστου, τ. Α΄, σ. 31: «Ἦν οὖν ἄρα τῶν δικαιοτάτων μηδέ λόγον ἀξιοῦν ὑμῶς, εἰ μή τοῦ προστιθέναι τῷ ἱερῷ συμβόλῳ παύσησθε, τῆς δέ παρ' ὑμῶν προσθήκης παρ' ὑμῶν ἐκβεβλημένης πρότερον, ἔπειτα ζητεῖν, εἰ καί ἐκ τοῦ υἱοῦ ἢ οὐχί καί ἐκ τοῦ υἱοῦ τοῦ πνεύματος τὸ ἅγιον, καί τὸ ἀναφέν τοῖς θεοφόροις συνοδοῦν κυροῦν».

3. Εἶναι σαφές ἀπό τήν Ἁγία Γραφή, ὅτι πρὶν τήν ἀποδοχή τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τοὺς ἑτεροδόξους ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μιᾶ ὄχι γιὰ θεολογικό διάλογο ἀλλὰ γιὰ παραίνεση καί νουθεσία μέ σαφεῖς περιορισμούς (ἕως δύο φορές). Βλ. *Τίτ.* 3,10: «αἰρετικόν ἄνθρωπον μετά μίαν καί δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος ὢν αὐτοκατάκριτος». Ἐδῶ πρόκειται γιὰ συμβουλή μέ εὐσπλαχνικό, παρηγορητικό, ἐνθαρρυντικό καί ταπεινό τρόπο. χωρίς φανατισμό καί μισαλλοδοξία. γιὰ τήν ἐπάνοδο στήν βιούμενη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἐκκλησιαστική ἀλήθεια, στήν πίστη τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

4. Βλ. Μ. Ἀθανασίου, *Περί τῶν γεγεννημένων παρ' Ἀρειανῶν* 36, Β.Ε.Π. 31, 260-261: «Οὐ γάρ οἷόν τε συνῶδω συναριθμηθῆναι τοὺς περὶ πίστιν ἀσεβοῦντας, οὐδέ προκρίνεσθαι πράγματος ἐξέτασιν τῆς περὶ πίστεως ἐξετάσεως. Χρή γάρ πρῶτον πᾶσαν περὶ τῆς πίστεως διαφωνίαν ἐκκόπτεσθαι καί τότε τήν περὶ τῶν πραγμάτων ἔρευναν ποιεῖσθαι. Καί γάρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός οὐ πρότερον ἐδεδράπευσε τοὺς πάσχοντας, πρὶν ἂν δείξωσι καί εἴπωσιν ὁποῖαν πίστιν εἶχον εἰς αὐτόν. Ταῦτα παρὰ τῶν Πατέρων ἐμάδομεν...». Ὁ Χριστός δηλαδή καί ἡ Ἐκκλησία Του ἐνεργοῦν θεραπευτικά μόνο μέ τήν προϋπόθεση τῆς ὀρθῆς καί θερμῆς πίστεως. Πρβλ. *Μάρκ.* 9, 23-25.

5. Ἡ ἄποψη ὅτι δὲν ὑπάρχει πραγματική κοινωνία Θεοῦ καί ἀνθρώπου, κατὰ τὸν ἅγιο Συμεὼν τὸν Νέο Θεολόγο, «πᾶσαν ἀνατρέπει τοῦ Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τήν οἰκονομίαν καί φανερώς ἀπαρνεῖται τήν ἀνακαίνισιν τῆς φθαρείσης εἰκόνας» (*Κατηχήσεις* 32, 49-58, SC τ. 113, σ. 242).

6. Βλ. *Υπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν*, *Ὀμιλία* ΙΔ΄, Ι. ΕΠΕ 25, σ. 372: «Πῶς οὖν ὁ Παῦλος φησι: 'πειθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε'; Ἀνωτέρω

εἰπὼν, 'ὢν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν', τότε εἶπε, 'πειθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε'. Τί οὖν, φησίν, ὅταν πονηρός ἦ, καί μὴ πειθώμεθα; Πονηρός, πῶς λέγεις; εἰ μὲν πιστεῶς ἔνεκεν, φεῦγε αὐτόν καί παραιτήσῃ, μὴ μόνον ἂν ἄνθρωπος ἦ, ἀλλὰ καὶ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ κατιῶν· εἰ δέ βίου ἔνεκεν, μὴ περιεργάζου. Καί τοῦτο οὐκ οἰκοδεν λέγω τὸ ὑπόδειγμα, ἀλλ' ὑπὸ τῆς θείας Γραφῆς... ἐπεὶ καί τὸ 'μὴ κρίνετε. Ἴνα μὴ κριθῆτε', περὶ βίου ἐστίν, οὐ περὶ πίστεως».

7. Βλ. *Ἐγκύκλιος τῶν τεσσάρων Πατριάρχων τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν Πάπα Πίον Θ΄* (1848): «παρ' ἡμῖν οὔτε Πατριάρχαι οὔτε Σύνοδοι ἐδυνήθησάν ποτε εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστής τῆς θρησκείας ἐστίν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἧτοι αὐτός ὁ λαός, ὅστις θέλει τὸ θρησκευμα αὐτοῦ αἰώνως ἀμετάβλητον καί ὁμοειδές τῷ τῶν Πατέρων αὐτοῦ», στό: Ἰ. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. Β΄, Ἀθῆναι 1961, σ. 920. Πρβλ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, *Ἡ ποιμαντική διακονία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνας*, Πειραιεύς 1976, σ. 110-112: «Ὅσον ἀφορᾷ δέ εἰς τὴν διοίκησιν καί τὴν διδασκαλίαν ἢ συμμετοχή τοῦ λαοῦ εἶναι θεμελιώδης ἐφ' ὅσον οὗτος, χαρισματοῦχος ὢν καί διδακτός Θεοῦ, ἀποτελεῖ μετά τοῦ κλήρου τὴν ἀγρυπνοῦσαν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἧτις μαρτυρεῖ (κρίνει, διακρίνει, ἐγκρίνει καί ἀποδέχεται, ἢ κατακρίνει καί ἀπορρίπτει) τὴν διδασκαλίαν καί τὰς πράξεις τῆς ἱεραρχίας, ὡς ἀπεφάνθησάν καί οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ αὐτῶν τῆς 6ης Μαΐου 1948». Σχετικῶς βλ. Μητροπολίτη Ἱεροδέου Βλάχου, *Ἀνατολικά, τόμ. Α΄*, σ. 381-382, καί Πρωτ. Θεοδώρου Ζήση, *Ἡ Ἱερά Σύνοδος καί ὁ Πάπας*, Θεσ/νίκη 2001.

8. Α.χ. συνοδικότητα μέ ὀρθοδόξους καί ἑτεροδόξους ἰσότημα - ταυτότητα μυστηρίων Ὀρθοδόξων καί ἑτεροδόξων - ἐπέκταση τῆς δογματικῆς συνειδήσεως στοὺς ἑτεροδόξους - «τραυματισμός» τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐξαιτίας διακοπῆς τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας - ἀποστολικῆς διαδοχῆς - διηρημένη ἢ Μία Ἐκκλησία.

9. Γιὰ τοὺς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησία εἶναι τὸ μυστηριακὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πού τὸ συνιστοῦν ὁ λαός τοῦ Θεοῦ μέ τὴν ἡγεσία του ὡς «κοινωνία θεώσεως». Ἡ Ἐκκλησία, ὅταν παύει νά λειτουργεῖ ὡς «κοινωνία θεώσεως», παύει νά ὑπάρχει καί ὡς Ἐκκλησία. Ὁ ἄνθρωπος σώζεται, ὅταν ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὴ φθορά καί τὸ θάνατο. Καί αὐτὸ πραγματοποιεῖται μόνο μέ τὴν προσωπική μετοχή στήν ἄκτιστη θεία ζωή, πού παρέχεται μόνο στήν Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία θεώσεως». Βλ. σχετικὰ Γ. Μαντζαρίδη, «Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στήν ἱστορία καί τὸ παρόν», στό συλλογικὸ τόμο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου, *Πρακτικά Διεθνῶν Ἐπιστημονικῶν Συνεδρίων Ἀθηνῶν καί Λεμεσοῦ*, Ἁγιον Ὄρος 2000, σελ. 59.

Τό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος καί ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Ὁ πατήρ Πέτρος Ἄλμπαν Χίρς, ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ν. Προφήτη Ἡλία Πετροκεράσων Θεσσαλονίκης, εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καί ὑποψήφιος διδάκτορας στή δογματική θεολογία μέ θέμα: Τό Βάπτισμα τῶν Χριστιανῶν κατά τή Δευτέρα Βατικάνειο Σύνοδο: Μία Ὁρθόδοξη Κριτική. Ἀνατράφηκε στήν Ἀγγλικανική Κοινωνία, ὄντας υἱός Ἀγγλικανοῦ πάστορα καί μετέπειτα ὀπαδός τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ στά πανεπιστημιακά του χρόνια στίς Η.Π.Α. Τό 1992 ἔμαθε γιά τήν Ὁρθοδοξία ὅταν ὁ πατέρας του, μαζί μέ τούς ἐνορίτες μεταστράφηκαν μαζικά στήν Ὁρθοδοξία. Ὁ ἴδιος μετέβη στό Ἅγιον Ὅρος, ὅπου καί βαπτίσθηκε. Στήν ἀπόφασή του, καθώς καί στήν ἀπόφαση τῶν ἄλλων προσηλότητων νά γίνουσι Ὁρθόδοξοι, δέν συνεισέφερε καθόλου ἡ οἰκουμενική κίνηση.

Ἡ ἰδέα τῆς «Βαπτισματικῆς Ἐνότητας» καί ἡ ἀποδοχή της ἀπό τούς Ὁρθοδόξους Οἰκουμενιστές Πρεσβυτέρου Πέτρου Heers

Τό «Ἐνα Βάπτισμα» καί τὸ Βάπτισμα τῶν Αἵρετικῶν

Ἡ ἐκ μέρους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας κατανόηση τοῦ ἑτερόδοξου βαπτίσματος πηγάζει καί καθορίζεται ἀπό τήν ἐπίγνωση τῆς ὑπαρξῆς της ὡς τῆς «Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας», πού ἀποκλειστικά τελεῖ τὸ ἕνα βάπτισμα στό θάνατο καί στήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Τό Ἅγιο Βάπτισμα εἶναι ἡ εἴσοδος στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καί ὡς ἐκ τούτου τὸ θεμέλιο καί ἡ προϋπόθεση ὄλων τῶν ἐπακόλουθων μυστηρίων. Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπε «ἐάν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καί πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰω. 3,5). Ἡ αὐτογνωσία τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζεται πρωτίστως στό Σύμβολο τῆς Πίστεως: «Εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν». Προφανῶς αὐτὰ τὰ δύο ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως σχεδιάστηκαν γιὰ νὰ ὁμολογοῦνται τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ τὸ δεύτερο, «ἐν βάπτισμα», ἐννοεῖται ὅτι λαμβάνει χώρα στό πρῶτο, στήν «Μία Ἐκκλησία». Ἐκφράζεται ἐπίσης καί στά αἰώνια λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτι ὑπάρχει «ἐν σῶμα καί ἐν πνεῦμα, εἷς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καί πατὴρ πάντων» (Εφ. 3, 5-6). Ὁ ἕνας Κύριος, ἡ μία πίστις, τὸ ἕνα βάπτισμα -καί τὰ τρία αὐτὰ- «συνδέτουν τὴν ἔννοια τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας καί διασφαλίζουν τὴν ἀδιάσπαστη ἐνότητά της» (ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Τὸ «κατ' ἀκρίβειαν» Βάπτισμα καί οἱ ἐξ αὐτοῦ παρεκκλίσεις, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 2001, σ. 293). «Ἐκτὸς αὐτῆς ὅ,τι λέγεται Ἐκκλησία εἶναι συνάθροιση αἵρετικῶν πού ἔχουν ἀπολέσει τὴν μία πίστις στον ἕνα Κύριο καί κατὰ συνέπεια τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖο τελεῖται ἀπὸ αὐτούς, δέν εἶναι τὸ χριστιανικὸ βάπτισμα» (ὁ.π., σ. 258). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ οἱ αἵρετικοὶ καί οἱ σχισματικοὶ εἰσέρχονται στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ βαπτίσματος.

Ὁ ρόλος τῆς Οἰκονομίας καί τὰ ὄριά της

Ἡ Ἐκκλησία, πάντοτε καθοδηγούμενη ἀπὸ ποιμαντικὴ φροντίδα, ἐφαρμόζει τὴν οἰκονομία σὲ ιδιαίτερες περιπτώσεις καί μόνον «ὅταν αὐτὸ βοηθᾷ στήν συμφιλίωση μὲ τούς ἑτερόδοξους χωρὶς νὰ συσκοπῆ πὺς ἀλήθειες τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως» (Ἐπισκόπου ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ WARE, Εὐστράπος Ἀργέντης: Μία μελέτη τῆς

Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ, Ὁξφόρδη, Clarendon Press, 1964, σ. 85). Ἡ οἰκονομία πάντοτε κινεῖται μέσα στὸ πνεῦμα καὶ στὴ βούληση τοῦ κανόνα τῆς πίστεως καὶ σκοπεύει στὸν ἴδιο στόχο, ἔχοντας τὴν ἀκρίβεια ὡς μέτρο καὶ τὶς ἀρχές πού διατυπώνονται στὸ Εὐαγγέλιο ὡς ὁδηγὸ τῆς. «Ἐὰν ἡ «οἰκονομία» ὑπερβαίνει τὸν κανόνα, δὲν μπορεῖ ὅμως σὲ καμμία περίπτωση νὰ τὸν ἀντιστρατευθεῖ... Μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερβατικὴ, οὐδέποτε ὅμως ἀνατρεπτικὴ» (ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Τὸ «κατ' ἀκρίβειαν» Βάπτισμα, σ. 298).

Πρέπει δὲ νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὅταν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς οἰκονομίας, πὸ ὅπωςδήποτε δικαιολογεῖται μόνον σὲ ἐξαιρετικὲς περιπτώσεις, καθιστᾷ θολὴ τὴ γραμμὴ μεταξύ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς αἵρέσεως ἢ διαιωνίζει τὶς ἐσφαλμένες ἀντιλήψεις σχετικὰ μὲ τὶς ἑτερόδοξες τελετές, εἶναι αὐτοαναϊρούμενη, στὸ βαθμὸ πὸ ἡ οἰκονομία στοχεύει στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα μὲ τὴν ἀκρίβεια, ἀν καὶ τὸ κάνει αὐτὸ μὲ διαφορετικὸ τρόπο.

Εἴτε, λοιπόν, ἡ Ἐκκλησία ἐφαρμόζει τὴν «κατ' ἀκρίβειαν» θεραπεία τοῦ βαπτίσματος ἢ τὴν «κατ' οἰκονομίαν» θεραπεία τοῦ χρίσματος ἢ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως, αὐτὸ δὲν σημαίνει καμμία ἀλλαγὴ στὴν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία ἢ στὴν μυστη-

«Ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ γεύση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατὴ μόνον ἐκ τῶν ἔσω καὶ ὄχι ἔξωθεν: χωρὶς τὴν ὀρθὴ πίστη (Ὁρθοδοξία) καὶ ἔξω ἀπὸ μία ζωὴ σύμφωνη μὲ τὴν πίστη αὐτή, ἡ Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει».

(Μητροπολίτης Μαυροβου-
νίου Ἀμφιλόχιος).

ριακή θεολογία, αλλά απλῶς μία ἀλλαγὴ στὴν ποιμαντικὴ πρακτικὴ, ὅπως σαφέστατα διευκρινίζει καὶ ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου ΙΕΡΟΘΕΟΣ: «Ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ ἀποδεχθῆ κάποιον αἵρετικὸ μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ἀναγνωρίζει ὡς Ἐκκλησία τὴν κοινότητα ποὺ τὸν εἶχε προηγουμένως βαπτίσει» (Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση 71, 2001).

Τὸ ἐκκλησιολογικὸ ὑπόβαθρο γιὰ τὴν ἀναγνώριση τοῦ αἵρετικοῦ Βαπτίσματος καθ'αυτὸ

Σὲ ἀπόλυτη ἀντίθεση μὲ αὐτὴν τὴν ἀντίληψη βρίσκεται μία σειρά σχετικῶν μὲ τὸ βάπτισμα ὑπογεγραμμένων ἐγγράφων καὶ δηλώσεων γενομένων ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους οἰκουμενιστὲς στὴν Αὐστραλία, τὴν Ἀμερική, τὸ Βατικανό, τὸ Λίβανο καὶ ἄλλοι. Πράγματι, αὐτὲς οἱ δηλώσεις εἶναι οὐσιαστικὰ σύμφωνες μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησιολογία καὶ φαίνεται ὅτι ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτήν. Ἡ ἐκκλησιολογία αὐτὴ περιέχει μία διδασκαλία περὶ τοῦ αἵρετικοῦ βαπτίσματος, ποὺ ἔχει τὶς ρίζες τῆς ἀποκλειστικὰ στὸν θεολογικὸ κόσμον τῶν Λατίνων, συνοδικὰ δὲ υἱοθετήθηκε στὴ σύνοδο τοῦ Τριδέντου καὶ ἐκφράστηκε καινοτομικὰ στὴ Β΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ.

Μιὰ διεστραμμένη Ἐκκλησιολογία

Ὁ μεσαιωνικὸς Παπισμὸς προϋποθέτει ἓνα ἀκόμη μυστήριον ποὺ ἀναφέρεται στὴν παγκόσμια ὀργάνωση ἐνὸς σώματος τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία ἐπεκτείνεται πέραν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἔχοντας χάσει τὴν διαχρονικὴ ἐνότητα μὲ τὴν Παράδοση καὶ τοὺς Πατέρες καὶ «ἀντιμετωπίζοντας τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀπλὴ οἰκουμενικότητα ἢ παγκοσμιότητα» (ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗ, Χριστιανικὴ ἠθική, ἐκδ. Π. Πουρναρῶ, Θεσσαλονίκη 2002, σ. 275.) μὲ κέντρο τὴ Ρώμη, ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς «παραμέρισε τὴν χαρισματικὴ διάσταση καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ τῆς» καὶ πραγματοποιοῖ «τὴν ἐκκοσμικέυση ἢ τὴν δρησκευοποίηση τοῦ Χριστιανισμοῦ» (ὁ.π.).

Οἱ σύγχρονοι παπικοὶ ἀπολογητὲς διακηρύττουν ὅτι δὲν ἀκολουθοῦν οὔτε τὸν Ἅγιον Κυπριανὸ οὔτε τὸν Ἅγιον Λύγουστινον στὴν αὐστηρότητά τους, ἀλλὰ εἶναι παιδιὰ τοῦ Πάπα Ἁγίου Στεφάνου «ὁ ὅποιος δὲν θὰ ἐπέτρεπε τὸ αἵρετικὸ βάπτισμα νὰ προσβάλλεται»!

Αὐτὴ ἡ ἀπόρριψη τῶν θέσεων τῶν Βορειοαφρικανῶν πατέρων δὲν εἶναι καινούργια, ἀλλὰ χρονολογεῖται τουλάχιστον στὸν 13^ο αἰῶνα. Πολὺ νωρὶς, ἀπὸ τὴ Σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ τὸ

1215, τὸ βάπτισμα ποὺ τελεῖται ἀπὸ λαϊκὸ, αἵρετικὸ, ἀβάπτιστο, ἢ ἀκόμη ἄπιστο, εἶναι ἀποδεκτό, ἐὰν διατηρεῖ τὸν ὀρθὸ ἐξωτερικὸ τύπον καὶ αὐτὸς ποὺ βαπτίζει ἔχει τὴν διάθεση νὰ τελέσει ὅ,τι ἡ Ἐκκλησία τελεῖ (ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Τὸ «κατ' ἀκρίβειαν» Βάπτισμα, σ. 196 ὑποσ.). Αὐτὴ ἡ θέσις ἐπαναλήφθηκε στὴ Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' κατὰ τὴν ἐναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου.

(1438-1445), ἐνῶ ἡ Σύνοδος τοῦ Τριδέντου (1545-1563) προχωρᾷ καὶ ἀναθεματίζει «ὅποιον λέγει ὅτι δὲν εἶναι ἔγκυρὸν τὸ βάπτισμα, ποὺ χορηγεῖται ἀπὸ αἱρετικῶν». Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ Κώδικες τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου ἀπὸ τὸ 1917 καὶ 1983 ὁμοίως ἐπιβεβαιώνουν αὐτὴ τὴ θέση (β.π., σ. 196 ὑποσ.).

Τὸ θεολογικὸ σχίσμα τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ

Αὐτὸ μᾶς ὀδηγεῖ στὸν σύγχρονο Ρωμαιοκαθολικισμό καὶ στὶς

ἀποφάσεις τῆς Β' Βατικανέου Συνόδου. Αὐτὲς οἱ ἀποφάσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεολογία τοῦ βαπτίσματος, εἶναι κατὰ τὴν γνώμη τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν οἱ καρποὶ τῶν ἔργων ἐκείνων τῶν θεολόγων οἱ ὅποιοι «ἔκαναν χῶρο θεολογικὰ γιὰ τὸ οἰκουμενικὸ 'ἄνοιγμα'». Στὴν ἀνάλυση τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου, ὁ π. Ἰωάννης Μέγιεντορφ ἐφιστᾷ τὴν προσοχή μας σὲ δύο ὄψεις τῶν νέων διαταγμάτων τῆς Ρώμης – διατάγματα ποὺ συνδυάζονται δημιουργοῦν δεμελιώδη θεολογικὴ δυσαρμονία. Ἀπὸ τὴ μία μεριά, ὅπως ἀναφέρεται λεπτομερῶς στὸ Διάταγμα τῆς Ἐκκλησίας (III, 22), οἱ ἐπίσκοποι ποὺ δὲν ἔχουν κοινωνία μὲ τὴν ἔδρα τῆς Ρώμης δὲν ἔχουν καμμία δογματικὴ αὐθεντία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὑποστηρίζεται ὅτι ὑπάρχουν «ἔγκυρα» μυστήρια ποὺ τελοῦνται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸ νὰ γίνεи δεκτὴ μία κατάσταση μερικῆς κοινωνίας² καὶ μία περιορισμένη πρακτικὴ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας μὲ

τοὺς χωρισμένους Χριστιανούς. Συνδυάζοντας αὐτὲς τὶς δύο ιδέες μαζὶ ἐμφανίζεται «μία νομικιστικὴ ἔννοια περὶ Ἐκκλησίας, ποὺ τὴν θεωρεῖ ἓνα παγκόσμιον θεσμόν ἐλέγχου καὶ δογματικῆς ἀσφαλείας, ξεχωρίζοντας τὸν Χριστὸ τῶν μυστηρίων ἀπὸ τὴν δογματικὴ

Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος (1962-1965) καθιέρωσε καὶ θεομικὰ τὸ βάπτισμα διὰ ραντισμοῦ στοὺς Ρωμαιοκαθολικούς.

Ἀλήθεια». Ἐπομένως, δημιουργεῖται «ἓνας θεολογικὸς διχασμὸς μεταξὺ τῆς μυστηριακῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀποκαλύψεώς Του ὡς μοναδικῆς Ἀλήθειας». Κατὰ συνέπειαν, «ἡ αὐθεντία εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας χωρίζεται ἀπὸ τὴν μυστηριακὴν πραγματικότητα»³.

Τὸ βάπτισμα διὰ ραντισμοῦ τῶν ἑτεροδόξων. Τὰ βρέφη βαπτίζονται ντυμένα, ἀφοῦ δέν εἰσέρχονται καθόλου στὸ νερό.

Ἡ ἀναγνώριση τοῦ αἵρετικοῦ Βαπτίσματος καθεαυτὸ ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους Οἰκουμενιστὲς

Ἔχοντας λοιπὸν δίξει δι' ὀλίγων τὰ σημεῖα ἐκκλησιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς θεολογίας, μπορούμε καλύτερα νὰ κατανοήσουμε τὶς πρόσφατες συμφωνίες καὶ δηλώσεις τῶν Ὁρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν. Ἄν καὶ ὑπῆρχαν ὀρισμένοι σκόρπιοι Ὁρθόδοξοι ποὺ ἀκόμη καὶ πρὶν τὴν ἔλευση τῆς Β' Βατικάνειας Συνόδου ὑποστήριζαν τὴ γνησιότητα τοῦ αἵρετικοῦ βαπτίσματος ἀφ' ἑαυτοῦ⁴, ὑπὸ τὴν φανερὴ ἐπιρροή τῆς συνόδου καὶ τὸ «ἄνοιγμα» νέων δυνατοτήτων ὁ ἀριθμὸς αὐξήθηκε δραματικά.

Ἀπὸ νωρὶς, τὸ 1975, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας (τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου) Ἀθηνᾶγορας Κοκκινάκης στὴν συνοδικὰ ἐγκεκριμένη καὶ ἐξουσιοδοτημένη «Ὁμολογία Θυατείρων» δήλωσε ὅτι «ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ πιστεύουν στὸ ἴδιο βάπτισμα διὰ τοῦ ὁποίου ὅλοι ἔχουν γίνει μέλη τοῦ Σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας» (ATHENAGORAS KOKKINAKIS, *The Thyateira Confession*,

London, The Faith Press 1975, σ. 62). Δέκα χρόνια ἀργότερα ὁ λαϊκὸς τότε θεολόγος Ἰωάννης Ζηζιούλας (νῦν Μητροπολίτης Περγάμου) πρότεινε «νὰ ὁμιλοῦμε γιὰ τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει... τῆς βαπτιστικῆς ἐνότητας». Ὑποστήριξε ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι αὐτὸ ποὺ διαγράφει τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι βαπτισμένοι. Ἔπεται, δηλαδή, ὅτι «ἐντὸς τοῦ βαπτίσματος, ἀκόμη καὶ ἂν ὑπάρχει μία διάσπαση, μία διαίρεση, ἓνα σχίσμα, ἀκόμη μπορεῖς νὰ μιλᾷς γιὰ Ἐκκλησία». Παραδέτομε ἓνα

χαρακτηριστικό απόσπασμα από τό κείμενο του Μητροπολίτη Περγάμου:

«Εάν λάβουμε υπ' ὄψιν μας τοὺς κανόνες τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τότε μπορούμε νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ τὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει, δὴ πρότεινα, τῆς βαπτιστικῆς ἐνότητας. Μὲ αὐτὸ ἐννοῶ ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι ἓνα τόσο καθοριστικὸ σημεῖο τῆς ζωῆς μας, ὥστε αὐτομάτως δημιουργεῖ διαχωριστικὴ γραμμὴ ἀνάμεσα στὴν προ-βαπτιστικὴ καὶ μετα-βαπτιστικὴ κατάσταση: ἂν βαπτίζεσαι, ἀμέσως παύεις νὰ εἶσαι αὐτὸ πού ἦσουν. Πεδαινείς, ὅπως λέει ὁ Ἅγιος Παῦλος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ παρελθόν, καὶ ἐπομένως ὑπάρχει μία καινούργια κατάσταση. Τὸ βάπτισμα δημιουργεῖ ἓνα ὄριο στὴν Ἐκκλησία. Τώρα μὲ αὐτὸ τὸ βαπτιστικὸ ὄριο εἶναι κατανοητὸ νὰ ὑπάρξει διαίρεση, ἀλλὰ ὅποιαδήποτε διαίρεση μέσα σὲ αὐτὰ τὰ ὄρια δὲν εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὴν διαίρεση πού ὑπάρχει μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτῶν πού βρίσκονται ἔξω ἀπὸ αὐτὸ τὸ βαπτιστικὸ ὄριο... Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ λάβουμε σοβαρὰ τὰ βαπτιστικὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀποδεχτοῦμε ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν βάπτισμα δὲν ὑπάρχει Ἐκκλησία. Ἐντὸς τοῦ βαπτίσματος, ἀκόμη καὶ ἂν ὑπάρχει μία διάσπαση, μία διαίρεση, ἓνα σχίσμα, ἀκόμη μπορεῖς νὰ μιλάς γιὰ Ἐκκλησία. Ἀκόμα καὶ ἂν πάρετε τὸ μοντέλο τῆς Εὐχαριστίας ὡς βάση σας, δὴ δεῖτε ὅτι αὐτὸ ἀφορᾷ ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Ἄς πάρουμε τὴν λειτουργία τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ὡς ἓνα παράδειγμα: μέχρι τὸ σημεῖο τῆς ἀνάγνωσης τῶν Γραφῶν ἢ, ὅπως ἔχουμε ἀκόμα σήμερα στὴν λειτουργία, μέχρι τὸ φιλὶ τῆς εἰρήνης, πού εἶναι τὸ σημεῖο τῆς ἐνότητας ἐν ἀγάπῃ, καὶ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, τὸ ὅποιο εἶναι σημάδι ἐνότητας ἐν πίστει, μέχρι αὐτὸ τὸ σημεῖο ἦταν κατανοητὸ ὅτι κάποιος μπορούσε νὰ πάρει μέρος στὴν λειτουργία καὶ μετὰ δὲν τοῦ ἐπιτρεπόταν γιὰ διαφοροὺς λόγους (ὅπως μία ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ γιὰ παράδειγμα ἢ ἐὰν ἦταν κατηχούμενος) νὰ παραμείνει. Ἐφευγε λοιπὸν πρὶν ἀπὸ τὸ Μυστήριον. Αὐτὸ τώρα ὑποδηλώνει ὅτι μπορούμε νὰ κατανοήσουμε τίς διαιρέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία ὡς λαμβάνουσες χώρα ἀκριβῶς σ' αὐτὰ τὰ σημεῖα, εἴτε στὸ φιλὶ τῆς εἰρήνης, ἢ στὸ Σύμβολο. Ἐὰν

δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ ἀγαπήσουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ ὀμολογήσουμε τὴν ἴδια πίστη, τότε ὑπάρχει ἓνα ρήγμα στὴν κοινωνία. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ρήγμα δὲν σημαίνει ὅτι κάποιος ἐξέπεσε ἀπὸ τὸ βασίλειο τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ὀρθόδοξοι, κατὰ τὴ γνώμη μου τουλάχιστον, συμμετέχουν στὴν οἰκουμενικὴ κίνηση ὡς μία κίνηση βαπτισμένων Χριστιανῶν, πού βρίσκονται σὲ κατάσταση διαίρεσης, διότι δὲν μποροῦν νὰ ἐκφράσουν τὴν ἴδια πίστη μαζί. Στὸ παρελθόν αὐτὸ συνέβαινε λόγω τῆς ἔλλειψης ἀγάπης, ἢ ὅποια τώρα, δόξα τῷ Θεῷ, ἐξαφανίζεται» (ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΗΖΙΟΥΛΑ, «Orthodox Ecclesiology and the Ecumenical Movement», *Sourozh Diocesan Magazine* [Ἀγγλία] 21 (1985) 16).

Ἔξι χρόνια ἀργότερα, στὸ Μπάλαμαντ τοῦ Λιβάνου, συνετάχθη ἡ περίφημη σήμερα «Συμφωνία τοῦ Μπάλαμαντ». Μεταξὺ τῶν διακη-

Ἡ οἰκονομία πάντοτε κινεῖται μέσα στὸ πνεῦμα καὶ στὴ βούληση τοῦ κανόνα τῆς πίστεως καὶ σκοπεύει στὸν ἴδιο στόχο, ἔχοντας τὴν ἀκρίβεια ὡς μέτρο καὶ τίς ἀρχές πού διατυπώνονται στὸ Εὐαγγέλιο ὡς ὁδηγὸ τῆς. «Ἐὰν ἡ 'οἰκονομία' ὑπερβαίνει τὸν κανόνα, δὲν μπορεῖ ὅμως σὲ καμμία περίπτωση νὰ τὸν ἀντιστρατευθεῖ... Μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερβατικὴ, οὐδέποτε ὅμως ἀνατρεπτικὴ»

ρίξεων τῆς ξεχώρισε ἡ δήλωση τοῦ «κοινοῦ βαπτίσματος». Στὸ κείμενο διαβάζουμε: 13) «...ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἡ ἐκ νέου ἀνακάλυψη καὶ οἰκειοποίηση, τόσο ἀπὸ τοὺς Ὀρθόδοξους ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς Καθολικούς, τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας, ἄλλαξαν ριζικῶς τίς προϋποθέσεις καί, ἄρα, καὶ τίς θεμελιώδεις στάσεις. Ἀπὸ τῆς δύο πλευρῆς ἀναγνωρίζεται ὅτι αὐτὸ πού ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη στὴν Ἐκκλησία Του -ὀμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συμμετοχὴ στὰ ἴδια μυστήρια, πρὸ πάντων στὴ μοναδικὴ Ἱερωσύνη πού τελεῖ τὴ μοναδικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀποστολικὴ διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων- δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ ἰδιοκτησία τῆς μίας

μόνον ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες μας. Στὰ πλαίσια αὐτὰ εἶναι προφανές ὅτι κάθε εἶδους ἀναβαπτισμὸς ἀποκλείεται».

Κατὰ πόδας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνεισέφερε ὁμοίως μία δήλωση γιὰ τὴν «βαπτισματικὴ ἐνότητα». Στὸ «Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν» τοῦ Πάπα Ἰωάννη Παύλου τοῦ Β΄ καὶ τοῦ Πατριάρχου Βαρδολομαίου, στίς 29 Ἰουνίου 1995, ἔγινε ἡ ἐξῆς δήλωση: «Μία κοινὴ μυστηριακὴ ἀντίληψη

Ἡ πατερικὴ μαρτυρία ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τοῦ αἵρετικοῦ βαπτίσματος δὲν ἦταν ποτὲ ὑπὸ συζήτηση παρὰ τὶς πρόσφατες ἀντίθετες δηλώσεις. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας, γιὰ παράδειγμα, σαφῶς θεωροῦσε τὴν ὀρθή πίστη ὡς ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐκπλήρωση ἐνὸς γυνησίου καὶ χαριτοδότου βαπτίσματος.

τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἐμφανισθεῖ, διατηρεῖται καὶ μεταδίδεται στὸ χρόνο διὰ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς... παρακινούμε τοὺς πιστοὺς μας, Καθολικοὺς καὶ Ὀρθοδόξους, νὰ ἐνισχύσουν τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφότητος, τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τὸ ἕνα βάπτισμα καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὴ μυστηριακὴ ζωή».

Ὁ Μητροπολίτης Πίτσβουργκ Μάξιμος (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο), ἕνας θερμὸς ὑποστηρικτῆς τῆς Συμφωνίας τοῦ Μπάλαμαντ, πιστεύει ἐπίσης ὅτι ἡ Ὀρθόδοξη διδασκαλία ἀναγνωρίζει τὸ ἕτεροδοξο βάπτισμα αὐτὸ καθ' αὐτό. Δήλωσε τὰ ἐξῆς στὸ περιοδικὸ τῆς ἐπισκοπῆς του: «Ὅταν ὁμολογοῦμε πίστη σὲ ἕνα Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, δὲν ἐννοοῦμε μὲ αὐτὸ τὸ Ὀρθόδοξο Βάπτισμα, ἀλλὰ κάθε Χριστιανικὸ Βάπτισμα». «Ὀρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμὸς, οἱ δύο ἀδελφὲς ἐκκλησίες», παλαιότεν συνεχίζουν νὰ ἀναγνωρίζουν τὸ Βάπτισμα ἀλλήλων, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ ἄλλα μυστήρια, τὰ ἐπιτελούμενα στίς ἐκκλησίες αὐτές». «Ὁ ἀναβαπτισμὸς ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων τῶν ἕτεροδόξων

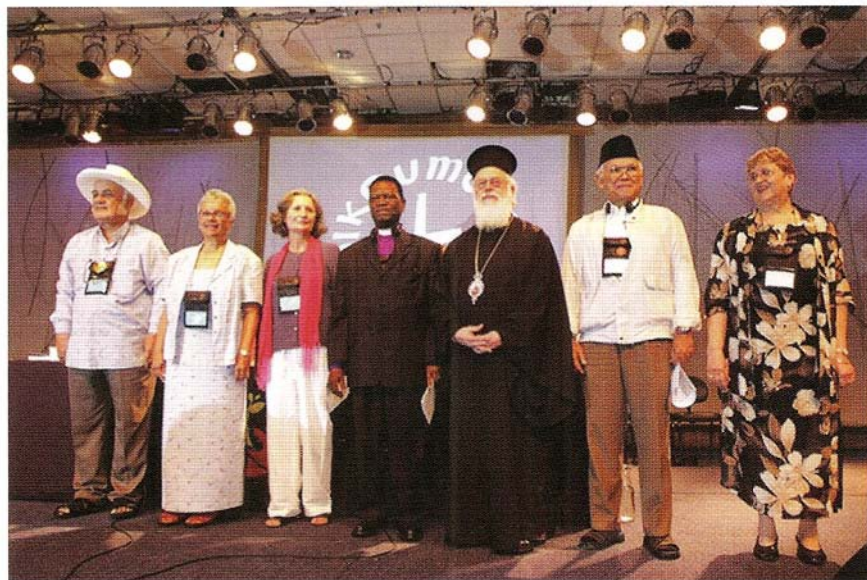
βαπτισμένων Χριστιανῶν ἐμπνέεται ἀπὸ στενοκεφαλιά, φανατισμὸ καὶ μισαλλοδοξία... εἶναι μία ἀδικία κατὰ τοῦ Χριστιανικοῦ Βαπτίσματος καὶ ἐν τέλει μία βλασφημία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ἐπενεργεῖ σὲ κάθε Χριστιανικὸ Βάπτισμα» (Μητροπολίτη Πίτσβουργου Η.Π.Α., κ. ΜΑΞΙΜΟΥ, στὸ περιοδ. Ἐπισκοπῆς Πίτσβουργου The Illuminator, Θέρος 1995).

Ὁ Μητροπολίτης Μάξιμος, ὁ Ἐπίσκοπος Ξάνθου Δημήτριος, ὁ π. Ἀλέξανδρος Γκολίτζιν, ὁ π. Ἀλκιβιάδης Καλύβας, ὁ καθηγητῆς Ἰωάννης Ἐρικσον κ.ἄ. ἦταν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων ποὺ ὑπέγραψαν τὸ «Κοινὸ Συμφωνηθὲν» τῆς Βορειοαμερικανικῆς Ὀρθοδοξοκαθολικῆς θεολογικῆς Σύσκεψης γιὰ τὸ «Βάπτισμα καὶ τὴ Μυστηριακὴ Οἰκονομία». Ἡ συμφωνία, ἐκδοθεῖσα τὸ 1999, ἀποτέλεσε μία προσπάθεια γιὰ ἀπάντηση στίς κριτικὲς τῆς Συμφωνίας τοῦ Μπάλαμαντ, ὅπως ἐπίσης γιὰ ἔκδοση μίας κριτικῆς τῆς μυστηριακῆς οἰκονομίας. Πέραν τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγορείτου ὡς «νεωτεριστῆ» γιὰ τὴ συνεισφορά του στὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν οἰκονομία, ἡ Σύσκεψη δήλωσε τὰ ἀκόλουθα: «Τὰ Ὀρθόδοξα καὶ Καθολικὰ μέλη τῆς Σύσκεψῆς μας παραδέχονται, στίς ἀμφότερες παραδόσεις μας, μία κοινὴ διδασκαλία καὶ μία κοινὴ πίστη σὲ ἕνα βάπτισμα, παρὰ τὶς κάποιες ἀποκλίσεις στὴν πρακτικὴ, οἱ ὁποῖες, πιστεύουμε, δὲν ἐπηρεάζουν τὴν οὐσία τοῦ μυστηρίου. Παρακινούμεθα ἐπομένως νὰ δηλώσουμε ὅτι ἀναγνωρίζουμε ἐπίσης ὁ ἕνας τὸ βάπτισμα τοῦ ἄλλου ὡς ἕνα καὶ τὸ αὐτό. Αὐτὴ ἡ ἀναγνώριση ἔχει πρόδηλες ἐκκλησιολογικὲς συνέπειες. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἴδια μαζὶ μὲ τὸ περιβάλλον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ βαπτίσματος, καὶ δὲν εἶναι δικό μας δημιούργημα. Αὐτὴ ἡ ἀναγνώριση ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν κάθε πλευρὰ τοῦ διαλόγου μας τὴν ἀναγνώριση μίας ἐκκλησιαστικῆς πραγματικότητος στὴν ἄλλη, ὅσο πολὺ καὶ ἂν θεωροῦμε, ἴσως, τὸν δικό τους τρόπο ζωῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πραγματικότητος ὡς ἐλαττωματικὸ ἢ ἀτελεῆ. Στὴν κοινὴ μας πραγματικότητα

του βαπτίσματος ανακαλύπτουμε την θεμελίωση του διαλόγου μας, όπως επίσης την δύναμη και το έπείγον της προσευχής του Ίησού 'ίνα πάντες έν ώσιν'. Έδω, τελικά, είναι ή ασφαλής βάση της σύγχρονης χρήσης της φράσης, 'αδελφές εκκλησίες'» (Βάπτισμα και Μυστηριακή Οικονομία. Μία Σύμφωνη Δήλωση της Βορειοαμερικανικής Ορθοδοξοκαθολικής Θεολογικής Σύσκεψης, Ορθόδοξη Σχολή Άγίου Βλαδίμηρου, Κρέστγουντ- Νέα Υόρκη, 3 Ίουνίου 1999).

Γιά τον σκοπό μας έδω, αυτό που πρέπει να είναι ξεκάθαρο είναι ο σημαντικός ρόλος που έπαιξε ή Ρωμαιοκαθολική θεωρία της «βαπτισματικής ενότητας» στη συμφωνία. Στη σύντομη ανάλυσή του επί του κειμένου, ένας σύγχρονος ιεράρχης αποδεικνύει το ψεύδος της «βαπτισματικής ενότητας» και όρθα την αναγνωρίζει ως μία έκδοχή της «θεωρίας των κλάδων». Φαίνεται, γράφει, «ότι ή αποδοχή του Βαπτίσματος των αίρετικών (Παπικών, Προτεσταντών που αλλοίωσαν το δόγμα της Άγιας Τριάδος κ.λπ.) έρμηνεύεται ως αποδοχή της ύπαρξης Έκκλησίας στους αίρετικούς και ακόμη χειρότερο ότι οί 'δύο Έκκλησίες' Ορθόδοξη και Λατινική έχουν ενότητα παρά τις 'μικρές' διαφορές ή προερχόμαστε από την ίδια Έκκλησία και πρέπει να αναζητήσουμε να έπιστρέψουμε και να αποτελέσουμε την μόνη Έκκλησία. Είναι έκδηλη έδω ή θεωρία των κλάδων»⁵.

Μία έκφραση της θεωρίας των κλάδων επί τη βάση του «κοινοῦ βαπτίσματος» βρίσκεται καθαρά στο κείμενο που υιοθετήθηκε και υπογράφηκε από τους Ορθοδόξους οικουμενιστές στη Δεύτερη Εὐρωπαϊκή Οικουμενική Συνέλευση του Συμβουλίου

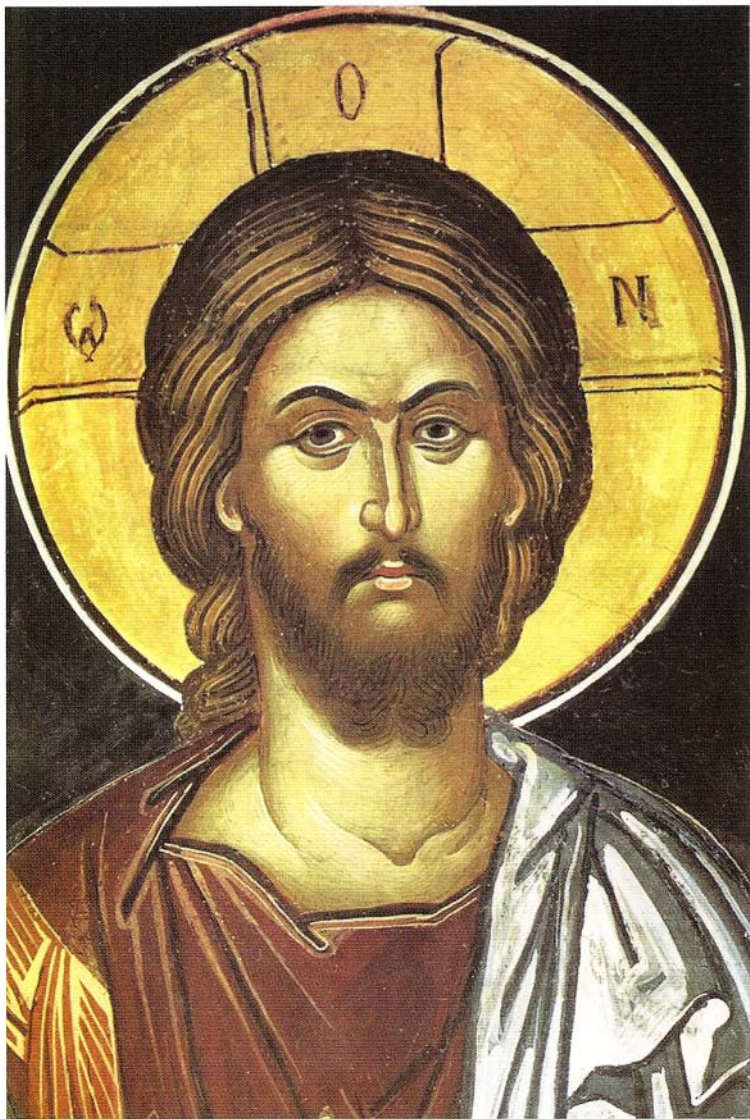

Ή αναγνώριση του αίρετικού Βαπτίσματος από τους Ορθόδοξους Οικουμενιστές είναι πλέον μία πραγματικότητα στά πλαίσια του διαλόγου με τους Ρωμαιοκαθολικούς και στο Π.Σ.Ε. Έπάνω ο Μητροπολίτης Περγάμου με τον Πάπα και κάτω ο Αρχιεπίσκοπος Άλβανίας κ. Αναστάσιος με αξιωματούχους του Π.Σ.Ε.

τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν τὸν Ἰούνιο τοῦ 1997. Ἐκεῖ διαβά-
ζουμε: «στὸ Βαπτισματικὸ ὕδωρ ἀναγνωρίζουμε τὴν παρουσία τοῦ
Πνεύματος, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πηγὴ ὅλης τῆς ζωῆς καὶ μᾶς καθιστᾷ
μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Τελικὸ Κείμενο Νο. 2, «Βασικὸν
Κείμενον», Λ 33). «Συνιστοῦμε στὶς ἐκκλησίες... νὰ ἀναζητήσουν

τὴν ἐπίτευξη τῆς ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσε-
ως τοῦ Βαπτίσματος μεταξὺ ὅλων τῶν
Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» (Τελικὸ Κεί-
μενο Νο. 3, «Συστάσεις γιὰ πράξη»,
1,1).

Τελικά, τὸν Ἰούλιο τοῦ ἔτους 2004,
οἱ ἐπισκοπὲς τῆς Αὐστραλίας, τῶν
Πατριαρχείων τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως, Ἀντιοχείας καὶ τῆς Ρουμανίας
ὑπέγραψαν τὸ ἐπονομαζόμενον «Συμ-
φωνητικὸ ἔγγραφο» τοῦ Ἐθνικοῦ Συμ-
βουλίου Ἐκκλησιῶν τῆς Αὐστραλίας, μὲ
τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζουν τὸ μυστήριον τοῦ
Βαπτίσματος, ποὺ τελεῖται στὶς ἑτερό-
δοξες κοινότητες (Ρωμαιοκαθολικούς,
Ἀντιχαλκηδονίους, Ἀγγλικανούς, Λου-
θηρανούς, Οὐνίτες, Κονγκρενασιοναλι-
στὲς) καὶ προωθοῦν τὴ χρῆση ἐνὸς κοι-
νοῦ «Πιστοποιητικοῦ Βαπτίσματος».
Δηλαδή, οἱ Ὀρθόδοξοι ἱεράρχες στὴν
Αὐστραλία, καὶ ἐπαγωγικῶς στὴν Κων-
σταντινούπολη, στὴ Δαμασκὸ καὶ στὸ
Βουκουρέστι, ἔχουν ἀναγνωρίσει τὸ
βάπτισμα ὡς ὑπάρχον καθεαυτὸ στὶς
ἑτερόδοξες ὁμολογίες. Ἄν καὶ πρωτο-
φανῆς γιὰ τοὺς Ὀρθοδόξους, αὐτὴ ἡ
συμφωνία εἶναι σύμφωνη μὲ τὴ διακή-
ρυξη τῆς Β΄ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ,
δηλαδή ὅτι «ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστὸ
καὶ ἔλαβαν ἔγκυρα τὸ βάπτισμα βρίσκον-
ται σὲ κάποια κοινωνία μὲ τὴν Καθολικὴ

Ἐκκλησία, ἔστω καὶ ἂν ἡ κοινωνία αὐτὴ εἶναι ἀτελής... [ὅσοι ἔχουν]
λάβει τὸ βάπτισμα τὴ δικαίωση ἀπὸ τὴν πίστη, εἶναι ἐνσωματωμένοι
στὸ Χριστό, καὶ ἐπομένως δίκαια φέρουν τὸ χριστιανικὸ ὄνομα καὶ
πολὺ σωστὰ ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησί-
ας, σὰν ἀδελφοὶ 'ἐν Κυρίῳ'» (Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, κεφ.
1, ἀριθμ. 3). «Τὸ Βάπτισμα, ἐπομένως, εἶναι ὁ μυστηριακὸς δεσμὸς
τῆς ἐνότητος, ἡ θεμελίωση τῆς κοινωνίας μεταξὺ ὅλων τῶν Χριστια-
νῶν» (Οἰκουμενιστικὸς Κατάλογος (Directory on Ecumenism),
κεφ. 2, ἀριθμ. 11).

Συμπέρασμα: Κλήση για ἐπιστροφή στην αὐστηρότητα

Οἱ ἀπόψεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Ὁρθοδόξους θεολόγους καὶ ἱεράρχες εἶναι καθαρὰ ἐναρμονισμένες μὲ αὐτὲς τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ἀπόψεις ἰδιαίτερα ἐκπεφρασμένες καὶ ἀνεπτυγμένες ἀπὸ τὴ Β΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἐντεῦθεν. Πρόκειται γιὰ ἀπόψεις ποὺ ἀντιτίθενται στὴν Πατερικὴ ὁμοφωνία καὶ στοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπόψεις ποὺ διακυβεύουν τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρακωλύουν τὴν ἀποστολή της. Πάνω ἀπ' ὅλα εἶναι ἀπόψεις ποὺ παραβλέπουν τὴν ὑπεροχὴ τῆς πίστεως σὲ σχέση μὲ τὴν ἐνότητα – κάθε εἴδους ἐνότητα, εἴτε ὀνομάζεται «μερική» εἴτε «πλήρης». Καὶ ὅπως λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος «Ὅταν πάντες πιστεύωμεν, τότε ἐνότης ἐστί» (Ὁμιλία εἰς Ἐφεσίους II, 3, PG 62, 85).

Ἡ πατερικὴ μαρτυρία ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τοῦ αἵρετικοῦ βαπτίσματος δὲν ἦταν ποτὲ ὑπὸ συζήτηση παρὰ τὶς πρόσφατες ἀντίθετες δηλώσεις. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας, γιὰ παράδειγμα, σαφῶς θεωροῦσε τὴν ὀρθὴ πίστη ὡς ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐκπλήρωση ἐνὸς γνησίου καὶ χαριτοδότου βαπτίσματος. Τὰ λόγια του περιεκτικὰ ἐκφράζουν τὴν πατερικὴ ὁμοφωνία: «Διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Σωτὴρ οὐκ ἀπλῶς ἐνετείλατο βαπτίζειν, ἀλλὰ πρῶτόν φησι, Μαθητεύσατε· εἶθ' οὕτω Βαπτίζετε εἰς ὄνομα Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, ἵν' ἐκ τῆς μαθήσεως ἢ πίστις ὀρθὴ γένηται, καὶ μετὰ πίστεως ἢ τοῦ βαπτίσματος τελείωσις προστεθῆ. Πολλὰ γοῦν καὶ ἄλλα αἵρέσεις λέγουσαι τὰ ὀνόματα μόνον, μὴ φρονούσαι δὲ ὀρθῶς, ὡς εἴρηται, μηδὲ τὴν πίστιν ὑγιαίνουσιν ἔχουσαι, ἀλυσιτελεῖς ἔχουσι καὶ τὸ παρ' αὐτῶν διδόμενον ὕδωρ, λειπόμενον εὐσεβείᾳ ὥστε καὶ τὸν ραντιζόμενον παρ' αὐτῶν ρυπαίνεσθαι μᾶλλον ἐν ἀσεβείᾳ ἢ λυτροῦσθαι» (Κατὰ τῶν Ἀρειανῶν 2, 42-43, PG 2637, 2B).

Δυστυχῶς ἀπουσιάζει ἡ σαφήνεια καὶ ἡ εὐδύτητα μὲ τὴν ὁποία ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος μιλά. Αὐτὸ συμβαίνει, διότι στὴν παπικὴ-οἰκουμενι-

στικὴ θεωρία τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἀπίστευτη ἐσωτερικὴ σύγχυση καὶ ἀντίφαση, τὴν ὁποία καλοῦμαστε νὰ πιστέψουμε ὅτι εἶναι ἀπλῶς μία ἀντινομία. Δὲν εἶναι. Εἶναι καθαρὰ ἕνας νομικισμὸς ποὺ διαστρέφει τὴν πραγματικότητα, προκειμένου νὰ προσαρμόσει τὴν θεολογία στοὺς δυσλειτουργικοὺς τύπους τῆς Δυτικῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Καὶ ἐπιπλέον, ἡ «βαπτισματικὴ ἐνότητα» ἀντιπροσωπεύει τὴν κυρίαρχη σκέψη στοὺς οἰκουμενιστικοὺς κύκλους. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ μεγάλη τραγωδία καὶ παρωδία τῆς Ὁρθόδοξης «μαρτυρίας» στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση. Οἱ Ὁρθόδοξοι οἰκουμενιστὲς ἔχουν ἀντιπαραθέσει τὴν ἀγάπη στὴν ἀλήθεια καὶ ἔχουν συσκοτίσει ἀκόμη περισσότερο τὸν ὑπάρχοντα διαχωρισμὸ.

«Ὅταν ὑπάρχει μία τέτοια σύγχυση, τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ υἱοθετοῦμε τὴν ἄποψη τῆς ἀκριβείας, ποὺ διασώζει τὴν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ ὅσοι περιπίπτουν στὴν αἵρεση βρίσκονται ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα γιὰ τὴν θέωση» (Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος).

Τί, λοιπόν, ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐνόψει αὐτῆς τῆς ἀποχώρισης ἀπὸ τὸν κανόνα τῆς πίστεως; Ὅπως σὲ παλαιότερους χρόνους, ὅταν «ἡ ἐπιείκεια ἔθετε σὲ κίνδυνο τὴν εὐημερία τοῦ Ὁρθόδοξου ποιμνίου, ἐκδέτοντάς το σὴν διάβρωση καὶ ἐνθαρρύνοντάς το σὴν ἀδιαφορία καὶ ἀποστασία», ἡ Ἐκκλησία δὲ πρέπει «νὰ καταφεύγει στὴν αὐστηρότητα» (ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ WARE, Εὐστράτιος Ἀργέντης, σ. 85.), ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστροφή τῶν ἑτεροδόξων. Ὅπως καὶ ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος ἔχει γράψει: «Ὅταν ὑπάρχει μία τέτοια σύγχυση, τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ υἱοθετοῦμε τὴν ἄποψη τῆς ἀκριβείας, ποὺ διασώζει τὴν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ ὅσοι περιπίπτουν στὴν αἵρεση βρίσκονται ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα γιὰ τὴν θέωση» (Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση 71, Δεκ. 2001).

1. KARL ADAM, Τὸ πνεῦμα τοῦ καθολικισμοῦ. New York: Macmillan 1943. σ. 190. «Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τῶν τελευταίων αἰώνων ἔχει ἀναπτύξει τὶς ιδέες τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ὅτι ἔχει «συνεχῶς ἀκονίζει τὴν ἀρχὴ τῆς ἀποκλειστικότητος καὶ ἐπομένως συνεχῶς περιορίζει τὸν Καθολικισμὸ» (Heiler), εἶναι σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ σαφῆ γεγονότα τῆς ἱστορίας. Γιατί ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ νεότερη Ἐκκλησία διόρθωσε τὸν ἀρχικὸ ριγορισμὸ τῶν ἀρχαίων θεολόγων τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἰσχυρίστηκε ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργοῦσε ἀκόμα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Καθολικὸ σῶμα. Τὰ μὴ Καθολικὰ μυστήρια ἔχουν τὴν δύναμη νὰ ἁγιασθοῦν καὶ νὰ σώσουν, ὄχι μόνον ἀντικειμενικὰ ἀλλὰ καὶ ὑποκειμενικὰ» (σ. 192).

2. Βλ. κεφάλαιο 1, ἀριθμὸς 3, τοῦ *Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ*. Ἐκεῖ διαβάσουμε: «Πραγματικά, ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστὸ καὶ ἔλαβαν ἔγκυρα τὸ βάπτισμα βρῖσκονται σὲ κάποια κοινωνία μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ ἡ κοινωνία εἶναι ἀτελής». Παρακάτω δὲ διαβάσουμε: «Δὲν εἶναι ἐπίσης λίγες οἱ ἱερὲς πράξεις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ποὺ τελοῦνται ἀπὸ τοὺς χωρισμένους ἀδελφούς μας, οἱ ὁποῖοι μὲ διάφορους τρόπους, ἀνάλογα μὲ τὴ διαφορετικὴ κατάστασι καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἢ Κοινότητος, μποροῦν ἀναμφισβήτητα νὰ μεταδίδουν πραγματικὰ τὴ ζωὴ τῆς χάριτος, καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωριστοῦν ἱκανῶς νὰ ἀνοίγουν τὴν εἴσοδο πρὸς τὴν κοινωνία τῆς σωτηρίας. Ἐπομένως, οἱ χωρισμένες αὐτὲς Ἐκκλησίες καὶ Κοινότητες, ἂν καί, ὅπως πιστεύουμε, ἔχουν ἑλλείψεις, δὲν στεροῦνται καθόλου ἀπὸ τὴ σημασία τους καὶ τὴν σπουδαιότητά τους μέσῃ στὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας. Πραγματικά, τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀρνεῖται νὰ τὶς χρησιμοποιήσει σὰν μέσα σωτηρίας, ἡ δύναμις τῶν ὁποίων προέρχεται ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ πλήρωμα τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀλήθειας, ποὺ τὸ ἐμπιστεύθηκε ὁ Χριστὸς στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία» (ἡ ἔμφασις εἶναι τοῦ γράφοντος). Πιὸ κάτω, τὸ θεολογικὸ σχίσμα γιὰ τὸ ὁποῖο μιλάει ὁ πατὴρ Meyendorf, ἐκδηλώνεται πιὸ ἔντονα ὅταν γιὰ λόγους ἑκφρασεως ἐνότητος ἢ κοινῆ λατρείας ἀπαγορεύεται, ἀλλὰ γιὰ λόγους ἀπόκτησης χάριτος ἐπαινεῖται. «Ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητος κατὰ κανόνα ἀπαγορεύει τὴν «κοινωνία στὰ ἱερά». Ἡ ἀνάγκη συμμετοχῆς στὴ θεία χάρις μερικὲς φορὲς τὴν συνιστᾷ» (βλ. κεφ. 2, ἀριθμ. 8). Καὶ αὐτὸ ἐπειδὴ ἡ ἐνότητα δὲν ἐκφράζεται στὴ Θεία Εὐχαριστία, ἀλλὰ στὸν ὑποτιθέμενον ἀντίπρόσωπο τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ, τὸν Πάπα.

3. *Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ*, ἐπιμ. Μαρίας Δ. Σπυροπούλου, Ἀθῆναι 1967. Ὅπως ὁ πατὴρ Meyendorf ὀρθῶς ἐπισημαίνει, ἡ ιδέα ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικὸ ἐμπόδιο γιὰ τὴν μυστηρια-

κή κοινωνία. «εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἀναγνωρίζεται ἡ «ἐγκυρότης» τοῦ μυστηρίου εἰς μίαν κοινότητα ἄλλου δόγματος» (σ.80), δὲν εἶναι καινούργια. Μάλιστα, εἶναι ἡ κυρίαρχη στὸν Προτεσταντικὸ κόσμον γιὰ αἰῶνες, ἡ ὁποία ἀπλῶς ἐπαληθεύει, ἀξιοσημείωτα, τὴν περίφημη φράσι τοῦ Alexis Khomeiakon: «Ὁ ρωμαϊσμός ἦτο διαμαρτυρούμενος εὐδὺς ἀπὸ τὴν γένεσίν του...».

4. Βλ. γιὰ παράδειγμα, ANTON KAPTAΣEB (+1960). Καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἁγ. Σεργίου στὸ Παρίσι. στὴν *Χριστιανικὴ Ἑνωσι: Τὸ Οἰκουμενικὸ πρόβλημα στὴν Ὁρθόδοξη Συνειδήσι*. Παρίσι: YMCA Press, χωρὶς ἡμερομηνία, ἐπανεκδοθὲν στὸν Πρωτοπρεσβύτερον ΜΙΧΑΗΛ ΠΟΜΑΖΑΝΣΚΙ. *Ἐπιλεγμένες Ἐκθέσεις*. Jordanville, NY: Holy Trinity Monastery 1996. p. 228. Ὁ Καθηγητῆς KAPTAΣEB γράφει: «Ἀκόμη καὶ οἱ Προτεσταντικὲς κοινότητες, ἄσπλαχνα διακόπτοντας τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴν ἀποστολικὴ ἱεραρχικὴ διαδοχὴ καὶ τὴν ζωντανὴ καὶ ἁγία παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἔχοντας διατηρήσει τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, συνεχίζουν μέσῃ αὐτῆς τῆς μυσταγωγικῆς πόρτας νὰ εἰσάγουν τὰ μέλη τους στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μίας ἀδιοράτου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοὺς κοινωνοῦν τὴν ἴδια ἀκριβῶς χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅλο αὐτὸ δίνει ἔδαφος στὴν ἐρώτησι μίας ἔνωσης τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἴσων δικαιωμάτων τους στὸ μυστικὸ ρεαλισμὸ τους καὶ ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ «οὐνιτισμοῦ», δηλαδὴ ἐπανενοῦσι τῶν αἰρετικῶν στὴν Ὁρθόδοξι. Ἡ ἐπανενοῦσι τῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει νὰ εἶναι μίᾳ φανέρωσι καὶ μίᾳ συγκεκριμένη πραγματικότητα τῆς μίας ἀδιοράτως ὑπάρχουσας ἔνωσης τῆς Ἐκκλησίας».

5. *Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβασι* 71 (Δεκ. 2001), Ὁ Μητροπολίτης Ἱερόθεος συμπεριλαμβάνει τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν *Σύνοψι καὶ Κριτικὴ Ἀνάλυσι* τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ΓΕΩΡΓΓΙΟΥ ΔΡΑΓΑ στὴ Συμφωνηθεῖσα Δήλωσι, στὴν ὁποία καταλήγει ὅτι «αὐτὴ ἡ ἐξέτασι τῆς μυστηριακῆς θεολογίας στερεῖται ὁποιασδήποτε ἐκκλησιολογικῆς βάσεως καὶ ὅτι ἐρμηνεύει μονοπλευρῶς- ἢ καλύτερα παρερμηνεύει- τὰ γεγονότα τῆς Ὁρθόδοξης μυστηριακῆς πρακτικῆς καὶ εἰδικὰ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἑτεροδόξους στὶς διαφορὲς περιόδους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. Αὐτὲς οἱ συστάσεις καὶ αὐτὰ τὰ συμπεράσματα, καί, μάλιστα, ὀλόκληρη ἡ Συμφωνηθεῖσα Δήλωσι εἶναι τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ Δυτικοῦ Σκεπτικισμοῦ. Ἡ ἀποδοχὴ τους ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους θεολόγους σημαίνει τὴν σκόπιμη προδοσίᾳ τῶν Ὁρθοδόξων ἀπόψεων καὶ συνθηκολόγησι στὴν ἀντίληψι τοῦ Δυτικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ πρέπει νὰ ἀπορρίψουμε».

Ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεό-
πνευστη καὶ ἀδιαπραγμάτευτη. Σύμφωνα
μέ τὴν συγκεκριμένη πίστις
τῆς, πολλές ἢ διηρημένες Ἐκκλησίες
δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρχουν, ἐπειδὴ
ἀποτελεῖ ἀντίφαση ἐν τοῖς ὅροις τὸ
μία καὶ τὸ πολλές ἢ τὸ μία καὶ τὸ δι-
ηρημένη. Τὸ διηρημένη ἀναιρεῖ στήν
πράξη τὴν πίστις στήν πραγματικότη-
τα τῆς Ἐκκλησίας, πού μόνο ὡς μία
καὶ ἀδιαίρετη μπορεῖ νὰ κατανοηθεῖ
μέ βάση τὴν ὀρθόδοξη αὐτοσυνειδη-
σία. Ἀποτελεῖ ἄρνησις τῆς πίστεως
τῆς Ἐκκλησίας, ἄρνησις τῆς ταυτό-
τητας καὶ τῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς,
ὅταν κάποιος κάνει λόγο ἐνσυνείδη-
τα γιὰ διηρημένη Ἐκκλησία...

Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς δὲν εἶναι
Ἐκκλησία. Τοῦτο πρακτικῶς σημαί-
νει ὅτι δὲν ἔχει τὴν ὀρθή ἀποστολική
πίστις καὶ τὴν ἀποστολική διαδοχή.
Δὲν ἔχει τὴν ἄκτιστη Χάρη καὶ κατ'
ἐπέκτασις δὲν ἔχει τὰ θεουργὰ μυ-
στήρια πού καθιστοῦν τὸ Θεανθρώ-
πινο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας «κοινω-
νία θεώσεως» τοῦ ἀνθρώπου. Καί,
ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ παρά

νὰ εἶναι καὶ νὰ παραμένει ἕως τῆς
συντελείας μία καὶ ἀδιαίρετη, κάθε
χριστιανική κοινότητα, ἐκτός τῆς
Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπλά
αἰρετική. Κατὰ συνέπειαν, κάθε ἄλλη
ἐπιμέρους συμφωνία ἔχει πολὺ μι-
κρὴ σημασία, εἶναι συμφωνία ἐξωτε-
ρικῶν τύπων, ἀλλὰ οὐσιαστικά ἀθε-
μελίωτη καὶ ἀμφισβητούμενη, γιὰτί
ὅποιαδήποτε συμφωνία θὰ πρέπει
νὰ νοηματοδοτεῖται ἀπὸ τὴν ταυτό-
τητα καὶ τὸ χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλη-
σίας, ὡς τοῦ μυστηριακοῦ σώματος
τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι λογικῶς καὶ θε-
ολογικῶς παράδοξο, πῶς μέ τίς πα-
ραπάνω διαμετρικά ἀντίθετες ἐκκλη-
σιολογικές τοποθετήσεις προέκυψε
Κείμενο κοινῆς ἀποδοχῆς γιὰ τὴ Μι-
κτὴ Διεθνή Ἐπιτροπή στή Ραβέννα.

(Δημητρίου Τσελεγγίδη, Καθηγητοῦ τῆς Θεο-
λογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀ.Π.Θ.)

